СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.00 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.00

РІК CXII П'ЯТНИЦЯ, 13 ТРАВНЯ 2005 РОКУ ЧИСЛО 19 VOL. CXII FRIDAY, MAY 13, 2005 No. 19

До 60-річчя закінчення в Европі Другої світової війни

На святковому Хрещатику 9 травня. *Фото УНІАН*

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – В ніч з 7 на 8 травня 1945 року у французькому місті Реймсі, в головному штабі союзних військ, представники Німеччини підписали акт про припинення бойових дій на всіх фронтах і капітуляцію. Цього дня відзначається закінчення Другої світової війни в Европі. Тоді, 60 років тому, Сталін зажадав, щоб німецькі військовики ще раз підписали той самий акт, але уже 9 травня в Берліні, в штабі маршала Г. Жукова. Німці були змушені погодитись, хоча головнокомандувач союзними військами Д. Айзенгавер на цю церемонію не поїхав, вважаючи її примхою Сталіна. Відтоді в країнах колишнього СССР 9 травня святкують „День перемоги у Великій вітчизняній війні“.

Президент США Дж. Буш у супроводі представницької делеґації відвідав Европу, де 8 травня тривали торжества, пов'язані з відданням шани пам'яті жертв нацизму. Два дні Дж. Буш провів в столиці Латвії – Ризі, де поклав квіти до Монументу Свободи і зустрівся з президентами трьох балтійських країн – Латвії, Литви і Естонії, які потерпіли від аґресії з боку СССР в 1940 році. Дж. Буш, адресуючись до Росії, сказав, що до сусідів треба ставитися з повагою, і цією заявою висловив своє ставлення до тверджень Кремля, що окупації балтійських країн не було. У Латвії Дж. Буш засудив радянське домінування у Східній Европі після Другої світової війни як одну з найбільших несправедливостей історії.

В Голяндії Президент США відвідав військовий цвинтар Марґратен, де похований 8301 американець. Після цього Дж. Буш відлетів до Москви, де побував у заміській резиденції Президента Росії В. Путіна, а 9 травня взяв

(Закінчення на стор. 9)

Перші 100 днів нового Президента – під прискіпливими поглядами вболівальників та критиків

Сто порад для Віктора Ющенка

Петро Войцеховський

ВАШІНҐТОН. – На початку травня виповнилося сто днів від інавґурації Президента України Віктора Ющенка. Здається, численні коментатори ледве дочекалися тієї дати, аби вибухнути потоком оцінок та суджень щодо успіхів та невдач нової української влади. Одна з причин такої активности – надзвичайно поважні очікування з боку суспільства від нової влади, при надзвичайній складності завдань та проблем. Недарма Дж.Буш зазначав, що Президента В. Ющенка можна порівняти, за складністю його завдань, з Президентом Вашінґтоном. З іншого боку, саме такі сподівання плекають чимало українців – не випадково в особі В. Ющенка нині вбачають (чи сподіваються побачити) здійснення шевченківських рядків про українського „Вашінґтона з новим і праведним законом“, якого ми нарешті діждались. З огляду на такі обставини, видається не дивним, що оцінки й висновки різних політиків та публіцистів про ющенківські сто днів є такі різні, а то й протилежні.

Американський підприємець Джед Санден, володар медія-холдингу в Києві, критикує „помаранчеву“ владу за нерішучість та, на його думку, хибні пріоритети. Він нагадує, що Франклін Рузвельт у свої перші сто днів добився прийняття 15 важливих законів, які докорінно змінили американську економіку, а Польща і Чехія свого часу здійснили кардинальні капіталістичні реформи протягом лічених міся-

(Продовження на стор. 24)

„Все зле“ чи „все добре“?

Р.Л. Хомяк

КИЇВ. – Перших 100 днів президентства Віктора Ющенка закінчились 3 травня – а це „фатальна“ дата. І не тому, що це священна дата сусідньої Польщі – її першої Конституції 1791 року. А тому, що на перше травня припав Великдень за юліянським календарем, і Міжнародний день трудящих, а попереду – „кругла дата“ 60-річчя від закінчення Другої світової війни (9 травня в цій частині світу, 8 травня – в решті світу). Коли взяти до уваги, що в Україні, за старою совєтською традицією, день великого свята, як і день після нього, стає вихідним, а часто – по-французьки – між двома вихідними вставляють ще й вихідний-„місток“, то цього року, на початку травня цих вихідних назбиралось. А у вихідні і день після вихідних щоденні газети не виходять.

Така традиція – нехай і традиція совєтської ери. Правда, протягом останніх десяти років ця традиція таки модифікується. Цього року, наприклад, прем'єр-міністер Юлія Тимошенко склала графік, за яким у кожний вихідний день травня вона або один з її чотирьох віце-прем'єрів мав бути за робочим столом. А Укрпошта, яка видає пенсії, цього року, з доручення уряду працювала у більшість вихідних. Та й комерція, яка нині недержавна, вже декілька років працює на повну пару у вихідні, як у нас в США.

Але газети в Україні тримаються такого правила: якщо є причина не вийти, не виходимо. Це щодо щоден-

(Закінчення на стор. 18)

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Україна захищає право на вступ до ЕС

БРЮСЕЛЬ, Бельгія. – Комісар Беніта Фереро-Вальднер відповідає за політику сусідства ЕС, але Україна наполягає, що є европейською державою, а не сусідом. Офіційний посланець України в Евросоюзі Роман Шпек 9 травня висловив невдоволення заявою комісара ЕС з питань зовнішньої політики ЕС про передчасність можливого подання Києвом заяви на членство в ЕС. Комісар Б. Ф. Вальднер минулого тижня сказала, що Україна може наштовхнутися на відмову, якщо подасть заяву до того, як український уряд проведе необхідні реформи і держава досягне стандартів Евросоюзу. Український представник в Брюселі сказав, що право України на подання заяви визнано в підставових документах ЕС, і зауважив, що жодна з країн нових членів Евросоюзу на час подання заяви на членство не відповідала повністю критеріям Евросоюзу, але саме перспектива членства стимулювала процеси перетворень в багатьох країнах. Новим прикладом заохочення реформ Р. Шпек назвав Румунію та Болгарію, з якими попри їхні внутрішні проблеми розпочато процес набуття членства в ЕС. „Розуміючи, що Европейський Союз базований на спільних цінностях, ми вимагаємо і спільних підходів до усіх країн, без дискримінації" ... – сказав Р.Шпек.

Влада зформулює офіційну позицію щодо ОУН-УПА

КИЇВ. – З метою зміцнення злагоди в українському суспільстві та досягнення взаєморозуміння і примирення між учасниками Другої світової війни Президент України Віктор Ющенко дав доручення прем'єр-міністрові Юлії Тимошенко до 1 липня ц.р. вжити заходів до відновлення праці Урядової комісії з вивчення діяльности ОУН-УПА , щоб прискорити підготування історично та юридично обґрунтованих висновків, а вони, в свою чергу, сприятимуть визначенню офіційної позиції щодо діяльности ОУН-УПА. Заступник Державного секретаря України Маркіян Лубківський заявив, що Президент України також доручив прем'єрові до 1 жовтня ц.р. забезпечити організацію та проведення міжнародної науково-практичної конференції з питань участи українського народу в Другій світовій війні. Однією з важливих запорук примирення між учасниками Другої світової війни, як і толерантного сприйняття українською громадськістю складних сторінок власної історії, є позбавлене ідеологічної забарвлености, повне і об'єктивне інформування українського суспільства про події з його минулого. Влада максимально сприятиме загальноукраїнському діялогові, покликаному сприяти суспільній консолідації, формуванню прийнятної для всього суспільства міцної системи загальнонаціональних цінностей.

В Росії створять україномовний телеканал

МОСКВА. – За кілька тижнів українсько-російська робоча група приступить до розпрацювання проєкту створення „україномовного загальнодержавного російського телевізійного каналу, радіо і загальнодержавної україномовної газети". Про це заявив секретар РНБО Петро Порошенко 8 травня. П. Порошенко наголосив, що президент Росії Володимир Путін підтримав цей проєкт.

Пожежа на складі боєприпасів – „невипадкова"

КИЇВ. – Міністер оборони України Анатолій Гриценко припустив, що пожежа на складі боєприпасів у Хмельницькій області, можливо, сталася невипадково. Міністер назвав підозрілим той факт, що пожежа поблизу міста Шепетівка 5 травня сталася рівно через рік після пожежі на складі боєприпасів в Новобогданівці в Запорізькій області. За словами командувача військової частини, сховище поблизу села Цвітоха було заплямбоване і там не було електрики. Тим часом реґіональна військова прокуратура порушила карну справу у зв'язку з пожежою на складі боєприпасів у Хмельницькій області, внаслідок якої було поранено 9 військовослужбовців. Пожежа на складах спричинила детонацію боєприпасів, уламки яких розліталися на відстань 150 метрів. На території складу розташовано гуртожиток для військовослужбовців, звідти евакуйовано 300 осіб. Село Цвітоха, в якому понад півтори тисячі мешканців, розташоване за 1 км від складу.

Флюоресцентні міліціонери

КИЇВ. – Київських правоохоронців на період пісенного конкурсу „Евробачення-2005" прикрасять помаранчевими стрічками.Так розпорядилося керівництво МВС, щоб міліціонерів було легше помітити, пояснив журналістам заступник міністра внутрішніх справ Олександер Фокін. На міліцейські кашкети будуть нашиті флюоресцентні помаранчеві стрічки. Під час проведення міжнародного конкурсу міліція буде працювати у посиленому режимі, але спеціяльних надзвичайних заходів не плянується.

Через Україну можна провести контрабандою ракети

ЛОНДОН. – Британська газета „Сандей Таймс" провела журналістське розслідування щодо можливости продажу терористам ракет зі складів у Придністров'ї. Видання стверджує, що контрабандисти були готові передати зброю транзитом через Україну. Репортери „Сандей Таймс" намагалися купити в Придністров'ї три ракети „Алазан", назвавшись людьми з Альжиру. Після того, як журналісти переконалися у придатності ракети, вони перервали контакти з продавцем. „Сандей Таймс" пише, що ракети ближньої дії „Алазан" виготовлялися в СССР для погодних експериментів. Одна така ракета може забруднити радіяцією площу в радіюсі 20 миль. У своїх перших відгуках політики називають статтю „провокацією". „Дехто хоче зробити Україну, яка тільки одержала справжню незалежність 'транзитною країною' ", – стверджує народний депутат Олег Беспалов. Водночас військовий експерт Вадим Гречанінов говорить, що у принципі це можливо, оскільки СНД немає нормальних кордонів, і Україна залишається в цьому сенсі відкритим простором.

Визначено найважливіші пункти для розвитку взаємин України та Росії

МОСКВА. – Президенти України і Росії Віктор Ющенко і Володимир Путін визначили 15 найважливіших пунктів порядку денного в двосторонніх взаєминах, повідомив 8 травня В. Ющенко після зустрічі з В.Путіним. У числі найважливіших питань В.Ющенко назвав зону вільної торгівлі і Єдиний економічний простір (ЄЕП). На зустрічі з російським провідником досягнуто домовлености, що в 2005 році всі ці питання здійснюватимуться у вигляді так званих „дорожніх карт". В.Ющенко також повідомив, що, згідно з підписаною 8 травня спільною заявою президентів Росії і України про створення міждержавної комісії, голови цієї комісії – президенти двох країн – зустрічатимуться і проводитимуть її засідання двічі на рік.

Іміґраційні візи опрацьовуються вже у Києві

КИЇВ. – Від 4 травня посольство США почало опрацювання іміґраційних віз для громадян України. Раніше бажаючі отримати іміґраційні візи повинні були їхати до американського посольства у Варшаві. За повідомленням посольства США в Україні, більшість іміґраційних віз отримують ті українці, які мають родичів у США. Справи осіб-учасників візової льотерії все ще опрацьовуватимуться у Варшаві, а заяви на отримання статусу біженця опрацьовують у Москві.

Підсумки міжнародного конкурсу молодих піяністів

КИЇВ. – 4 травня завершився шостий Міжнародний конкурс молодих піяністів пам'яті Володимира Горовиця. 73 учасники, віком від 12 до 33 років, представляли 20 держав світу. Золоті медалі в усіх вікових категоріях отримали молоді піяністи з Японії, Китаю та Італії. Інші нагороди розділили між собою представники України, Росії, Білорусі та Німеччини. Десять років тому в Києві, рідному місті видатного піяніста В. Горовиця, народився міжнародний конкурс, який нині є членом Европейської спілки молодіжних конкурсів та Всесвітньої федерації музичних форумів. За його умовою, кожний учасник має грати твір українського композитора. Цього разу нагороди жюрі за краще виконання української музики отримали 12-річна китайка Сицянь Лі та італійський піяніст Лоренцо Ді Бела.

За повідомленнями інформаційних агентств

Юлія Тимошенко зустрілася з послами країн „великої вісімки"

КИЇВ. – Прем'єр-міністер України Юлія Тимошенко 10 травня заявила під час зустрічі з послами країн „великої вісімки", акредитованими в Україні про намір українського уряду започаткувати фундаментальну співпрацю в економічній сфері з країнами Евросоюзу і „великої вісімки".

„Я переконана у тому, що шлях України до ЕС має розпочатися на фундаментальній співпраці в економічній сфері", – сказала Ю.Тимошенко. Вона зазначила, що, реформуючи українську економіку, уряд визначив декілька важливих напрямків, зокрема будівництво, розвиток транспортної інфраструктури, забезпечення енерґетичної безпеки України, розвиток АПК, інформаційних систем і систем зв'язку, захист кордонів та авіобудування.

Ще однією важливою темою для співпраці прем'єр вважає співробітництво у сфері запевнення безпеки Чорнобильської АЕС. „Є важка тема – це ЧАЕС, де ми маємо будувати абсолютно нову якість співпраці", – сказала вона. За її словами, Україна зацікавлена у розвитку взаємин між потужними українськими та европейськими підприємствами.

Прем'єр-міністер України Юлія Тимошенко під час зустрічі з послами країн „великої вісімки", акредитованими в Україні, в Києві 10 травня.
Фото УНІАН

Ґергард Шродер попросив пробачення в України

КИЇВ. – Канцлер Німеччини Ґергард Шродер від імені всіх німців попросив пробачення в України за страждання її народу під час Другої світової війни. Про це йдеться в посланні канцлера українському Президентові Вікторові Ющенкові від 8 травня.

„Я хочу Вас запевнити: Німеччина свідома своєї відповідальности перед Україною, котра виникла історично. Ми не забули тієї дійсности, що український народ зазнав жахливих страждань під час Другої світової війни, котрі спричинила нацистська Німеччина. Ми також не забули тих неймовірних втрат, яких (український народ) зазнав щоб, перемогти націонал-соціялізм разом з іншими союзниками", – підкреслює канцлер Ґ. Шродер у своєму посланні Президентові України В. Ющенкові.

Німецький канцлер запевнив Президента України, що його співвітчизники вшановують пам'ять багатьох українців, які втратили життя і здоров'я під час згаданої війни. Ґ. Шродер зазначив, що 9 травня має стати днем, коли народи Европи згадують жахи війни і усвідомлюють, що в них – спільне майбутнє.

„Тільки Европа співдружности стане мирною Европою впродовж тривалого часу", – зазначив у своєму листі німецький канцлер. Ґ. Шродер також підкреслив, що він особисто радий, що недавні події в Україні відкрили можливість для ще ближчої співпраці обидвох країн і народів.

Українська аґенція новин

Еміґрація з України – думки опитаних

КИЇВ. – Лише 6 відсотків населення України хотіли б назавжди поїхати з країни. Про це свідчать дані соціологічного опитування, проведеного фондом „Демократичні ініціятиви" і Київським міжнародним інститутом соціології 14-24 квітня, під час якого були опитані 2045 осіб віком від 18 років. 21 відсотків населення хочуть поїхати за кордон на певний час, а 70 відсотків не збираються взагалі виїжджати за межі України. В основному (44 відсотки) хочуть тимчасово виїхати за межі України молоді люди віком до 30 років. У реґіональному розрізі найбільше спрямовані на тимчасовий виїзд жителі західних областей, в той час як жителі східних (9 відсотків) хотіли б поїхати назавжди.

Померла Варка Бачинська

Ділимося скорботною вісткою, що у вівторок, 10 травня 2005 року, в пополудневих годинах в Ню-Йорку несподівано відійшла від нас у Вічність св.п. Варка Бачинська, уроджена Цьолко.

Народилася Варка Цьолко-Бачинська 1 лютого 1934 року в Тернополі у родині Михайла і Катерини Цьолків. У 1944 році воєнні події змусили її з батьками виїхати на Захід. Після війни Варка проживала в таборі переселених осіб у Міттенвальді, Німеччина. У 1949 році переїхала до США та поселилась у Джерзі-Сіті, Н.Дж., а опісля проживала в Ню-Йорку.

Варка Бачинська була активною в українській громаді, зокрема в Українському Народному Союзі та в Союзі Українок Америки, де займала відповідальні становища у місцевому 83-му Відділі та Крайовій Управі. В Українському Народному Союзі працювала впродовж 12 років в Організаційному відділі, була також головою Окружного Комітету відділів УНС в Ню-Йорку, секретарем 184-го Відділу УНС, впродовж двох каденцій була членом Головного Уряду УНС, делеґатом декількох Конвенцій УНС, як також професійним продавцем забезпечення УНСоюзу. Була визначним організатором приєднання нових членів для Українського Народного Союзу.

Св.п. Варка Бачинська

Панахиду буде відслужено в неділю, 15 травня, о 7:30 вечора в похоронному заведені Петра Яреми (129 East 7th Street) в Ню-Йорку. Заупокійна Служба Божа відбудеться в понеділок, 16 травня, о 9:30 ранку в церкві св. Юра при 7-ій вул. в Ню-Йорку.

Вічна Їй пам'ять!

Екзекутивний комітет УНСоюзу

Роман Зварич звинувачує „комсомольців" і діяспору

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – Міністер юстиції України Роман Зварич 10 травня провів у Києві спеціяльну прес-конференцію з приводу висунутих проти нього звинувачень у поданні неправдивих відомостей про себе. Зокрема, впродовж останніх років, в різних виданнях було подано, що він був професором Ню-йоркського університету, а також мав докторат („Ph.D".). Тепер, Р. Зварич стверджує, що отримав вищу освіту із ступенем бакалавра у Мангетенському коледжі, а потім навчався у Колюмбійському університеті у Ню-Йорку.

„Ведеться спланована широкомаштабна кампанія з намаганням дискредитувати моє ім'я. Я також з'ясував походження та інструментарій цієї акції, починаючи з неправильного написання мого прізвища, закінчуючи відвертою брехнею. Були задіяні і використані старі ідеологічні діяспорні війни і порахунки між бандерівцями, мельниківцями, „двійкарями". Я розумію представників цих так званих патріотичних сил: Україна незалежна, воювати немає з ким", сказав він, читаючи свою заяву під час прес-конференції.

Міністер юстиції також додав перелік документів переданих до уряду, що підтверджують його освіту: „Manhattan College" (1971-1976); „Columbia University – School of International Affairs" (1976-1978); праця в Ню-Йоркському університеті. „New York University – General Studies Program" (1987-1991), лист професора Р.Рейні – керівника програми Ню-Йоркського університету (*див. „Свободу", ч. 18*).

На прес-конференції Р. Зварич зачитав свою заяву і відповів на питання журналістів. У заяві зокрема говориться, що тепер „ведеться спланована широкомаштабна кампанія з намаганням дискредитувати моє ім'я (...). Бруд і тиск на мене – це спроба показати новій команді: так буде з кожним непокірним (...). Я не був номенклятурою старої системи, не буду суб'єктом й нових домовленостей. Я керувався і буду керуватись власними принципами і законом".

Р. Зварич пояснив, що він народився, виріс і отримав освіту в США, де система освіти кардинально відмінна від освітньої системи Радянського Союзу, і саме цим спекулюють керівники акції проти нього. Навчатись в Колюмбійському університеті можна було лише за наявності вищої освіти, отриманої в коледжі. Р. Зварич сказав, що отримана освіта в Колюмбійському університеті (а пізніше – в Українському Вільному Університеті, Мюнхен) є на рівні магістерського ступеня і свідчить про відповідний науковий рівень, за відсутності якого він жодним чином не міг приступити до підготування докторату чи отримати посаду в такій науковій інституції, як Ню-Йоркський університет, де він викладав філософію та 4 окремі курси політичної теорії.

З приводу реаґування чи нереаґування на публікації щодо нього Р. Зварич пояснив: „ За 14 років своєї праці в Україні я неодноразово стояв під шквалом нісенітниць і брехні: аґент ЦРУ, аґент КҐБ, аґент Мосаду, аґент Талібану, замовник вбивства. Все це розсипалось і спростовувалось в судах. Я сприймаю це як об'єктивну реальність: не обливають болотом лише тих, хто або нічого не робить, або робить на догоду сильним світу цього. Можливо, моя освіта не йде в жодне порівняння з дипломами Вищої партійної школи КПСС. Однак у західньому світі вона відкривала досить широкі можливості (...). В СССР пріоритет належав паперам. В Західньому світі – знанням. Саме тому „професійні комсомольці" – спеціялісти з історії КПСС, атеїзму чи наукового комунізму не мали б жодних перспектив на Заході. Однак в Україні вони фіґурують у якості вчених, політологів, аналітиків, що організовують акції тиску і шантажу. І саме вони намагаються сьогодні „встановлювати" рівень моєї освіти".

Однією з причин , сказав він, є те, що у 1979 році, будучи членом ОУН, він отримав пряме доручення від Ярослава Стецька виконувати обов'язки секретаря голови Проводу ОУН із зовнішньої політики, що вимагало постійного перебування в Мюнхені.

Серед його функцій було підготування політичних меморандумів, які за підписом Ярослава Стецька скеровувались керівникам держав західнього світу та міжнародних інституцій; підготування зустрічей для обговорення питань, порушених в меморандумах; підготування виступів Ярослава Стецька на конференціях.

Р. Зварич заявив, що допоки він є міністром, міністерство юстиції не буде інструментом вирішення майнових проблем кланів чи перерозподілу власности під прикриттям „державних інтересів" волюнтаристичними методами з порушеннями закону. Всі питання будуть вирішуватись в чіткій відповідності до закону.

З приводу звинувачень у лобіюванні Р. Зварич пояснив, що уряд видав розпорядження про заборону реекспорту нафти, яке грубо й категорично суперечить Конституції України, її законам. Міністерство юстиції зробило відповідний правовий висновок, який розміщений на сайті міністерства. Це не був висновок міністра юстиції, це був правовий висновок міністерства.

Щодо реєстрації політичної партії „ПОРА" Р. Зварич сказав, що партія не буде зареєстрована доти, поки не подасть документи у суворій відповідності до закону.

На звинувачення, що Р. Зварич, не розлучившись з дружиною в США, одружився в Україні, він пояснив, що отримав розірвання свого шлюбу в українському суді. Його колишня дружина в США також отримала відповідне рішення суду в Америці.

Коментуючи розвиток подій у цій справі, київська інтернет-газета „Українська правда" пише, що Р. Зварич вибачився не в тому сенсі, що з його дипломами вийшла сюрреалістична ситуація. Він вибачився за те, що більше не буде таким публічно-щирим. При цьому, пише газета, Р. Зварич чомусь не захотів дати відповідь на, здавалося б, другорядне запитання: коли саме він їздив до Америки, щоб зібрати документи? Він розповів, що це було „недавно", зайняло три дні і відбувалося за його особисті гроші.

З іншого боку, Р. Зварич визнав дві помилки. Перша – що, як він каже, не читав про себе статті у газетах та довідниках, а тому і не знав, які існують там варіянти його біографії. Друга – що не мав на руках дипломів з американських навчальних закладів. Він повідомив, що привезені матеріяли він готовий передати тільки „кваліфікованим людям" в Кабінеті міністрів та Секретаріяті Президента, які можуть оцінити рівень цих документів. На питання, чому б не виставити всі дипломи в Інтернеті, як уже зробили кілька міністрів, Р. Зварич сказав: „Я не буду займатися цими справами, я не хочу принижувати тих, хто це робив. Я не буду вивішувати, поки не буде дана відповідна кваліфікація документів, які я подаю. Мені немає чого соромитися, і моя освіта відповідає займаній посаді".

„Українська правда" зауважує: „На жаль, Р. Зварич так і не хоче визнати просту відповідь на питання, які не дають йому жити: розслідування навколо його освіти може бути не змовою ворогів, а просто функціями преси як інституції демократичного суспільства".

За матеріялами ЗМІ

АМЕРИКА І СВІТ

Тривога над Білим Домом

ВАШІНҐТОН. – В середу, 11 травня, о год. 12:21, з причини перелету у забороненій зоні над Білим Домом малого літака, було евакуйовано всіх працівників Білого Дому і Капітолію. Тривога тривала впродовж 20 хвилин. Після з'ясування всіх обставин випадку евакуйовані службовці повернулися на свої місця праці.

М. Саакашвілі ініціює нову „ялтинську конференцію"

ВАШІНҐТОН. – Президент Грузії Михайло Саакашвілі закликав до проведення нової „ялтинської конференції" для розповсюдження свободи в реґіоні Чорного моря і за його межами. „Після недавніх обговорень з президентами Румунії та України Траяном Бесеску і Віктором Ющенком я вважаю, що настав час для нової ялтинської конференції – добровільної асоціяції нових европейських демократій з трьома головними цілями", - пише М.Саакашвілі в статті, опублікованій 10 травня в газеті „Вашінґтон пост". За словами Президента Грузії, першою метою такої конференції буде „консолідація демократії в наших країнах", другою – „розширення обширу свободи в реґіоні Чорного моря та ширекій Европі", включаючи Молдову та Білорусь, щодо якої М.Саакашвілі пропонує ввести обмеження на пересування білоруських офіційних осіб і надати підтримку таким суспільним рухам, які зробили революції в Грузії та Україні. Третім завданням нової „ялтинської конференції" М. Саакашвілі бачить боротьбу з тиранією в таких країнах, як Зімбабве, Куба, Бірма та інші.

Акція сил США в Іраку

БАГДАД, Ірак. – Американські військові в Іраку 10 травня повідомили, що вони вбили понад 100 повстанців під час акції поблизу кордону з Сирією в якій взяло участь 1000 військових. Крім того, загинуло троє американських вояків: двоє – 8 травня у Кваїмі та Убайді та ще один – 9 травня, також у Кваїмі. У повідомленні йдеться, що повстанців було вбито під час першої доби акції, але не вказано, коли саме вона почалася. Акція була спрямована проти повстанців, які переховуються в селах в пустельних районах на північ від ріки Ефрат і, як вважають, виробляють маршрути для завезення зброї та вибухівки з Сирії. Акції США передувала низка бомбових нападів повстанців в Іраку. За повідомленнями іракських офіційних осіб, 4 особи загинули внаслідок самогубного нападу у південному Багдаді. Нападник спрямував своє авто в автомобілі поліції, які зупинилися на перехресті. Серед загиблих – двоє працівників поліції і двоє цивільних. Внаслідок чисельних нападів в Іраку впродовж минулих тижнів загинули десятки людей.

Ізраїль зволікає з виходом зі Смуги Ґаза

ЄРУСАЛИМ. – Прем'єр-міністер Ізраїлю Аріел Шарон 10 травня підтвердив, що відкладає акцію з виведення ізраїльського війська та єврейських поселенців зі Смуги Ґаза на 3 тижні. А. Шарон заявив, що замість запланованого виведення на середину липня, виведення військ і поселенців відбудеться в середині серпня, після щорічного святкування традиційного свята Тіша Б'ав. У Смузі Ґаза розташовано більше семи тисяч єврейських поселень, однак, досі мало хто з поселенців погодився звідти переселятися.

Керівники ватиканського радіо отримали умовний термін

РИМ. – Керівники католицького „Радіо Ватикан" кардинал Роберто Тучі та священик Пасквале Борґомео визнані винними у забрудненні навколишнього середовища, зокрема у розповсюдженні електромагнетних хвиль, які загрожують здоров'ю, і засуджені – умовно – до десятиденного ув'язнення. У висліді двох досліджень експерти висловили припущення, що елетромагнетне поле, що створене антенами „Радіо Ватикану" на північ від Риму, може бути причиною підвищеного рівня ракових захворювань у цьому реґіоні. 2002 року відбулось перше слухання з цієї справи, однак, його не завершили, осільки суддя дійшов висновку, що італійські закони не можуть бути застосовані до католицької радіостанції, яка розташована на території незалежної держави Ватикан. Однак, пізніше це рішення було скасовано, і президент радіостанції кардинал Р. Тучі та генеральний директор П. Борґомео знов постали перед судом.

Узбекистан офіційно вийшов із ГУУАМ

КИШИНІВ, Молдова. – Керівництво Узбекистану надіслало голові організації ГУУАМ (Грузія - Україна - Узбекистан - Азербайджан - Молдова) - Президентові Молдови Володимирові Вороніну повідомлення про свій вихід з цієї організації. За інформацією російського інформаційного аґентства „REGNUM", дане рішення було ухвалене за підсумками зустрічі ГУУАМ у Кишиневі, котра відбулася 22 квітня в якому Узбекистан відмовився брати участь у зв'язку з тим, що ГУУАМ, на думку офіційного Ташкенту, перетворився на „політичну організацію".

В Москві розпочалася 15-та зусріч Росія-ЕС

МОСКВА. – 10 травня у Великому Кремлівському палаці відкрилася 15-та зустріч Росія-ЕС. Участь у ній беруть президент Росії Володимир Путін, голова Европейської Ради і прем'єр-міністер Люксембурґу Жан-Клод Юнкер, голова Комісії ЕС Жозе Мануель Барозу і генсек Ради ЕС, високий представник ЕС із загальної зовнішньої політики і політики у сфері безпеки Гав'єр Солана, прем'єр-міністер Росії Михайло Фрадков, голова „Мінпроменерґо" Віктор Христенко, голова МЕРТ РФ Герман Ґреф, помічник президента РФ з взаємин з ЕС Сергій Ястржембський, міністер закордонних справ Росії Сергій Лавров. Головною подією зустрічі повинно стати прийняття "дорожніх карт" з чотирьох спільних просторів співпраці Росії і ЕС, рішення про формування яких було прийнято на зустрічі Росія-ЕС в Санкт-Петербурзі у травні 2003 року. Йдеться про чотири спільні простори - економічний, простір свободи, безпеки і правосуддя, зовнішньої безпеки і простір наукових досліджень і освіти.

Південна Корея стурбована Пхен'яном

МОСКВА. – Провідники Китаю та Південної Кореї висловили глибоку стурбованість ситуацією довкола ядерної програми Північної Кореї. Голова КНР Ху Цзиньтао та президент Південної Кореї Но Му Хен обговорили цю проблему в Москві, куди вони прибули для участи у святкуванні Дня Перемоги. Після зустрічі у Москві вони закликали Північну Корею негайно повернутися до шестисторонніх переговорів, які припинилися минулого літа. Міністерство закордонних справ Північної Кореї заявило, що й надалі прагне розв'язання проблеми шляхом переговорів, і звернулося з проханням про зустріч, щоб підтвердити останні заяви Вашінґтону, зокрема пропозицію про двосторонні контакти. Провідники Китаю та Південної Кореї також повторили свою підтримку запровадженню без'ядерної зони на Корейському півострові. Цим коментарям передували повідомлення, що Північна Корея, можливо, готується випробувати ядерну зброю. Раніше голова Міжнародного аґентства з атомної енерґії Мохамед Ель-Барадей заявив, що Північна Корея володіє 5-6 ядерними зарядами.

Ізраїль припиняє звільняти палестинських в'язнів

ЄРУСАЛИМ. – Прем'єр-міністер Ізраїлю Аріел Шарон заявив 9 травня, що вирішив не відпускати більше палестинських в'язнів на волю, допоки провідник палестинців Махмуд Абас не здійснить рішучіших кроків проти озброєних угруповань. Речник А. Шарона сказав, що Ізраїль хоче побачити повне припинення нападів, особливо у Смузі Ґаза. Ізраїль погодився звільнити 900 в'язнів, однак в дійсності звільнив 500. Угода про звільнення палестинських в'язнів була укладена в лютому. Палестинський міністер Абу Зайдех каже, що Ізраїль відвернувся від виконання угоди. 8 травня ізраїльські та палестинські посадовці зустрілися, щоб обговорити це питання, однак зустріч завершилася без досягнення згоди.

Ув'язнено ще одного з керівників „Аль-Каиди"

ІСЛЯМАБАД, Пакистан. – Днями було заарештовано одного з керівників організації „Аль-Каиди" Абу Фарай аль-Лібі. З цього приводу прем'єр-міністер Пакистану Шаукат Азіз сказав: „Містер аль-Лібі – один з керівників екстремістського угруповання Усами бен Ладена. Зізнання проходить успішно. Інформація, отримана на допитах, можливо, приведе до арештів додаткового числа бойовиків".

Затверджено уряд Іраку

БАГДАД, Ірак. – 7 травня парлямент затвердив решту міністрів нового уряду, поклавши край трьом місяцям переговорів між етнічними та релігійними групами країни. Чотири з шести нових міністрів походять з сунітської громади, яка переважно бойкотувала вибори у січні. Проте, сунітський політик Гашім аль-Шиблі, який отримав посаду міністра прав людини, відмовився від посади, заявивши, що урядова політика приводить до розподілу. Уряд було зформовано після того, як було заповнено останні місця в кабінеті – міністра оборони і міністра нафтової промиловости. Міністром оборони Іраку запропоновано призначити суніта Садуна аль-Дулаймі, а міністром нафтової промисловости Багр аль-Улума – сина відомого шиїтського духовного провідника. Кандидатура представника сунітів на посаду міністра оборони – спроба нового уряду завоювати підтримку сунітської меншости і припинити напади повстанців. Після оголошення часткового складу уряду кількість нападів повстанців різко зросла. Внаслідок нападів загинуло понад 300 людей.

Третя історична перемога лейбористів

ЛОНДОН. – Британський прем'єр-міністер Тоні Блейр формує новий уряд країни – по тому, як Лейбористська партія перемогла на парляментських виборах 5 травня. Т. Блейр став першим в історії провідником лейбористів, який тричі переміг на виборах у Британії. Лейбористи отримали 356 мандати, тобто просту більшість, консерватори – 197 місць, ліберал-демократи – 62 і кандидати від інших партій та незалежні кандидати – 12 мандатів. Лейбористська більшість у парляменті зменшиться у порівнянні з 2001 роком з 167 до 67 мандатів. Водночас, попередні результати свідчать, що лейбористи як правляча партія здобули найменшу частку голосів виборців (22 відсотки) за сучасні часи. У Британії 646 виборчих округів. Оглядачі кажуть, що новий парлямент буде цікавим і менш передбачуваним. Т. Блейр погодився з тим, що війна в Іраку стала суперечливим питанням у виборчій боротьбі, але британські виборці вирішили повернути лейбористів до влади: „Я знаю, що Ірак був питанням, яке розподілило країну. Це стало чітко зрозуміло, але я також знаю і вірю, що після цих виборів люди хочуть дивитися вперед, хочуть зосередитися на майбутньому Іраку, і ми також будемо зосереджуватися на цьому". Його уряд, заявив він, зосередиться на економіці, на допомозі родинам з низькими доходами та на підвищенні стандартів в охороні здоров'я й освіті.

Сенат виділив 60 мл. долярів для України

ВАШІНҐТОН. – Сенат США минулого тижня затвердив законопроєкт про термінові додаткові витрати федерального бюджету США на 2005 фінансовий рік, що передбачає виділення фінансової допомоги для України в сумі 60 млн. дол. Сенатський комітет з асиґнувань, що готував бюджетний законопроєкт до голосування, також підтримав виділення цих коштів для уряду України. „Комітет визнає історичні завоювання Помаранчевої революції і вважає, що додаткове фінансування допоможе просуванню і консолідації життєво важливих політичних і економічних реформ у цій країні", – підкреслюється в супровідній довідці комітету до законопроєкту. Після ухвалення Сенатом законопроєкт найближчим часом має бути узгоджений з версією, прийнятою раніше Палатою представників Конґресу, і після остаточного затвердження буде поданий на підпис Дж. Бушеві, – як очікується, найближчим часом.

За матеріялами ЗМІ

До 60-річчя від закінчення в Европі Другої світової війни.

Настав час сказати правду про війну: точка зору істориків...

Українська служба Бі-Бі-Сі напередодні 9 травня, коли в Україні відзначали День Перемоги, запропонувала відповісти на запитання двом історикам: в Києві – професорові Інституту етнонаціональних досліджень НАНУкраїни Юрієві Шаповалу, у Великій Британії – дослідникові, авторові бестселерів „Сталінград" і „Берлін" Ентоні Біворові. З ними розмовляв Олександер Гриб.

...України

На запитання відповідає Юрій Шаповал:

– Міністер освіти України, соціяліст Ніколаєнко сказав, що пишається поверненням, з його ініціятиви, до підручників історії терміну „Велика Вітчизняна війна". Цей термін запровадив сталінський академік Омелян Ярославський (Губельман), аби, серед іншого, замаскувати той факт, що з вересня 1939 до червня 1941 року СССР був союзником нацистської Німеччини. Чим можна пояснити, що частина політичної еліти в Україні наполегливо зберігає радянські міти і термінологію?

– Ці люди живуть у полоні стереотипів і часто сприймають їх за якесь відображення епохи, за якусь правду, яку, мовляв, зараз хоче хтось спотворити. Я особисто виходжу з того, що Друга світова війна була величезною трагедією – для людства, для Радянського Союзу, для України. Подолати ці стереотипи дуже тяжко. Але вони все одно будуть подолані.

– Росія активно відновлює пам'ятники Й. Сталінові, а президент В. Путін відверто тужить за розвалом СССР, порівнюючи долю України та Росії зі штучним поділом Німеччини на східню і західню. Свіжим є в пам'яті приїзд російського президента до Києва, аби відзначити 60-річчя так званого „звільнення української столиці від нацистів" і підтримати проросійського кандидата у президенти. Наскільки радянська мітологія про Велику вітчизняну війну досі залишається ефективною для утримання впливу Москви на українське суспільство?

– Ці міти, носієм яких є В. Путін, екстраполюються на сучасну Україну. І я думаю, що у цьому слід звинувачувати не В. Путіна, а говорити про недоліки української влади, тому що Україна ніяк не може визначитися - чого вона хоче, якою державою вона є? З одного боку, цілком очевидно, що, скажімо, ОУН і УПА воювали не проти української державности, а – за. З іншого боку - ми бачимо усі ці розмови про визволення України, про Велику вітчизняну війну... Яке визволення? Один тоталітарний режим був змінений іншим.

– Віктор Ющенко ще кілька років тому в одному з виступів зауважив, що українці воювали в різних арміях, у тому числі і в повстанчій, але поділ між ветеранами полягає не між тими, хто носив зірку, а хто тризуб на шапках, а між тими, хто воював з загарбниками, і тими, хто нищив цивільне населення і проводив репресії. Чи дочекаються ветерани УПА визнання їх воюючою стороною за незалежність України?

– Я хотів би доповнити слова нашого шановного президента: українці воювали в американській, канадській, угорській, німецькій, польській арміях... Тобто українці були, власне кажучи, всюди. Я все ж таки думаю, що та невеличка група людей, яка залишилася живою, дочекається того, що її назвуть учасниками національно визвольної боротьби під час Другої світової. Але цим людям треба вже тепер дати зрозуміти, що вони – не на марґінесі нашого суспільства.

– Чи імовірним є примирення в Україні, за прикладом Еспанії, українських ветеранів Червоної армії, з одного боку, і німецьких збройних сил, тієї ж дивізії „Галичина" – з іншого?

– Не треба робити ілюзій. Радянські ветерани не бачили України поза Радянським Союзом. Тому тут йдеться про те, хто справді сприймає Україну як державу, і про тих, хто не хоче бачити самостійної України. От у чому полягає

(Закінчення на стор. 10)

... Великої Британії

На запитання відповідає Ентоні Бівор:

– Шістдесята річниця перемоги над нацистською Німеччиною сповнена суперечностей. Президент Росії В. Путін наполягає на тому, що СССР мав право окупувати території балтійських держав та частково Польщі на початку Другої світової війни. Виглядає на те, що кожна країна має власну версію історії, то ж чи можна взагалі говорити про існування „об'єктивної" европейської історії як такої?

– Об'єктивна історія існує в тому розумінні, що певні факти і події можна зафіксувати, і, звичайно, інтерпретації тих фактів та подій викликають розбіжності. Радянська, сталінська і неосталінська історична школа визначається тим, як вона інтерпретує право СССР напасти на Польщу в якості удару на випередження, і чи можливо це виправдати. Я зустрічав багато радянських ветеранів, які вважали, що той напад був цілком виправданим. Коли я кажу про неосталінську школу, то маю на увазі те надзвичайне тяжіння до влади і сили Сталіна, яке спостерігається в Росії. Я написав книгу „Сталінград" і мене не турбує, якщо Волгоград знову назвуть Сталінградом. Але я проти того, щоб за силою Сталіна як провідника були приховані його жахливі злочини.

– Російські еліти неспроможні зрозуміти, що те, що вони вважають визволенням Східньої Европи 60 років тому, багато хто вважає лише іншим тоталітарним завоюванням. Чи такі протилежні погляди можуть сягнути компромісного розуміння?

– Гадаю, що однією з причин, чому Росія завжди матиме труднощі з об'єктивним розумінням минулого, є те, що втрати росіян і СССР були такими великими, що вони виправдовували будь-які форми звільнення і навіть імперіялізм, який допоміг перетворити країни Центральної Европи на радянські сателіти. Проблема у тому, що німці, коли згадують нацизм, то мають справу з періодом у 12 років, тоді як у Росії з 1917 до 1991 року народилося кілька поколінь. Для них перемога 1945 року стала виправданням і прикриттям усіх складних моментів їхньої історії.

– Проблема існує і в американців, де опитування засвідчують труднощі у сприйнятті. Більшість американців переконані, що США мало не самотужки перемогли Німеччину, і не усвідомлюють, що США і СССР були союзниками у Другій світовій війні. Чому навіть через 60 років після перемоги є такі розбіжності в історичній пам'яті?

– Одна з проблем полягає у тому, що ще Сталін намагався применшити маштаби радянських втрат. З іншого боку, це не є виправданням для незнання на Заході глибини радянської пожертви. Британія цілком добре усвідомлювала у роки війни ту криваву ціну, яку заплатили радянські громадяни, і це надзвичайно вплинуло на маштаби британських бомбових авіорейдів проти Німеччини, оскільки на початку другий сухопутний фронт відкрити було неможливо. На Сході усі чітко усвідомлюють родинні втрати і руйнування, які принесла війна. На Заході люди менше постраждали – частково через пожертву Червоної Армії, але також через те, що завершення війни у Берліні видавалося дуже віддаленим.

Незнання історії Другої світової війни є справді великою проблемою на Заході і зокрема у США, де люди мають дуже туманне уявлення про географію решти світу і, тим більше, історію. Проте російські історики також помиляються, коли твердять, що сам лише СССР переміг у війні. Вони недооцінюють такі важливі фактори, як кампанія авіоналетів союзників, яка була з військової точки зору надзвичайно ефективною попри неоднозначність моральних наслідків. Американські та

(Закінчення на стор. 10)

Радіо „Свобода" 5 травня запросило на розмову з теми 60-річчя закінчення Другої світової війни історика, професора-емерита історії Ратгерс-університету Тараса Гунчака, постійного дописувача тижневика „Свобода".

... США

У розмові знавців проблеми підкреслювалося, що в 1940 році радянські війська, які ввійшли до Латвії, Литви і Естонії, фактично здійснили державний переворот в цих країнах. Під контролею окупаційних військ відбулися вибори до парляментів, що були відразу ж перетворені на верховні ради Латвії, Литви і Естонії. Вибори не були вільними, їх контролювали спеціяльні представники Москви. До участи у виборах було допущено тільки представників комуністичних організацій. Саме ці, контрольовані Москвою парляменти, ухвалили рішення про приєднання Латвії, Литви і Естонії до Радянського Союзу. Однак тепер помічник президента Росії Сергій Ястржембський сказав, що ніякої окупації не було, а війська Радянського Союзу знаходилися на території цих країн згідно з рішеннями, які були ухвалені Радянським Союзом з керівниками Балтійських країн. США ніколи не визнавали окупацію Балтійських країн Радянським Союзом.

Подаємо думку Т. Гунчака, висловлену у радіопрограмі:

Договір Москви з Берліном 1939 року став початком Другої світової війни. Це найважливіше, бо про це не говорять, а Друга світова війна стала трагедією для українського народу, євреїв, циган і багатьох інших людей. Москва дала Берлінові вільну руку, бо Німеччина ніколи б не почала Другої світової війни, якщо б знала, що буде змушена воювати на два фронти. Вони вже раз таку війну програли, вони до неї вертатися не хотіли. Гітлер знав, що ніхто не плянує війну на два фронти. І тут Сталін йому дав вільну руку, щоб він проводив свою політику, а Гітлер сказав, що Сталін може мати вільну руку стосовно Східньої Польщі, тобто Галичини, Балтійських країн, що Сталін і зробив – це війна з Фінляндією і захоплення Балтійських держав.

Я в своєму власному архіві, який надіюся привезти до Києва, маю чверть мільйона документів. Від 1998 року в Україні працює комісія істориків, які вивчають діяльність ОУН-УПА. Ми вже всі чули кілька разів, що Президент України Віктор Ющенко закликав у 60-ту річницю закінчення Другої світової війни до загального примирення і воззєднання між усіма ветеранами, які захищали українську землю. Йдеться про ветеранів ОУН-УПА і Радянської армії. Комуністи дуже завзято виступають проти цього. І ось ця група істориків опублікувала свої висновки, скликала прес-конференцію і закликала істориків по-іншому, по-новому подивитися на історію Другої світової війни і виробити україноцентричний погляд на ці події.

Я вважаю, що для України відзначати перемогу однієї тоталітарної системи над іншою не робить великого сенсу, бо це не була перемога українського народу. Центром Радянського Союзу була Москва. Ми тільки самі не хочемо здавати собі справу, що це була російська імперія під іншою назвою. Були люди в Червоній армії, які не мали вибору, але знали, що вони українці і хотіли воювати. Багато офіцерів Червоної армії перейшло до УПА. Там були різні люди. Не можна казати, що вони були одного чи другого покрою. Але треба знати, що єдиними людьми, які віддано воювали виключно за інтереси українського народу, були вояки УПА.

Вони жодних медалей не хотіли, жодних відзнак. Вони хотіли, щоб їх народ, їхні рідні жили в своїй самостійній державі, де вони буду господарями своєї землі. В УПА ми бачимо і відділи грузинів, вірменів та інших народів, які воювали за свою свободу. Чого ж це сьогодні ми, як історики, як люди цивілізованої країни, боїмося сказати правду?

Я вважаю, що Україна має свої власні причини відзначати трагічні події Другої світової, які відбулися в Україні. Президент України повинен відзначати це з народом в Україні і не називати це святом, а відзначенням трагічної річниці.

Революція і рідна мова

Згадаймо вислід останнього перепису в Україні: 77.9 відсотка населення самоідентифікувалися як українці, тобто, іншими словами, населення усвідомлює себе народом, національною єдністю. І цей народ досить великий, щоб більше не жити в неволі. І досить своєрідний у своїй звичаєвій культурі, в самому характері, щоб створити власну державу, котра логічно називається Українською. Нема логіки лише в тому, що в Українській державі, на чотирнадцятому році її незалежності, залишається у пригніченому стані українська мова. Можна б подумати, що це замалий час для глибших змін, котрі мають сягнути кожної душі, збудити в ній горде почуття господаря своєї країни. Головне – що нашій мові вже ніщо не загрожує, й вона помалу набере снаги, відродиться. А ми не певні, що нічого не загрожує. Московська „Літературна газета" нещодавно, в березні, вмістила статтю академіка Олександра Дугіна – автора підручника для військових академій, в якому він стверджує, що незалежна Україна не повинна існувати. Тепер він, приголомшений всеукраїнським маштабом Помаранчевої революції, нарікає на свою владу: „Надзвичайно складну битву за Україну довірили білякремлівській команді цинічних технологів...". Зізнанню українофоба можемо вірити: царська, сталінська, брежнівська, горбачовська, єльцинська і путінська Росія вела і веде битву за Україну. Від імперських комплексів вона ще не скоро відмовиться. Й то лише у випадку, коли її до цього змусить сильна, випрямлена на весь зріст Україна. Сильна і україномовна.

Це ілюзія – нібито мова сама по собі відродиться. Її нищили зі свідомою ненавистю – тепер потрібно зі свідомою любов'ю рятувати. Її нищили зверху, тепер зверху треба дбати про неї. Післяреволюційний Президент України глибоко розуміє це, ось його слова: „...Для втрати суверенітету країни не потрібно бомб, а треба забрати у нації мову, традиції, історію і національну Церкву, щоб вона зникла як держава".

Але політику в Україні робить не тільки Президент, а багато різних людей – великих і малих, чесних і не дуже, тому та політика десь вдала, а десь – бездарна і шкідлива.

В ці дні преса з України несе потік відгуків на проєкт президентського указу „Про захист прав громадян на використання російської мови". Люди щиро обурюються: та ж захисту потребує саме українська мова, яка опинилася в ролі наймички на рідній землі! Україномовне книговидання, україномовний кінематограф, національне телебачення, радіомовлення – все це ледве животіє. Російська мова – господар в лінґвістичному просторі України. І виглядає, що інтереси російської мови хтось обстоює в найближчому оточенні Президента В. Ющенка.

В обороні української виступають письменники, вчені, звичайні люди, висувають мудрі арґументи. Наприклад відомі брати-видавці Капранови вважають, що „державний статус української мови – це не відзнака і не компенсація за минулі утиски. Це функція. Функція загального еквіваленту... Це запорука нормальної діяльности державного організму. Так само, як єдина валюта, єдині закони та інше".

Все правильно – функція, але водночас щось набагато важливіше, підставовіше. Рідна мова є тим етногенетичним кодом, за яким стоїть неповторне світосприймання і світорозуміння, тому її належить берегти, як святе джерело життя.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про життя нюйоркської вулиці

Хто з читачів живе в самому Ню-Йорку, добре розуміє, що я маю на думці, пишучи про „життя" нюйоркської вулиці. Бо здається, кожна з цих вулиць, більших чи менших, має своє особливе життя та особливі пережиття і події. Треба тільки якийсь час пожити на цьому самому місці, щоб це побачити і зрозуміти.

Для мене жителі сусідніх домів, так справа, як і зліва, стали за ті роки вже добрими знайомими, а з деякими ми навіть перекидаємося поздоровленнями при кожній зустрічі. Розуміється, це не торкається усіх мешканців, й треба аж особливої події, щоб довідатися, хто жив ось тут, поруч з вами, та кого ви зовсім не пригадуєте й ніколи, може, не зустрічали.

Ось так минулого тижня торкнула сусідніх мешканців сумна подія. Я несподівано побачила на кам'яниці, поруч з моєю, занедбану крамницю, а на ній світлину молодого хлопця (якого, до речі, ніколи, здається, не бачила, а може, тільки не зауважила) на великому аркуші, що вже був цілком записаний різними письмами та різним змістом. Все це були прощання з приводу його загибелі, про яку інформувала побільшена вістка з американського нюйоркського щоденника. Як я довідалася з цієї вістки „Роберт" (таке було ім'я хлопця) загинув, ідучи додому, пробитий ножем і, розуміється, убивці не знайдено.

Поруч світлини гарного молодого хлопця було вже декілька написів, і як я помітила, що цих написів щораз більшало. Це були вислови прощання, жалю, любови, від дівчат і хлопців, а під ними щораз більшало квітів, поодиноких і китицями, що либонь складали друзі мого убитого сусіда. Поруч з квітами появилися запалені свічечки, а кількість осіб, що стояли довкруги, постійно була велика. Вони говорили тихо, обмінювалися вістками і раз-у-раз нові підходили до фотознімки убитого та читали інформації про цю трагедію.

Наступного дня я завважила групу фахівців з телебачення, що знімали цілу цю сумну картину, але коли і де її показували, не мала нагоди дізнатися. Із записів я могла дізнатися, що Роберт Адамс народився у квітні 1989 року, значить, йому було шістнадцять років. Ще одна молода жертва великого міста. Чи знайдуть убивцю, чи буде хтось покараний?

Дивним припадком вчора я, ідучи своєю таки вулицею, але, як це кажеться, „два бльоки" далі, побачила біля однієї хати прикріплений до паркану напис в чорному обрамованні, а під ним – світлину котика. Виявилося, що цей кіт загинув під колесами авта таки біля „своєї" хати, а його власники уважали за відповідне повідомити про цю сумну подію сусідів і перехожих та підкреслити свій сум та жалібний настрій з приводу цієї події. І тут були написи не однією рукою, в яких була туга, любов і сум з приводу „відходу" улюбленого котика. І тут були запевнення, що його „ніколи не забудуть" та що він був справді усіми улюблений. Хтось прикріпив штучну мишку до „жалібного повідомлення", хтось написав, який він був „коханий". Якась молода дівчина стояла витираючи сльози...

Чи справді Ню-Йорк, незважаючи на свою велúкість та безчисленну кількість різних расою, походженням та звичаями мешканців, може показати співчутливе серце і живу любов?

О-КА

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз – SVOBODA – Published by the Ukrainian National Association

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510, UNA Fax: (973) 292-0900
E-mail: svoboda@att.net Web-site: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $55.00, на півроку - $35.00. Для членів УНСоюзу $45.00 річно, на півроку - $30.00. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Головний редактор – Ірена Яросевич
Редактори: Ольга Кузьмович, Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

Адміністрація „Свободи"
Адміністратор Володимир Гончарик (973) 292-9800 (доп. 3041)
Керівник відділу оголошень
Марійка Осціславська (973) 292-9800 (доп. 3040)
Передплата - Марійка Пенджола (973) 292-9800 (доп. 3042)

З РЕДАКЦІЙНОЇ ПОШТИ

Дякуємо за допомогу

Шановні друзі!

Від імені Постійного представництва України при ООН хотіли б щиро подякувати за вашу допомогу у проведенні Чорнобильського благодійного базару 26 квітня 2005 року у штаб-квартирі ООН. Ваша участь сприяла успіху цієї благородної акції, яка мала на меті привернути увагу представників різних країн світу до проблем Чорнобиля. Кошти, отримані від благодійного базару, будуть спрямовані на медичну допомогу обпаленим чорнобильським лихом українським дітям.

Щиро сподіваємось на продовження нашої співпраці та дружніх контактів. Сердечно зичимо вам і вашим близьким здоров'я, щастя, радості та благополуччя!

Зі щирою повагою,

Валерій і Алла Кучинські,
Ню-Йорк

Щедрий дарунок Теодора-Юськіва

Ми дізналися, що рахунок на закупівлю для Львівської музичної академії імені Миколи Лисенка двох концертних фортепіянів „Bosendorfer" оплатив Теодор Терен-Юськів. Сказати просто, що ми радіємо – то це так, якби нічого не сказати... Наші серця переповнені шастям і гордістю, що Україна, наш народ має таких славних синів. Низький уклін Теодорові Терену-Юськіву за шляхетну позицію та доброту!

На інструментах, які ми одержимо, будуть встановлені пам'ятні таблички з його іменем. Окрім того, ми виготовимо його портрет, щоб на кожному співацькому конкурсі, який ми будемо проводити, він був на чільному місці і нагадував про співака та доброчинність видатного українця-патріота!

І. Пилатюк,
ректор Львівської державної музичної академії ім. М. Лисенка

Думки після перегляду фільму Олеся Саніна „Мамай"

Відносно невеличка громада зібралася вчасним пополуднем, 9 квітня, в Культурно-освітнім центрі, у Філядельфії, щоб переглянути фільм „Мамай" молодого мистця Олеся Саніна.

Пригадалася подібна імпреза, коли два роки тому авдиторія вщерть заповнила велику залю того ж центру в піднесеному очікуванні фільму „Молитва за гетьмана Мазепу". Такий невідрадний спад зацікавлення насуває декілька думок, очевидно з точки зору звичного кіноглядача.

В своєму вступному слові проф. Юрій Шевчук розповів про стан кінематографії в Україні, про діяльність Українського фільмового клюбу при Колюмбійському університеті в Ню-Йорку, подав генезу „Мамая", основаного на леґендарній поемі про втечу трьох братів з турецької неволі і долю наймолодшого з них, залишеного в степу.

Сам фільм – це клясичний зразок так званого поетичного кіна, де зовсім немає діялогу, акція відбувається за спорадичною розповіддю українською і татарською мовами, перекритою тісно звуковим і музичним тлом, що радше додає містики, ніж пояснення. В результаті для вибагливого глядача сам задум і візія фільму з прегарними картинами степової природи і музичного оформлення, – це правдива насолода, для пересічного глядача, що шукає у фільмі реального сюжету, розповіді (Англійських підзаголовків, як було обіцяно в летючці, немає) – це повна енігма, художня фантастика і власна особиста непричетність. До речі, заключну сцену фільму проф. Ю. Шевчук залишив індивідуальній інтерпретації глядачів.

Такого роду фільми зараз прорубують двері на Захід, до европейських фестивалів, і можна втішатись, що наші молоді адепти, при їх скромних матеріяльних засобах, ідуть з духом часу, проґресують мистецькими задумами, висловом, технологією. Рівночасно насувається думка, чи саме тепер, в такий переломовий час нашого нового державотворення, не було б доцільно, поруч абстрактного, звернутися і до традиційного жанру „історичного" фільму, що зосередився б на відкритті правдивих подій і постатей нашого минулого (будь воно навіть сумне чи трагічне), користуючись матеріялом не тільки козацького епосу, але й вагомими історичними звершеннями сучасного чи попереднього століть.

Звісно, що саме кіно, – більш ніж будь-яка інша галузь мистецтва – має безпосередній вплив на формуванні думки чи погляду споживача. Воно інформує, викликає емоції, маючи необмежені засоби візуальної чи звукової технології, воно, врешті, широко і легко доступне кожному. Такі прикметності кінематографії могли б стати дуже придатними, особливо в тих районах України, де населення національно і політично інертне, збаламучене, а то й вороже.

Згадати хоча б, який колосальний і несподіваний успіх мав 1999 року польський фільм „Вогнем і мечем", оснований на відомій українофобській трилогії Генрика Сєнкевича. Режисер Єжи Гофман, поляк з походження, потрафив своєю вдалою режисерською маневрою вплести любовну історію на тло кривавої баталії Богдана Хмельницького проти польської шляхти, змалювати історичні постаті і битви в їх достовірних рисах і послідовності, наголошуючи, однак, по обох воюючих сторонах і те, що людське, і що позитивне. У висліді, замість розпалювати ворожнечу, режисер наче б кинув галузку миру до українсько-польської авдиторії, що доволі насторожено заповнювала залю кінотеатру Ню-Йорку, а після трьох годин покидала її з усміхненими обличчями.

Такі картини і точна екранізація здобувають довір'я і зацікавлення глядача, вони закарбовуються в пам'яті на довгі роки і не втрачають своєї популярности. Американські фільми „Відлетіло з вітром", „Десять Заповідей" чи „Доктор Живаго" стали вже кіноклясикою і повторюються постійно на телевізійних екранах. Навіть минулорічний фільм „Христові страсті", у виключно арамейській мові , здобув могутній відгук не тільки в мистецьких чи релігійних колах, але теж в різних політичних дебатах, в пресі і на телевізії. Та, мабуть, найбільш суттєву і найкоротшу оцінку фільму дав св. п. Папа Іван Павло II, кажучи: „Так воно насправді було". Тому розкрити нашу правду, зберегти об'єктивну історію та автентичність постатей у фільмі, що носять історичні імена, притягнути не тільки елітарного, але й масового глядача, могло б стати девізом сьогоднішньої кінематографії – на противагу давнім і новим деструктивним силам.

Оксана Волчук,
Чері Гіл, Н. Дж.

Я щаслива, що дожила цієї хвилини

Коли Президент України В. Ющенко приїхав до Вашінґтону, мені пощастило там бути. Ми – мій син, внук і я – були об 11-ій годині біля пам'ятника Т. Шевченка. Довкруги площі був встановлений паркан, обгорнений помаранчевим полотном.

Пам'ятник Т. Шевченка був прибраний помаранчевими стрічками, кульками і квітами. День був чудовий, соняшний, настрій – веселий, святковий. Десь близько 12-ої години почалася програма – грали різні ансамблі ті пісні, що звучали під час „помаранчевої революції" на Майдані в Києві.

О 1-ій годині прибув Віктор Ющенко з дружиною Катериною, членами державної делеґації і охороною. Всі скандували: „Ющенко, Ющенко!".

Відтак говорив Віктор Ющенко. Він виглядав дуже змучений, але його голос був бадьорий, виразний і переконуючий. Він закликав повернутися додому, до України, де потрібні „ваші руки, ваші знання".

І тут відразу перед моїми очима став образ з 1945 року. Кінець Другої світової війни. Ми – в Бад-Кісінґені, північна Баварія. Всі радіють: люди повертаються додому. А ми плачемо, бо не знаємо, що діється з нашими рідними, не маємо куди повертатися і не знаємо, що буде з нами. Нас всіх зігнали на площу, американці оточили нас, ніхто не мав права вийти з площі. До нас промовляли більшовицькі комісари по-російськи.

Всі заворушились і закричали: „Говори українською, ми тебе не розуміємо!". Американці дивилися і не знали, про що йдеться. Тоді з гурту вийшла жінка зі східніх областей України і каже: „Я буду говорити до вас по-російськи, щоб ви добре мене зрозуміли. Я виховувала своїх дітей в комуністичнім дусі, бо вірила вам. А що ви зробили? Ви замордували мого чоловіка, знищили моїх дітей чи тепер вам ще треба моєї крови?"

Всі почали кричати, а американці готові були стріляти, бо не знали, чого ми бунтуємося. Я й сьогодні ніби чую голос цієї жінки.

Яка різниця! Я щаслива, що дожила цієї хвилини, що була там, коло пам'ятника Т. Шевченка, і чула чудові слова Президента: „Ваші руки, ваші знання, ви особисто сьогодні потрібні Україні – вертайтеся додому!".

Стефа Балагутрак,
Норт Роялтон, Огайо

Не треба славити слабких політиків

Читаю невпинні похвали М. Грушевському, які він, на мою думку, не заслужив, бо 1918 року повірив Ленінові, який його запевнив, що визнає вільну Україну „вплоть до отделєнія". М. Грушевський не знав, що політика побудована на брехні, а чесність в політиці – це перешкода.

Коли Муравйов йшов на Київ, то М. Грушевський із своїми міністрами радився про 8-годинний день праці й послав 300 студентів проти 4-тисячної армії Муравйова. Але й це його не переконало, бо закликав наших еміґрантів вертати з Відня на радянську Україну. Вернувся Юрій Тютюнник і більшовики його стратили. Як історик М. Грушевський не подав ідеології української держави, а в своїй історії зібрав лише багато історичного матеріялу без провідної думки.

Мушу також оборонити М. Грушевського, що це мало так статися, бо наш пророк Т. Шевченко передбачив, що у вогні повстане Україна, злі люди її обдурять і страшні часи настануть. І так сталося.

М. Грушевський – не одинокий серед слабких політиків, бо й В. Кубійович має на своїм сумлінні наших хлопців, що полягли під Бродами і в німецькій армії. В. Кубійович думав, що союзники поб'ють Гітлера й зараз кинуться на Сталіна, але не зрозумів, що Друга світова війна мала оборонити й поширити комунізм. Тепер у Львові наші політики збираються поставити пам'ятник В. Кубійовичеві, але ці гроші краще дати на дитячу лікарню.

Іван Івахів,
Денвер, Кольорадо

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Окружні збори і секретарські курси

Марта Лиско,
перший заступник президента УНСоюзу

Окружні збори і секретарські курси відбувалися на Союзівці від 1 до 3 квітня. У цих зборах взяли участь голови восьми округ, 16 відділових секретарів і дев'ять членів Головного уряду УНСоюзу. Стефан Качарай, президент УНСоюзу, був присутній 2 квітня на одній сесії, оскільки мав інші важливі завдання.

У зборах взяли участь: Стефан Качарай – президент УНС, Марта Лиско – перший заступник президента, Христина Козак – головний секретар, Олександер Серафин – контролер і голова Округи Дітройт, Степан Гавриш – радний і голова Філядельфійської Округи, Осип Гаврилюк – радний і голова Округи Бафало, Мирон Пилип'як – радний і секретар відділу, Павло Прінько – радний, Ґльорія Горбата – радна і секретар відділу, Оксана Тритяк – головний організатор і секретар відділу, Христина Дзюба – голова Рочестерської Округи і секретар відділу, Михайло Захарко – голова Округи Центрального Ню-Джерзі і секретар відділу, Ігор Гайда – голова Округи Коннектикат, Микола Філь – голова округи Олбані, Степан Вельгаш – голова Округи Північного Ню-Джерзі, та секретарі відділів Любов Стрелецька, Михайло Богдан, Лонгин Старух, Валентина Каплун, Мирон Кузьо, Адам Платош, Стефанія Гаврилюк, а також Стефко Вох – професійний продавець УНС і Святослав Пилип'як – заступник секретаря відділу. Згідно з традицією УНСоюзу, Мирон Пилип'як привіз свого сина, щоб прислухався та набував глибшого знання про УНСоюз, як майбутній діяч нашої організації. Це велика приємність – спостерігати, що ця традиція продовжується. Переглядаючи столітню історію УНСоюзу, переконуємося, що відданість УНСоюзові передається від батька чи мами синові і дочці, від дідуся і бабусі – внукам. Маємо надію, що така корисна традиція не заникне.

Програму зборів склала Христина Козак, головний секретар. Марта Лиско, перший заступник президента, провела одні наради. Оксана Тритяк, головний організатор, розповіла про свої пляни і проєкти, а Роберт Мічел з „Western Catholic Union" докладно ознайомив з питаннями пенсійних грамот. Кожний з цих чотирьох промовців представив суттєвий аспект історії УНСоюзу – роль у громаді, ділові справи та нововведення у Головній канцелярії. Під час вранішніх нарад Христина Козак привітала усіх, хто, мимо свого запляновааного заняття, взяв участь у цих нарадах.

Керівники та активісти УНСоюзу під час окружних зборів, зліва: Марта Лиско, Стефан Гавриш, Стефан Качарай, Осип Гаврилюк, Олександер Серафин, Люба Стрелецька і Христина Козак.

Христина Козак до подробиць ознайомила з новими забезпеченевими продуктами і членськими користями, запроваджеими УНСоюзом у 2004-2005 роках. Ґарантоване забезпечення на ціле життя – це найновіший додаток до переліку забезпеченевих продуктів УНСоюзу. Цей плян ґарантує забезпечення усім членам УНСоюзу – без огляду на їхній стан здоров'я у минулому або їхню теперішню медичну історію. Ця поліса з жодної причини не може бути відмовлена членові УНС. Деякі нові пільги одержать усі члени УНС. Наприклад, власникам пенсійних грамот надається можливість вільно вибрати гроші у випадку невилікуваних недуг, перебуванні у піклувальному домі або для медичних коштів. Новий ощадностевий плян на приписані ліки „ScriptSave" є також даровим для членства. УНСоюз отримав дозвіл продавати „Coverdell ESA". Цей новий плян з відкладеним податком повинен допомогти батькам і дідусям придбати фонди для дітей і внуків на їхні освітні потреби. Х. Козак згадала про нову модернізацію комп'ютерної системи у Головній канцелярії, яка допоможе секретарям відділів і індивідуальним членам отримати інформації про їхнє забезпечення через Інтернет. Ця модернізація діятиме з кінця липня 2005 року.

Президент УНСоюзу Стефан Качарай розмовляє з Мироном Пилип'яком і його сином Святославом.

Роберт Мічел, директор продажу у „Western Catholic Union", чітко пояснив, як діють пенсійні грамоти, хто їх повинен придбати і яку користь вони приносять членам і УНСоюзові. Водночас він підкреслив досконалість пенсійних грамот УНСоюзу. Будучи ґрунтовно ознайомлений з відсотковими ставками у промисловості, він вказав на той факт, що УНСоюз платить один з найкращих відсотків на ринку. Відтак він окреслив найбільш успішні підходи до продажу пенсійних грамот. Цей виклад учасники прослухали з великим зацікавленням і для дальшої дискусії на цю тему відбулася спеціяльна вечірня сесія.

Розглядаючи справу продажу, Марта Лиско, перший заступник президента УНСоюзу, вказала на позитивні риси і недоліки продажу. Вона поставила наголос на зобов'язання, відданість і сильну віру в УНСоюз і його забезпеченеві продукти, які є ключем до успіху. Це привело до наступної теми семінару – ролі наших округ УНСоюзу як реклямного знаряддя для УНС. Активна участь секретарів відділів і округ у громадському житті створює сприятливі умови для УНСоюзу як братської установи і здобуває нових членів.

Учасники курсів розповідали, що округи УНСоюзу роблять у їхніх околицях, щоб сприяти собі і УНСоюзові. Кожний голова округи говорив про свою діяльність, яка допомагає привабити членство. Усі погодилися, що округи надалі повинні існувати, і слід працювати зі секретарями відділів, щоб підтримувати УНСоюз. В околицях, де запляновано багато подій, округи УНСоюзу повинні злучитися з іншими організаціями у плянувальних комітетах.

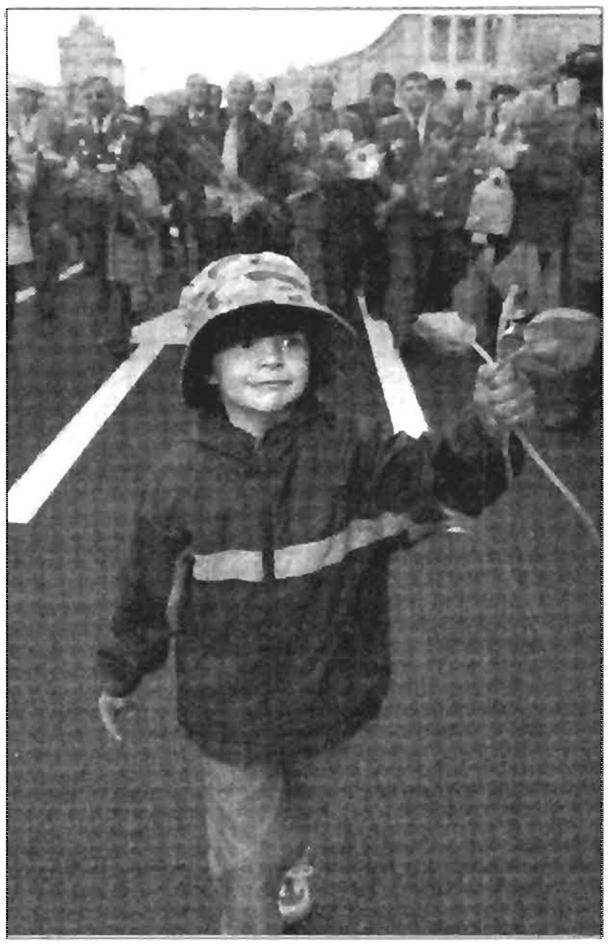
(Закінчення на стор. 25)

Учасники окружних зборів і секретарських курсів УНСоюзу.

Київ: свято зі сльозами на очах

Київ: юний учасник походу

Київ: Президент України Віктор Ющенко з дружиною та ветеранами проходить Хрещатиком під час ходи в 9 травня. Фото УНІАН

До 60-річчя...

(Продовження зі стор. 1)

участь у торжествах на Красній площі Москви, де відбулася величезна військова парада.

На численні прохання ветеранів війни Президент України В. Ющенко представляв Україну на параді, що відбулася 9 травня в Москві. 8 травня він взяв участь у робочій зустрічі глав держав-учасниць СНД, відвідав концерт для ветеранів у Великому театрі.

Оскільки парада на Красній площі у Москві відбулася 9 травня з 9-ої до 10-ої години за київським часом, Президент України встиг повернутися до Києва до початку урочистої ходи ветеранів в столиці України.

За парадою російських вояків, які пройшли під червоним прапором колишньої Радянської армії, спостерігали понад 50 світових провідників і тисячі ветеранів війни проти нацистської Німеччини. Після військової паради відбулося покладання спільного вінка до могили Невідомого вояка біля Кремлівської стіни. Світові провідники віддали шану жертвам СССР за часів війни проти нацистської Німеччини, які нараховують 27 мільйонів громадян – половину всіх воєнних втрат. Президент В. Путін, вшановуючи пам'ять загиблих, сказав, що на території колишнього СССР відбулися найзапекліші і найкривавіші битви війни. Варто було б при цьому сказати, що з колишніх республік СССР саме Україна зазнала найбільших втрат – 8 млн. осіб або 19.1 відсотка населення (деякі джерела наводять число 10 млн.). За цим показником Україна поступається в Европі тільки Польщі, де втрати становили 19.6 відсотка населення – 5 млн. осіб. Російська Федерація вратила 5.7 млн. осіб (2.9 відс.).

8 травня президенти Дж. Буш і В. Путін обговорили деякі суперечливі питання, зокрема про балтійські країни, провідники яких закликали Москву вибачитися за післявоєнну радянську окупацію, а також про Грузію, яка вимагає вивести російських вояків зі своєї території. Через ці проблемні питання провідники Грузії, Естонії та Литви не прибули до Москви на святкові церемонії.

Президент В. Путін, промовляючи перед святковими церемоніями, наголосив, що СССР врятував світ від фашизму, і всі спроби переглянути історію Другої світової війни, які, як він сказав, базуються на нинішніх інтересах – ображають пам'ять загиблих у боротьбі з нацизмом.

У центрі Києва з нагоди 60-річчя Перемоги 9 травня зібралося понад 70 тисяч осіб. Святкова колона ветеранів і керівництва держави – близько 3 тис. осіб – пройшла Хрещатиком від Бесарабської до Европейської площі, звідки ветерани автобусами вирушили до Меморіяльного комплексу „Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941-1945 р.р.", щоб оглянути експозицію виставки „Переможці 1945-2005 років". Разом з ветеранами у ході йшли Президент України В. Ющенко, голова Верховної Ради В. Литвин, прем'єр-міністер Ю. Тимошенко та інші. Молоді люди на Хрещатику дарували ветеранам букети квітів. На відміну від росій-

(Закінчення на стор. 25)

Москва: Президент Азербайджану Ільхам Алієв з дружиною (зліва) і Президент України Віктор Ющенко, а за ними – президент Польщі Олександер Кваснєвський з дружиною на трибуні в Москві під час військової паради вранці 9 травня.

Київ: вона воювала за свій нарід

Севастополь: 9 травня ветерани війни пригадали давні мелодії

Нарешті настав час сказати правду про війну: точка зору істориків...

Юрій Шаповал:

(Закінчення зі стор. 5)

поділ між цими людьми.

– В Україні так і не відбулися суди щодо організаторів і виконавців репресій. Не розслідувано практично жодного злочину проти цивільного населення України з боку червоних партизанів і диверсійно-каральних радянських органів у роки війни. Чи можлива відповідна оцінка Другої світової війни для України без таких розслідувань?

– Неможлива, але, я думаю, що цього ще довго не буде зроблено – поки не відійдуть хоча б два покоління людей, щонайменше. Комуністична влада дуже вміло діяла. На початку 1960-их років було проведено низку показових судових процесів проти українських націоналістів, яких засуджували. Але тепер ми знаємо, що це були спецзагони НКҐБ, які діяли під машкарою, під виглядом підрозділів УПА. Хто тепер нам скаже конкретно, де був правдивий злочин УПА проти цивільного населення, а де були оті провокативні дії, які мали на меті викликати гнів населення, дискредитувати УПА в очах населення? Немає відповіді. Тому за кожним випадком треба розбиратися окремо. Це справа часу. Збереглися архіви, які ніхто не хоче відкривати, і які, переважно, знаходяться у Москві. А Москва не зацікавлена у правдивому проясненні цих сюжетів.

Москва зацікавлена у створенні міту про те, що ми всі – слов'яни, ми всі були єдині. Хоча тепер все більше акцентів переноситься на силу російської зброї, на внесок російської армії... Це була не російська, це була все ж таки радянська, всесоюзна армія, в якій були присутні, зокрема, і українці.

– Чому в Україні досі не відкриті архіви НКВД, в яких можна знайти прізвища людей, які здійснювали репресії проти українського населення?

– Говорити про те, що не відкриті архіви в Україні – не зовсім правильно. У нас відкрито все те, що працює на стару радянську концепцію. Але у нас закрито майже все, що працює на те, що торкається ідеї виборювання самостійности України.

– І все ж таки, що святкувати 9 травня українському суспільству?

– Святкувати перемогу над абсолютно антигуманною, антилюдяною системою, яка винищувала людність за певними етнічними, політичними ознаками; перемогу над системою, яка створила грандіозні комбінати смерти, такі, як Освєнцим чи Майданек; перемогу над системою, яка проголошувала пріоритет абсолютно антидемократичних цінностей. Я думаю, це все слід святкувати. Треба відзначати цю дату в ім'я тих 50 мільйонів людей, які загинули в цій війні.

Ентоні Бівор:

(Закінчення зі стор. 5)

британські авіоналети змусили Німеччину перевести 80 відс. своєї бойової авіяції та протиракетних засобів зі Східного фронту на Західній. Це сприяло маштабному наступові Червоної Армії у 1943-44 роках. Іншим фактором була маштабна американська допомога ленд-лізу. Без американських харчів взимку 1942, вантажівок-студебекерів та доджів у 1943-44 роках, радянське військо ніколи б не змогло дістатися Берліна скоріше за союзників. Я гадаю, російські історики з цим погодяться.

– Як сучасні західні історики оцінюють компроміс демократичних країн Заходу з тоталітарним СССР, зокрема на Ялтинській конференції, коли фактично було погоджено розподіл Европи на сфери впливу?

– Рішення Ялтинської конференції, якщо їх так можна назвати, слід розглядати в контексті загального ходу війни. Справжні рішення були ухвалені у грудні 1943 року у Теграні. Тоді позиції Сталіна були найсильнішими після успіхів під Сталінградом і Курськом, і британцям та американцям доводилося лише погоджуватися з пропозиціями Сталіна. Сталін прагнув відкриття другого фронту на північному заході Европи, що залишало в його руках Східну Европу. Союзники не могли натиснути на Сталіна, бо потребували його допомоги, так само, як він потребував їхньої. У Ялті Сталін запевняв Черчіля і Рузвельта, що не втручатиметься у справи Греції та Франції в обмін на невтручання Заходу у Польщі та Прибалтиці. США і Британія вимагали незалежности Польщі, і той конфлікт можна вважати початком „холодної війни". США і Британія не могли зробити щось суттєве для Центральної Европи тоді, а американці і не були до цього готові.

– У книзі „Берлін, падіння 1945" ви згадуєте, що Сталін з пихою повідомив на Ялтинській конференції, як мільйони німецьких біженців у Европі рятуються від наступу Червоної Армії. Відомо про масові грабунки, ґвалтування та вбивства цивільних, до яких вдавалися червоноармійці. Наскільки важливо виявити не лише нацистських воєнних злочинців, але й радянських воєнних злочинців, щоб зрозуміти історію Другої світової війни?

– Я гадаю, що знайти воєнних злочинців на цьому етапі вже надто пізно. У часи „холодної війни" СССР не визнавав, що радянські війська поводилися жорстоко, і ніколи не визнавав, що злочини мали місце. Тоді це робилося з ідеологічних і політичних міркувань. Але й тепер російське керівництво не готове до визнання усіх тих фактів. Для прикладу можна згадати, що у Німеччині наприкінці війни і після її завершення було зґвалтовано до 2 мільйонів жінок, а жертвами етнічних чищень стали 11 млн. громадян.

Трагічні долі українського вояцтва

В роки Другої світової війни чи не найбільше постраждав український народ. Бойові фронти пустошили країну. Горіли села і міста, до населення не було милосердя. Одні окупанти вивозили людей на каторжні роботи в Сибір, інші – на примусову працю в Німеччині.

Найбільше кривд і знущань зазнали чоловіки в молодому віці, яких окупанти забирали проти їхньої волі на військовий вишкіл, давши їм зброю, часто без набоїв, та гнали на фронтову лінію захищати чужі інтереси. Трагічною була доля українського вояцтва в сибірських просторах, в мадярській і румунській арміях, але трагедія українського вояцтва в Червоній армії заслуговує на окрему аналізу. Чому після німецько-совєтського зіткнення в короткому часі потрапило в німецький полон 3.8 млн. совєтських вояків? То був спонтанний протест проти зненавидженої совєтської влади, то був вияв гніву і помсти хлопців, які пережили Голодомор, маючи 10-11 років, бо вони вірили в справедливість західнього світу, який мав змінити тиранію. На жаль, нацистський диктатор не був ліпшим, бо до кінця 1941 року половина полонених померла від голоду. В жодній статистиці не знаходимо, скільки було українців у Червоній армії в роки війни і скільки їх загинуло.

Блискавичний успіх німецьких збройних сил на обох фронтах скоро змінився поразкою. Великі втрати змусили нацистів до облав на залізницях і вулицях міст. Молодших дівчат і жінок висилали на примусові праці до Німеччини, а чоловіків – до військових частин. Щоб заповнити проріджені ряди вояцтва, було організовано Українське визвольне військо (УВВ), з чого скористалося багато полонених, які вважали, що краще загинути зі зброєю в руках, ніж голодною смертю. Були також і менші відділи – Вільне козацтво, відділ парашутистів та інші, які вважалися незалежними одиницями. В другій половині 1943 року було проголошено набір добровольців до дивізії „СС Галичина". Добровольці насправді не мали вибору, бо як що вони не вступлять до української дивізії, то потраплять до німецьких збройних відділів.

Щоб врятувати своїх людей, українські провідники в екзилі запропонували німецькому урядові створити Українську Національну Армію (УНА). Переговори тривали досить довго, поки було узгіднено Декларацію про створення Українського Національного Комітету (УНК), яку проголосили 15 березня 1945 року. Генерала Павла Шандрука призначили головнокомандувачем УНА і головою УНК. Уряд оголосив, що всі українські частини і вояки, які служать в німецьких збройних силах, повинні негайно зголоситись на службу до УНА.

П. Шандрук перейменував бригаду „Вільна Україна" під командою генерала Петра Дяченка на Другу дивізію, яку доповнювали новоприбулі відділи. До УНА належали 181-ша запасна бригада Т. Боровця, полки в Бельгії і Голяндії, Вільне козацтво полковника П. Терещенка та відділи протилетунської оборони. Одначе, ніколи не дозволили відпустити до УНА 80.000 вояків УВВ.

В останніх тижнях війни на території Німеччини було українського вояцтва близько 250 тисяч. Їхньої долі в кінцевій фазі війни 1945 року статистика не подає. Тільки Перша дивізія („Галичина"), воякам якої признано громадянство колишньої Польщі, потрапила майже повністю в англійський полон і по кількох літах перебування в Італії була звільнена. Перша бригада УНА генерала П. Дяченка зазнала понад 60 відс. втрат від совєтського летунства, частина потрапила в совєтський полон і тільки десятки різними засобами врятували життя. Друга бригада УНА майора Пітулея в 13-денних вуличних боях у Бранденбурзі зазнала великих втрат, завдяки відділам УВВ вийшла з оточенння, але 10 травня, атакована в лісі совєтським військом, була масово знищена. Близько 50 тисяч козаків англійці віддали совєтам, а полк. Терещенка повісили в Москві разом з генералом Власовим. Невідомо, що сталося з полками в Бельгії і Голяндії та військом УВВ. Колишній полонений з РОА Богдан Когут описує в своєму творі „Під чорними вітрами" надлюдські страждання на засланні, звідки тільки одиниці повернулися живими. Газета „Ню-Йорк Таймс" 24 серпня 1992 року повідомила, що в Східній Німеччині відкрито масові поховання 12.500 пострілянних людей. А скільки є ще таких могил на широкому просторі колишнього СССР?

Порох 60-річного часу притрусив ці події забуттям. Правда, що найболючіші рани загоюється, але знаки залишаються назавжди. І вони повинні бути нашою молитовною згадкою про тих, що з вірою в серці віддали своє життя на вівтар сучасної вільної України.

Іван Буртик

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

Про „Пору" - з перших уст

ЕДМОНТОН, Канада. – Хто стежив за подіями в Україні під час Помаранчевої революції, той знає про важливу ролю „Пори". Координатором Громадянської кампанії „Пора" у 2004 році був Владислав Каськів, до обов'язків якого входило заснування та забезпечення наметового містечка в центрі Києва та керівництво іншими прямими акціями, які здійснювали активісти „Пори" після виборів 21 листопада минулого року.

14 квітня В. Каськів виступив в Едмонтоні в приміщенні Альбертського університету (англійською мовою) та (українською) перед представниками нашої громадськости в залі Українського національного об'єднання (УНО). Обидва виступи були організовані Канадським інститутом українських студій (КІУС), а зустріч з громадськістю співспонзорована Клюбом професіоналістів і підприємців Едмонтону.

В. Каськів, який був одним з провідників українського студенства на початку 1990-их років, почав свій виступ з пояснення причин заснування „Пори". Хоч Україна стала незалежною у 1991 році, свобода, яку домігся здобути народ України, була вкрадена, за його словами, старою комуністичною верхівкою, котра, перефарбувавшись у патріотів та демократів, продовжувала управляти країною авторитарними та корумпованими методами минулого. Національні демократичні сили та колишні дисиденти не зуміли ефективно протистояти цій владі, а студентські провідники ранніх 1990-их років не долучилися до політичних процесів. Незважаючи на цю помилку, зауважив В. Каськів, в роки президентства Л. Кравчука й Л. Кучми студенти та інша молодь вивчала основи будування громадянського суспільства, демократичих інституцій, засади служіння громаді та брала участь у створенні нової економіки України, яка сьогодні має найвищий рівень зростання в Европі.

Коли після смерти журналіста Георгія Ґонґадзе в 2000 році було оприлюднено таємні записи М. Мельниченка, стало зрозуміло, що Україна знову опинилася перед загрозою втрати своєї незалежности. Це стало поштовхом до активізації діяльности колишніх учасників студентського руху ранніх 1990-их років, унаслідок чого був заснований комітет „За Правду" – згодом він став прототипом „Пори".

На початку 2004 року „Пора" була коаліцією груп та окремих осіб, які зібралися разом з метою забезпечення вільних та справедливих президентських виборів, які обіцяли можливість демократичних змін в Україні. Взявши під увагу слабкість незалежних засобів масової інформації України та потребу зміцнити політичні сили опозиції, „Пора" зосередила частину своїх зусиль на інформаційних та просвітницьких заходах. Почали також розроблятися пляни, як протистояти можливостям виборчих порушень. Спираючись на досвід, отриманий під час виборів міського голови в Мукачеві (Закарпатська область) весною 2004 р., і пізніше — спостерігаючи за проміжними виборами до Верховної Ради в Полтавській області та в Одесі, „Пора" випрацювала свою систему протидії можливим фальсифікаціям під час очікуваних президентських виборів.

Владислав Каськів (зліва) і Зенон Когут, директор КІУСу

Напередодні президентської кампанії „Пора" мала 73 територіяльних підструктур з десятками тисяч учасників, ставши, таким чином, найбільшим і найбільш впливовим громадським рухом в Україні за останнє десятиліття. За словами В. Каськова, протягом виборів активісти „Пори" розповсюдили понад 70 мільйонів зразків друкованої продукції, зустрілися з понад 25 мільйонами людей, провели понад 750 реґіональних пікетів та публічних заходів і створили веб-сайт

Богдан Клід

Програма про „Помаранчеву революцію" – в Йонкерській бібліотеці

ЙОНКЕРС, Н. Й. – 9 квітня члени роя „Скоморохи" при Осередку СУМ влаштували в головній Йонкерській бібліотеці інформаційну програму „Дорога до демократії – роля „Помаранчевої революції" – про вибори Президента в Україні. Голова осередку Андрій Бурчак привітав понад сто гостей, серед яких були посадник міста Пилип Амиконі і президент міської ради Ричард Мартинелі.

Д-р Орест Козіцький, булавний відділу юнацтва і виховник роя, відкрив програму і представив ведучу Наталку Горбачевську і склад „Скоморохів" – Ліду Яцевич, Михайла Бибеля, Адама Гойдича, Мелису Грейо, Петра Дробенка, Орисю Козіцьку, Тараса Кулинича, Миколу Мінева, Александру Періх, Христю Райко, Моніку Савчук, Тетяну Терлецьку, Маркіяна Фрича, Александру Шкафаровську і Дам'яна Щура. „Скоморохи" підготували малюнки з запропонованих тем, які були виставлені в бібліотеці протягом квітня.

Наталка Горбачевська провела півторагодинну програму, у якій усі члени „Скоморохів" по черзі представили свої теми з прозірками про вибори Президента України і ролю, яку відіграли в них українці йонкерської громади. Андрій Бурчак і Ярослав Кіцюк, голова Йонкерського відділу УККА, які були спостерігачами на виборах в Україні, представили свої враження і відео, зроблене під час виборів і з Майдану Незалежности.

Пилип Амиконі привітав членів роя „Скоморохи", висловив признання українській громаді за взірцеву патріотичну працю і запропонував „Скоморохам" показати свою презентацію на міському каналі телебачення. Д-р Орест Козіцький подякував посадникові за його теплі слова, за акції посадника і міської ради, видання проклямації на підтримку кандидатури Віктора Ющенка в листопаді, 2004 р. Він також подякував членам роя „Скоморохи" за їхню працю, а також усім, які присвятили свій час до приготування програми, а саме – своїй дружині Марійці Козіцькій, Андрієві Бурчаку і Ярославові Кіцюку, усім гостям.

Посадник Пилип Амиконі

Андрій Бурчак і Ярослав Кіцюк

Орест Козіцький,
Тарас Кулинич

Рій „Скоморохи"

Збори АТЗУК в Альберті

АЛЬБЕРТА, Канада. – На загальних зборах Альбертського товариства збереження української культури (АТЗУК), які відбулися 17 березня в Пластовому домі, вибрано нову управу. У зборах взяли участь 22 особи, в тому числі всі 13 членів дирекції. Головою вибрано Олега Ільницького, заступником – Михайла Саварина, писарем – Богдана Горіха, а скарбником – Юрія Котовича. Петра Саварина вибрано до управи як колишнього голову. На місце недавно померлої членкині Віри Кунди до дирекції вибрано Богдана Горіха, а на місце Дмитра Тодосійчука, який попросив про звільнення через поганий зір – Богдана Кліда.

Збори почалися однохвилинною мовчанкою у пам'ять Віри Кунди. Присутні вислухали звіти – скарбника Дарці Васараб-Роланд, Олі Саварин і Петра Саварина.

Петро Саварин подав у звіті, що за 25 років свого існування АТЗУК зібрало і роздало на різні добрі цілі і проєкти два мільйони долярів. Він також подякував всім членам дирекції за співпрацю, зокрема Олі Саварин і всім добровольцям, які працювали при касино.

За номінаційний комітет звітував Олег Ільницький. Попросив слова Мирон Стефанів, який сказав: „Ми відкрили сьогодні нову сторінку в історії нашого товариства, і я пропоную дати Петрові і Олі Саваринам за їх довголітню працю окреме признання". Присутні схвалили його пропозицію оплесками.

Петро Саварин

Члени колишньої і новообраної управи АТЗУК

До 100-річчя д-ра Р. Барановського

12 червня активному членові української громади д-рові Романові Барановському виповнюється 100 років. Його друзі і приятелі в Кергонксоні плянують відзначити цей знаменитий ювілей бенкетом на Союзівці. Він почнеться о 6-ій годині 12 червня.

Близьких знайомих ювілята, котрі хотіли б приєднатися до цього святкування особистою участю чи письмовим привітом, просимо звертатися до інж. Володимира Вальчука (845 -626-8185) або до інж. Лонгина Старуха (845-626-2058).

У справі нічлігу звертатися до управи Союзівки (845-626-5641)

За Організаційний комітет –
д-р Осип Мороз

Читачі „Свободи" - про альбом „Ті дні на Майдані"

Після опублікування в „Свободі" (ч. 14) повідомлень про презентацію виданого у Львові альбома „Ті дні на Майдані" за участи автора Фелікса Хмельковського в Головній канцелярії Українського Народного Союзу, Генеральному консульстві України в Ню-Йорку, на сходинах Комітету допомоги Україні („Приятелі Руху") Північного Ню-Джерзі в Нюарку, Н. Дж., багато читачів „Свободи" придбали це видання і надіслали свої відгуки про нього. Подаємо окремі з них.

Осип Торищак, Канада: „До повідомлення про презентацію альбому „Ті дні на Майдані" я додав би – „ті незабутні дні, які змінили історію". В минулому я відвідав Україну сім разів. У мене є рідний брат Микола, який народився у моїй відсутності 1940 року. З ним я познайомився під час першої візити в Україну, у 1972 році, коли ми хотіли відвідати хворого батька, але, на жаль, дозволу поїхати в Карпати, де він доживав віку, мені не дали. Тепер мені виповнилось 83 роки і я вже не маю сил на подорож, але цікавлюся долею мого народу. Події Помаранчевої революції на Майдані Незалежности уважаю Божим чудом!".

Ірина Малащук, Канада: „З великим зворушенням я читала у „Свободі" репортажі автора альбому з Помаранчевої революції на Майдані Незалежности в Києві. Вірю, що скріплене світлинами слово про доленосну подію в історії нашого народу варте увічнення і набере ще більшої ваги".

Стефанія Шипула, Вудсайд, Н. Й.: „Переглядала альбом у сусідів – там є тільки правда, якої ніхто не заперечить. Світ усе бачив і дивувався. Коментарі написані дуже гарно. Варто було б поставити два портрети В. Ющенка – до хвороби і тепер. З альбому історики черпатимуть істинну правду".

Катерина Росандіч-Кричевська, Каліфорнія: „Дуже гарно видана книга! І добре, що двома мовами. Це – історія! Всі мусять мати її (крім януковичів)!".

Ірина Куровицька, Ню-Йорк: „Вдячні за таку велику працю. Бажаю добра і дальших успіхів у кожній справі!»

Анна Б., Матітук, Н. Й.: „З ентузіязмом ми з чоловіком привітали альбом „Ті дні на Майдані". Для нас Майдан – це символ вільної України! Надзвичайно естетичне оформлення, а опис історії, як і знімки, притягають читача-глядача силою пережитого автором, який це пережив особисто і з пієтетом передав нам. Якщо вдасться мені побувати в Києві на Майдані, то, завдяки авторові альбому, матиму враження, що була там в дні, які пережив автор. Раджу кожній родині придбати альбом, який залишиться як історична довідка здвигу українського народу, котрий не побоявся сказати: „Досить неволі, знущань. Нас багато, нас не подолати!".

Обкладинка альбому

Євген і Лідія Яросевичі, Вашінгтон: „Щиро дякуємо за альбом„Ті дні на Майдані". Артистичні знімки старших людей як рівнож молоді та особисті враження автора підхопили настрій Помаранчевої революції на Майдані. Це була історична подія, яку в книжці увічнено фрагментом з цих пам'ятних днів".

* * *

Ряд організацій і добродіїв зробили пожертви на поширення цього альбому в східніх теренах України, де досі менше знають правду про Помаранчеву революцію. Такі пожертви зробили Український Народний Союз, Фундація ім. Івана Багряного, Комітет допомоги Україні (Приятелі Руху) Північного Ню-Джерзі, Іван Карач, Стефанія Шипула, Даміян Геча, Євген Макар, Катерина Росандіч-Кричевська, Олексій Коновал, Галина і Володимир Королі, Ростислава Стеців, Роман Слиж, Валентина Когут, Ярослав Козак, Неоніла Кузич, ряд інших. Школи в Ню-Йорку, Вашінгтоні, Випані і Пасейку, Н. Дж., придбали альбоми для цьогорічних випускників.

Альбом „Ті дні на Майдані" можна придбати за 30 дол., виславши чек на адресу: Lev Khmelkovsky, 300 Parsippany Rd., Apt. 26Q, Parsippany, NJ 07054.

Члени Комітету допомоги Україні Північного Ню-Джерзі під час презентації альбому „Ті дні на Майдані" в Нюарку 30 березня (перший ряд зліва): Любомира Ричок, Світлана Андрушків, Ольга Марин, Фелікс Хмельковський, Галина Мельничук, Рея Грицак; (другий ряд зліва): Роман Лесько, Олег Колодій, Тарас Гунчак, Роман Андрушків, Роман Ричок, Сергій Левків, Євген Федоренко, Володимир Баранецький.

МОВА ПРО МОВУ

Денаціоналізація – це страшно

... Викликає наше занепокоєння і той факт, що Ви, вельмишановний Вікторе Андрійовичу, на різних офіційних виступах та прес-конференціях часто послуговуєтеся російською мовою. Під час Помаранчевої революції українці довели, що вони є самобутньою, самодостатньою, гордою нацією, отже, й використання нашої мови має потверджуватися на всіх рівнях, в усіх ситуаціях. Без поширення української мови у всіх великих містах України (зауважте, що в селах народ говорить переважно українською мовою або суржиком) не можна забезпечити розвитку всієї української культури та збереження української ментальности. Ви самі, Вікторе Андрійовичу, могли переконатися, особливо під час виборчої кампанії, скільки безглуздої аґресивности було виявлено проти Вас як носія демократії, релігійности та моральности в тих областях нашої України, де витіснена українська мова, викорінено носіїв української ментальности з притаманними їй добротою, милосердністю, демократизмом, відповідальністю. І скільки виявів аморальности, скільки випадків фальсифікації та злочинного порушення закону сталося в цих місцевостях! Оце і є наслідки денаціоналізації...

(Зі звернення учасників XVI Наукової сесії НТШ до Президента України Віктора Ющенка , „Літературна Україна", 21 квітня 2005р.)

Пам'ятаймо про Україну

Хороші гасла нерідко виголошувано, але їх так само частенько не дотримувано. Така, на жаль, є наша дійсність.

Візьмім мову. Українська мова як окрема мовна одиниця виникла, на моє глибоке переконання, дуже давно, задовго до визначеного науковцями часу. У процесі цього виникнення і функціонування українці знайомилися із світом і по-своєму називали близькі й далекі міста й держави. Назва італійського міста **Roma** закріпилося як **Рим**, австрійського міста **Wien** – як **Відень**, польського **Krakow** – як **Краків**, французького **Paris** (вимовляється Парі) – як **Париж.** З появою Нового світу українці – східні й західні – стали позначати новосвітнє місто **New York** – згідно з тодішньою і частково сучасною вимовою – як **Нью-Йорк**. Усі українські правописи схвалили цю назву. Сучасна незалежна і нарешті демократична Україна так само дотримується цього написання й вимови.

Тому дуже дивним є відступ від цього написання й вимови найпоширенішого за межами України часопису „Свобода". Чим викликано цей відступ? Тим, що частина американців вимовляють **New York** як **Ню Йорк**? Вимовляють, правда, але існує й інша вимова – **Нью-Йорк.** І цю іншу вимову разом з вимовою **Ню Йорк** визнано американськими філологами за правильні американські вимови. То чому ми маємо віддавати перевагу цій другій вимові, яка суперечить усталеній в Україні вимові й написанню? Завтра американці стануть казати на **New York** – Ну Орк, то й ми мусимо самостійно й незалежно – по-махновськи – переробляти усталені для всієї України правописні норми? Таж, дорогі мої свободяни, римляни на **Рим** кажуть **Roma**, то українські видання у Римі мусять так само писати **Рома**? А українські видання у Відні, Польщі та Франції – відповідно **Він, Кракув, Парі**?

Як на мене, такі зміни можна робити лише тоді, коли в Україні, про яку нам треба пам'ятати, визнають за доцільні подібні зміни, що знову таки, на мою думку, навряд чи станеться. Мова, яка міняє усталені норми що-два-три-роки, тратить повагу своїх же мовців. Зміни такої частоти робили большевики – за цим стояло їхнє відверте бажання знищити нашу мову. Отже, змін ми й так маємо досить, і з цими змінами не можемо сьогодні дати ради.

То нащо ж додавати до цих небажаних з усіх оглядів змін ще одну? Я розумію, що не помиляється той, хто нічого не робить. Люди помилялись і помиляються. Але треба мати мужність визнавати свої помилки і виправляти їх.

Щодо змін, то за нашої пам'яті вже мали місце махновські зміни: дехто запровадив назву **ЗСА** замість **США**. Навіщо і для чого? Я пояснюю це так: дехто хоче показати свою українськість і заразом підкреслити, що українська мова далека від мови російської, яка загрожувала й загрожує нашій мові. Але для того, щоб ствердити інакшість нашої мови не треба нічого вигадувати. Треба старатися дотримувати тих споконвічних рис нашої мови, які роблять її окремою лінґвістичною одиницею. А саме цього вигадники **ЗСА** і **Ню Йорку** не роблять.

Зараз інформаційними джерелами діяспорних видань стали джерела з України. Інформація, яку постачає Україна, цікава, але вона приходить у шатах відросійської української мови або київського койне, яке, на жаль, панує сьогодні в Україні. І тут треба виявляти свою українськість. Але саме цього ми й не робимо. З України приходить здерта з російщини калька **права людини**. Чи ж це українська форма? Аж ніяк. По-нашому треба сказати **людські права**, так само, як **людська постать, людська нога, людська хвороба,** а не **постать людини, нога людини, хвороба людини.**

З України приходить штамп **насолоджуватися** співом. А Іван Нечуй-Левицький **чарувався** співом. То як краще українцям: насолоджуватись чи чаруватися співом? Читаючи пресу, виходить, що **насолоджуватись** (рос. *наслаждаться*).

З України приходить калька **засуджено до п'яти років.** Чи ж це по-нашому? Ні, це калька російського **к пяти годам**. По-нашому треба сказати **засуджено на п'ять років**, бо засуджують **на смерть**, а не **до смерти**. Та ми й цього не правимо. Виходить, що далі **Ню Йорку** наша українськість не сягає. Що тут скажеш? Розведеш руками, та й годі.

Святослав Караванський

*Від редакції: У цих думках нашого шановного автора, глибокого знавця української мови і її мужнього оборонця, є багато слушного й цінного, і ми його поради візьмемо до пильної уваги. Хоч, може, й не всі. Пан Караванський даремно намагається зобразити справу так, нібито „Свобода" весь час писала „**Нью-Йорк**", аж враз – ні з того, ні з сього, з „махновщини" – перейшла на „**Ню-Йорк**". Ні, якраз навпаки – завжди вживали саме форму „Ню-Йорк", і тільки коли Україна стала незалежною державою, перейшли, без жодного обґрунтування, на форму „Нью-Йорк" , якою, за московським взірцем, послуговуються далі в Україні. „Свобода" не тільки вживала „Ню-Йорк", але й не один раз в рубриці „Мова про мову" пояснювала, чому вона це робить. Наприклад, 10 березня 1982 року незабутній Анатоль Вовк писав у статті „Правопис неслов'янських географічних назв": „На жаль, у „Правописному словнику" Григора Голоскевича... трапляються декі відхилення від принципу максимальної наближености до автохтонної вимови. Так, отже, він переймає з російського правопису написання „Нью-йорк", хоч за тубільною вимовою знак пом'якшення тут зовсім зайвий. Це стосується також усіх інших американських назв із складом New". А в примітці до цієї статті автор додає: „Вимова слова і складу New в авторитетних американських словниках має два варіянти, що відповідають нашому „**ню**" та „**ну**", але ніяк не „**ньйу**".*
*25 лютого 1983 року на цю тему висловилася д-р Марія Овчаренко: „На сторінках „Мова про мову" ми подали проєкт правопису географічних американських назв, старанючись якнайближче підійти до американської вимови, але це теж не легка справа, бо в багатьох випадках американська мова не однорідна. Напр., назву стейту **Missouri** вимовляють як **Мизурі** і як **Мизура**, **Michiga**n як **Мишиген**, **Чикаго** як **Шикаго**, а **Ню-Йорк** як **Ну-Йорк** або **Ню-Йорк**...".*

Скільки в світі є мов?

Навіть для сучасної науки з її методами і засобами це досить складне завдання – підрахувати всі мови, котрі живуть сьогодні в різних куточках земної кулі, оскільки лінґвісти весь час сперечаються з приводу того, що ж вввbooажати ознаками діялектів.

Все ж з певністю можна сказати, що в світі налічується щонайменше 3 тисячі мов, розповсюджених вкрай нерівномірно, тому чимало мовознавців схиляється до думки, що загальна кількість мов може становить майже 7 тисяч.

Носії китайської, англійської, гінді, еспанської і російської становлять майже половину людства, в той час, як залишається ще майже пів сотні мов, якими послуговується дуже мала кількість людей: є випадки, коли середовище певної мови обмежується декількома особами.

Результати багатьох досліджень дають підстави очікувати, що в найближчі сто років від 50 до 90 відсотків мов припинять своє існування. В попередні сторіччя цей процес великою мірою був пов'язаний з колонізацією, яка супроводжувалася знищенням місцевих культур. Наприклад, протягом декількох сторіч після приходу европейців у Північну Америку зникла майже третя частина мов індіянців.

Сьогодні лінґвісти говорять про значно серйознішу загрозу – ґльобалізацію, коли малі народності активно асимілюються, втрачаючи культурну самобутність. За оцінками ЮНЕСКО, для повновартісного передання мови від покоління до покоління необхідно не менше 100 тисяч її носіїв. Тим часом налічується сотні мов, якими розмовляють приблизно по 50 осіб.

Для врятування мов, котрі щезають, лінґвісти намагаються створити докладні словники і каталоги, які містять правила граматики, ортографії і вимови. Найвідоміший з них дістав ім'я „Розетта" – за назвою Розеттського каменя, знайденого французькими археологами під час єгипетського походу Наполеона Бонапарта в 1799 році. Ключем до розшифрування писемности фараонів стала базальтова плита, вкрита ієрогліфами і давньогрецькими символами. Сучасні технології дозволяють використовувати набагато місткіші носії інформації.

В рамках проєкту „Розетта" буде створена цифрова база даних і виготовлені нікелеві диски з мікроскопійним гравіруванням. Вони ґарантують збереженість запису щонайменше протягом двох тисяч років. Один з таких дисків, який містить перші три розділи біблейської Книги Буття на тисячі мов, в березні 2004 року полетів за межі земної кулі

Розділ „Мова про мову" веде редактор „Свободи" Петро Часто

МОВА ПРО МОВУ

Знаходьмо найточніше слово

Я вже багато років реґулярно читаю Вашу газету, яка є для мене першоджерельною інформацією про події в Україні і за її межами. Після прочитання я кожне число здаю в Центральну університетську бібліотеку, щоб його могли прочитати інші зацікавлені, зокрема студенти та викладачі україністики.

Щиро дякую вам за опублікування моєї статті „Музей визвольної боротьби України" („*Свобода*" *ч.6 11 лютого 2005р. стор. 19*). На мій заклик, підтримати видання „Золотої книги будівників і жертводавців МВБУ" вже відгукнувся Євген Паранюк з Ню-Йорку, надіславши мені чека на 500 дол. Вірю, що його приклад будуть наслідувати й інші читачі.

На жаль, у тексті статті вкралася прикра помилка, яка суттєво міняє її зміст. Я писав, що в 1938 р. Управа Товариства МВБУ купила в Празі будинок з вісьмома склепами. Слово „склеп" подають всі словники української мови – Грінченка, Голоскевича, Рудницького і навіть „Новий словник української мови" В. Яременка та О. Сліпушко як „закрите підземне приміщення", **„підвал", „підземелля", „склад", „гамазей"** і лише на останньому місці – як діялектичне означення **„крамниці"**. Саме цим словом, яке зовсім не відповідає дійсності, Ви замінили мій **„склеп"**. Товариство не було таким багатим, аби в центрі Праги могло купити аж вісім (хоч і невеличких, але все ж таки) крамничок. Щоб ця помилка не перейшла в інші публікації про МВБУ, дуже прошу спростувати її. Заздалегідь дякую.

Проф. **Микола Мушинка**,
Пряшів (Словаччина)

Від редакції: Виправлення ***„склепу"*** *на* ***„крамничку"*** *– це не стільки наш редакційний поспіх, скільки результат різного тлумачення слова* ***„склеп"*** *у різних словниках. Автор обмежує головне значення, коли, посилаючись на словники, пише, що склеп – це „закрите підземне приміщення". 11-томовий „Словник української мови" подає, як перше значення: „Закрите підземне приміщення,* ***в якому зберігаються труни з померлими****". Тому ми вирішили уникнути в тексті статті проф. М. Мушинки слова* ***„склеп"****. Хоч, певна річ, було б правильніше вжити відповідніше слово – наприклад,* ***підземний склад, підвальне приміщення*** *тощо.*

Як правильно – візит чи візита?

Вибачте, що насмілився Вам написати, але в інтернет-виданні „Свободи" за 18 березня є помилки. Дозвольте мені вказати на деякі з них (слова, які в українській мові вживаються в інших формах).

Читаю „мініст**е**р", а треба ж „мініст**р**"; правильно – не „рекл**я**ма" а „рекл**а**ма", не „запл**я**нована", а „запл**а**нована". Слова „візит**а**" в українській мові нема, є слово „візит" (чоловічого роду).

Також поясніть мені ужите вами слово „властиво" (в тексті йшлося про міністра закордонних справ Б. Тарасюка: „Властиво, він майже сяяв").

Замість „прес-клюб" треба – „прес-клуб".

Будь ласка, не ображайтеся на мене – вашу газету читають сотні освічених людей. Дякую!

Олександр Вознюк,
Сакраменто, Каліфорнія

Від редакції: Ні, не ображаємося, навпаки – дякуємо за увагу до нашої газети, сподіваємося, що Ви належите до тих багатьох наших читачів, для котрих важливішим є те, ***що*** *ми пишемо, а не* ***як****, не те, який правопис вживаємо. Адже чи* ***„візита"*** *– жіночого роду, чи чоловічого,* ***міністер*** *чи* ***міністр****,* ***клуб*** *чи* ***клюб****,* ***Олександер*** *чи* ***Олександр*** *– суті інформації це не змінює. На жаль, нема можливости на кожній сторінці „Мова про мову" знову й знову пояснювати, чому ми пишемо так, а не інакше, але маємо для Вас й інших нових емігрантів з України – наших потенційних читачів – добру пораду. Те, що Ви читаєте нашу „Свободу", для нас означає, що Ви, приїхавши до Америки, належите до певної української громади і, отже, спілкуєтеся з українцями попередніх еміграційних хвиль. Запевняємо Вас – серед них Ви знайдете не одну людину, котра знає історію розвитку нашої мови, історію боротьби за неї, за її чистоту, історію її нищення царською, відтак – совєтською імперією. Попросіть старших емігрантів – і вони розкажуть Вам багато такого, що виявиться повчальним і навіть може вплинути на Ваш світогляд. Щодо слова* ***„властиво"****. Власне кажучи, воно має те саме значення, що й „власне". 11-томовий „Словник української мови" („Наукова думка", Київ, 1970 рік) подає приклад з твору М. Коцюбинського: „За домом ріс парк, який, властиво, тільки й робив нам осінь". Друге значення цього слова –* ***„характерно"****,* ***„притаманно"****. Приклад з О. Довженка: „Я дуже молодий, і мені властиво більш думати про смерть ворога".*

Чому я „дякую за листа"?

Замітка Едварда Кухара („*Свобода*" *ч. 2, 14 січня 2005р.*) в розділі „Мова про мову" під заголовком „Приклади недотягнень" змусила мене задуматись. Автора „дивує" неправильність фрази „Ми одержали листа", і він доводить правильність „Ми одержали лист" прикладами з інших мов. „Теоретично" п. Кухар мав би рацію, бо одержуємо кого? що? – знахідний відмінок. Та тут, мабуть, приходять ті „природні риси і властивості нашої мови" (Е. К.), які не завжди збігаються з правилами інших мов.

Борис Антоненко-Давидович у книжці „Як ми говоримо" (ст. 28) під заголовком „Родовий чи знахідний відмінок додатка?" пише так: „...Є дієслова, які керують іменниками тільки в якомусь певному відмінку...., на відміну від російської мови, український іменник-додаток часто стоїть у родовому, а не знахідному відмінку... Отож, треба сказати: *писати* (*читати*) листа". Є й інші приклади.

Дмитро Кислиця у „Граматиці української мови" (част.І. стор. 48) пояснює це дещо інакше: „Знахідний відмінок однини іменників другої відміни не має своєї окремої форми: іменники, що означають назви живих істот, збігаються з родовим відмінком (*козака, сіяча, орла, коня*), а всі інші – з називним...

Але досить часто в живій мові буває так, що деякі іменники чоловічого роду, які означають назви неживих предметів, вживаються у тій і тій формі (в родовому і називному відмінках): написав *лист* і *листа*, поламав *віз* і *воза*... А є і такі словосполучення, в яких уживається тільки форма родового відмінка: *піймати облизня, дати ляпаса, дати гарбуза*". Отже, чи то певне дієслово керує відмінком іменника-додатка, чи знахідний відмінок має форму родового – вислід той самий.

Просто з цікавости глянула я у деякі книжки, що були „під руками", і побачила, що Леся Українка і Євген Маланюк дякували „*за листа*". Василь Чапленко „*...написав (к-ові) листа*". Одержував листа і Сергій Єфремов... Цих людей назвати „неграмотними" ніяк не можна. І здається мені, що „*писати листа*" і „*давати гарбуза*" звучить більше в „дусі" української мови!

Не знаю, з якої мови і як могли „потрапити до нас" такі слова як: *лік, лічити, лічба*" (рахунок), „*далі*", та, на мою невчену думку, вони мають повне право громадянства в українській мові. Не збіднюймо її!

Людмила Почтар,
Скач Плейнс, Н. Дж.

Чому не пишете – Детройт?

Уже майже вся наша преса правильно пише назву нашого міста – Детройт, одинока „Свобода" виправляє в дописах Детройт на Дітройт. В Детройті є велика польська громада, в її пресі також не зустрінете „Дітройт". Назва ця – французького походження і означає морську протоку. Місто лежить у вузькій протоці між озерами Сейнт Клер і Ирий.

Мирослав Кальба,
Дітройт

Від редакції: Не тільки поляки, але й росіяни пишуть – ***Детройт****. Бо їхні правописи ґрунтуються на принципі* ***транслітерації****: чужомовні назви буквально копіюють* ***з тієї*** *чужої мови. Наприклад, росіяни пишуть:* ***Арканзас, Буффало, Коннектикут, Кентукі****, і т. п. Українська мовна традиція – йти за* ***транскрипцією****, за фонетикою, тобто писати чуже слово так, як воно звучить в оригінальній мові, наприклад: „Аркенсо". „Merriam-Webster Dictionary" подає „di-troit" як правильну вимову назви міста „Detroit" - в якому перша голосна українською мовою вимовляється між* ***„і"*** *та* ***„и"****, але не* ***„е"****. Те, що деякі україномовні газети вирішили користуватися російським чи польським правописом, коли подають чужомовні назви міст, є ще одним доказом, наскільки для нас усіх необхідно, щоб були остаточно вирішені підставові питання українського правопису.*

Знахідний чи родовий?

В пожовклому від старости шкільному підручникові „Граматика української мови", що вийшов друком у Мюнхені в 1946 році, авторства проф. П. Ковалева, натрапив я на таке: „Я пишу листа – Лист писаний мною. Я написав листа – Лист написаний мною".

В рубриці „Мова про мову" („*Свобода*" *ч.2 14 січня 2005р.*) Едвард Кухар пише: „Зокрема мене дивує, коли в українській пресі знаходжу неправильну відміну живих і неживих іменників чоловічого роду. Наприклад: '*Ми одержали листа*', '*Дівчина подала гарбуза*'. Але, звичайно, треба: '*Дякуємо за коня*'. Звідки і з яких часів походить ця неточність?".

У згаданій граматиці П. Ковалева один з поданих прикладів – 'я написав листа' - стоїть у тому самому відмінку, що й '*Ми одержали листа*' і '*Дівчина подала гарбуза*' – не '*лист*' і не '*гарбуз*'. Отже, згідно з граматикою проф. Ковалева, треба писати: „*Ми одержали листа*" і „*Дівчина подала гарбуза*".

Цікаво було б прочитати зауваження щодо цієї справи й інших читачів та авторів розділу „Мова про мову".

Володимир Колюбінський,
Фініксвил, Пенсильванія

Від редакції: На цю тему вміщуємо й думку Людмили Почтар, а поки ще й інші читачі відгукнуться, знову й знову звернімося до авторитету професора Юрія Шевельова: „В знахідному відмінку однини іменники чоловічого роду можуть мати або форму називного відмінка (бачу будинок), або форму родового відмінка (бачу хлопця). Назви осіб і взагалі істот мають тільки другу: ***знайшов приятеля, пасе вола, вітає сотника****. Назви речей мають частіше форму називного відмінка, напр.:* ***читає рукопис, бере ніж, кидає камінь****. Але дуже часто – і ці факти чимдалі ширяться – і назви речей дістають у знахідному відмінку форму родового, правда, тільки з закінченням* ***-а*** *(ніколи не* ***-у****)". При цьому проф. Ю. Шевельов ілюструє це справедливе ствердження прикладами з текстів Т. Шевченка („Як почує, що ще карбованця дасть"), А. Свидницького („Пряче носа, як гусак на холод"), Є. Маланюка („І викував похмурий Рюрик рабам хрещатого меча"), та інших відомих авторів.*

„Все зле“...

(Закінчення зі стор. 1)

ників. А тижневики? Тижневики, коли на календарях з'являється два-три червоні дні, того тижня не виходять. І все ж газетярі не перестають нарікати на високі кошти, на те, що тепер набагато менше людей купує газети, на низькі тиражі, та й навіть з ностальгією згадують, як то колись газети мали тиражі і читачів у кожному куточку „широкої страни“. І ніби забувають, що тоді одна партія контролювала і папір, і друкарні, і співробітників, і тематику засобів масової інформації.

Отож цього року про сто днів президентства Віктора Ющенка друковані ЗМІ заговорили щойно на 103-ій і 104-тий день. І створилося таке враження, що в країні суцільне розчарування. М'ясо подорожчало. Бензин подорожчав. Квитки на поїзди подорожчали. В уряді працюють непрофесіонали. Колишні члени влади невдоволені тим, що нова влада перевіряє їхні рішення і зокрема їхнє майно. Вартість американського доляра впала (дарма що гривня тримається). Все зле, все зле.

І в усьому цьому незадоволенні найновіші опитування вказують на те, що популярність Президента В. Ющенка тримається на доброму рівні – значно кращому, ніж його попередників. І навіть з лав опозиції і з лав майже опозиції чути визнання, що у зовнішньо-політичному секторі нова команда України за цей короткий час здобула серйозні осяги. Але все одно під урядом В. Ющенка активно риють. І навіть ті, які за В. Ющенка, виявляють розчарування. Характерним тут може бути заголовок в аналітичній статті газети „Україна молода“ від 6 травня: „Чорне й біле у помаранчевому. Нова влада призабула деяких друзів, і деяких ворогів. Перші на таке чекали, останні – тільки цього й сподівалися“. Про що тут йдеться? В основному про те, що новий уряд мусів заповнити 18 тисяч посад по всій країні, і деякі призначення виявились невдалими, часто підсунені політичними партнерами у передвиборній коаліції. (Для порівняння, новий американський президент має заповнити 6 тисяч так званих „plum jobs“, а український – утричі більше).

Але Віктор Ющенко має хист виходити з невигідних ситуацій. Наприклад, участь у московському спектаклі для відзначення 60-ої річниці закінчення Другої світової, а в даному випадку – „Великої вітчизняної“ війни.

Російський Президент Володимир Путін зробив з цього подію найвищого рівня: хто не з нами в Москві 9 травня, той проти нас. І до „сталіци“, яка контролює серйозні енергоносії і ядерну кнопку, поз'їжджалися керівники з половини світу.

Пару тижнів до круглої дати Президент Путін, у виступі перед Державною думою, назвав найбільшою трагедією новітньої історії розпад Совєтського Союзу. (Тут напрошується коментар, що, за путінською логікою, другою найбільшою трагедією треба вважати повалення Третього райху).

Дійство 9 травня в Москві нагадувало американський конкурс з 50-их років „Королева одного дня“ („Queen for a Day“), де успішну дівчину називали королевою – протягом одного дня. Спектакль у Кремлі виглядав як „USSR for a Day“. Принаймні, на екранах телевізорів. Того дня на Красній площі все відбувалось так, як за часів СССР. Правда, замість стояти високим керівникам на мавзолеї Леніна, високі гості сиділи на трибуні, яка закривала цей мавзолей. Але військова парада була точно скопійована з совєтських кінохронік, при чому замість маршала Жукова на коні, їхав цивільний міністер оборони на відкритому авті. Але військові колони машерували як колись, ветерани їхали на вантажівках воєнного періоду і державний гимн Росії звучав точно як той – про „Союз непорушний...“.

Невдалим вийшла зустріч високих гостей. Вони під'їжджали поазбучно в автомобілях, тоді йшли з 30 метрів вздовж якоїсь стіни, де стояли Президент Путін з дружиною, під парасолями (дощ ішов, дарма що перед спектаклем літаки посипали хмари хемікаліями). А перше подружжя виглядало так, ніби чекають на вулиці на автобус. По черзі кожний високий гість – сам, або з дружиною – вітався з Путіними, фотографувалися, і перше подружжя Росії чекало наступного гостя. Під парасолями, як на автобусній зупинці. Й отак понад 50 разів.

Президент В. Ющенко мав бути в Москві тільки 8 травня, а 9, – зі своїми, українськими ветеранами в Києві. Але тиск з Москви мусів бути неабиякий, бо за пару днів до московського спектаклю „USSR for a Day“, з ініціятиви кабінету міністрів вийшла сугестія, щоб український президент таки був присутній у Москві, але у Києві також. На щастя, московський час на годину раніший від київського, київську церемонію трошки відтягнули, старий президентський літак подолав віддаль і дощову погоду і Президент В. Ющенко взяв участь і в московському „шоу“, і в київських святкуваннях. До речі, серед керівників світу, з цвітами до могили Невідомого вояка в Кремлі В. Ющенко йшов неподалік дуже скислого Олександра Кваснєвського, бо йому також треба було пояснювати полякам, що він робить в Москві на святі поневолення Польщі.

Зате у Києві, замість паради, була розкута хода. Президент В. Ющенко, члени уряду просто йшли Хрещатиком на чолі ветеранів і неветеранів до Музею „ВВВ“ (Великої вітчизняної, де нині виставлені й експонати Української Повстанської Армії). Там він говорив про найвищий час примирення між українцями, які воювали під різними прапорами. А після промови скуштував солдатської каші з ветеранами. Все це творило полярний контраст з московським спектаклем. В Москві територія Кремля була буквально заґратована, і чимало москвичів були переміщені з столиці. А в Києві між президентом і звичайними мешканцями та гостями столиці не було ніяких бар'єрів.

А до того ж, різні українські ліві – комуністи Петра Симоненка, прогресивні соціялісти Наталії Вітренко і соціялісти Олександра Мороза відбули свої окремі походи до Площі Слави. Партія О. Мороза одягнула молодих хлопців у пошарпані ґімнастьорки, пілотки і чоботи типу совєтської уніформи Другої світової (десь ще тримають той реквізит на складах), і вони з червоними прапорами і квітами ішли до пам'ятника полеглим. Без ентузіязму. В дощі. Мабуть за 20 гривень. Після того згорнули свої прапори, склали їх в авто з написом „Соціялістична партія України“ і порозходились. А через пару годин з'явилась велика хода на чолі з Президентом.

Візита німецьких кораблів в Україну

СЕВАСТОПОЛЬ. – 4 травня до міста прибули з дружньою візитою, яка триватиме до 7 травня, фреґати Військово-морських сил Німеччини „Заксен“, „Кельн“ і танкер „Шпесарт“. Німецькі моряки проведуть урочисту церемонію віддання військових почестей біля меморіялу загиблим радянським воякам на Сапун-горі та на німецькому кладовищі біля села Гончарного, а також доставлять гуманітарний вантаж для Центрального військово-морського госпіталю ВМС України на суму 130 тисяч евро. Близько ста осіб зустрічали німецькі кораблі з антинатівськими плякатами. Представники Російського бльоку, Проґресивної соціялістичної партії України і Російської громади Криму скандували і співали пісню „Вставай, страна огромная, вставай на смертний бой“. В їхніх руках були транспаранти з написами: „НАТО – ні, Росія – так!“. Фото УНІАН

В Німеччині показали історію помаранчевої революції

МЮНХЕН, Німеччина. – 10 травня в рамках 20-го Міжнародного фестивалю документального кіна в Мюнхені відбулася спеціяльна подія – показ українських фільмів, присвячених „помаранчевій революції“. В програму під загальною назвою „Ukraina im Ausbuch“ („Україна на зламі“) ввійшли як телевізійні стрічки, показані в Україні на загальнонаціональних каналах, так і авторське відео, невідоме широкому загалові.

Фільми Оксани Плисюк „Пори року на Майдані“ і „П'ята пора року“ включають унікальні кадри та вірші Юрія Андруховича у виконанні автора. Фільм Костянтина Стогнія „Карпати – Донбас: ціна вибору“ (канал „Інтер“) розповідає про поїздку двох груп тележурналістів в полярні за настроями реґіони України, в яких досліджується феномен штучного протистояння громадян однієї країни. Фільм Наталки Фіцич „Помаранчева революція“ („5 канал“) побудований навколо відвідин революційного Києва сім'єю жителів Донецької области з різними політичними поглядами.

Організатором культурної акції стала агенція „Tolle idOe!“ на чолі з його директором доктором Александром Шварцем (Мюнхен). З української сторони укладачем і координатором програми виступив київський кінокритик Олександер Виноградов. Він же разом з авторами – Оксаною Плисюк, Наталкою Фіцич і Костянтином Стогнієм – брав участь в дискусії після закінчення демонстрації фільмів.

„Україна на зламі“ викликала велике зацікавлення у мешканців Мюнхену і гостей фестивалю. У кіномузеї 7 травня відкрилася фотовиставка, присвячена подіям листопаду-грудня минулого року. Її склали праці київських фотографів Петра Власенка і Анатолія Степанова. Показ фільмів відбувся в Мюнхенському кіномузеї.

Руслана не вестиме „Евробачення-2005“

КИЇВ. – Співачка Руслана Лижичко не буде однією з ведучих Пісенного конкурсу „Евробачення – 2005“, тому що повністю присвятить себе благодійному концертові, що відбудеться 17 травня на площі „Арена“. Вона братиме активну участь в інших подіях конкурсу. Зокрема співачка відкриє цьогорічний конкурс. Крім того, Р. Лижичко обрана ЮНІСЕФ Послом доброї волі в Україні. За словами координатора інформаційних програм ЮНІСЕФ в Україні Дмитра Коника, Руслана була обрана, виходячи з її здатности до співчуття і глибокої відданости справі допомоги дітям. Вона має намір відстоювати права кожної української дитини на здоров'я, честь і розвиток. Як Посол доброї волі Дитячого фонду ООН Руслана також буде боротися за подолання йододефіцитних захворювань і займатися питаннями профілактики поширення ВІЛ/СНІД в Україні.

УНІАН

Будні Пласту в Україні

Вулицями Львова йдуть пластуни.

Самбір

12 квітня 1912 року – День першої пластової присяги – відзначено 17 квітня урочистою збіркою біля будинку Аґентства розвитку Прикарпаття, у якій взяли участь близько 60 пластунів, батьки та гості. Цей день для багатьох став пам'ятним ще й тим, що після тривалої перерви у Самбірській станиці знову відновлено активну діяльність новацтва. Маленьким учасникам двох новостворених роїв (хлопчиків і дівчаток), які разом налічують 20 новачат, референт Наталія Бобко пов'язала жовті хустини.

Відбулися і юнацькі ритуали. Присягу, після завершення першої проби, на прапорі куреня ч. 61 ім. О. Тисовського склали юнаки гуртка „Орлани". Хорунжому цього куреня Богданові Хмелівському, якому виповнилося вісімнадцять, урочисто замінили курінну хустину на старшопластунську.

До учасників свята промовляв станичний Олексій Микитко, член проводу Пласту України Микола Шийко, який саме того дня повернувся до Самбора з Ню-Йорку, де проходили курінні наради „Червоної Калини". Зі словами привіту від батьків звернувся громадський діяч Ярослав Припін, донька якого того дня стала пластункою-новачкою.

Пластуни переглянули новий фільм про крайовий спортивно-вишкільний табір „Калиновий оберіг - 2004", організували імпровізовану ватру – з піснями, іграми, жартами.

Львів

Відзначення річниці Пласту почалося 16 квітня Богослужінням у соборі св. Юра, де у спільній молитві об'єдналися сотні пластунів. Відбулося також посвячення прапорів юнацьких куренів ч. 12 ім. Марусі Чурай та ч. 14 ім. Соломії Крушельницької. Опісля святкування продовжилося на подвір'ї Львівської академічної гімназії, де 93 роки тому першу пластову присягу склав юнацький гурток молодого тоді вчителя Олександра Тисовського.

Відбулася збірка. Після звіту комендантові, яким був станичний Львівської станиці Микола Музала, перед проводом свята вишикувалися наймолодші, аби скласти новацьку обітницю. А юнацтво виголошувало пластову присягу. Чималу групу хлопців та дівчат було нагороджено відзначеннями, декого вітали з закінченням другої проби. Крайова булавна юнацтва Зореслава Багнюк провела іменування третьопробників. Таких було чотирнадцять. Серед них – юнак Іван Сороківський, який з-поміж небагатьох, зумів здобути ступінь скоба-гребця (завершальна, третя юнацька проба морського пластування).

За багатолітню жертовну працю велика група пластунів-сеньйорів з рук крайового булавного УПС Олега Климчика отримала пластові ордени св. Юрія в сріблі. Серед сеньйорів довоєнного заприсяження були Богуслава Гринів, Ярослав Козачок, Богдан Пришлякевич, Роман Дзюпин, Роман Риф'як. Серед тих, хто порівняно недавно в уладі найстарших за віком – Галина Субтельна, Володимир Козачок, Володимир Раковський та В'ячеслав Стебницький.

Після збірки бунчужний Ростислав Наумко (з нещодавно створеного чи, радше, відновленого старшопластунського куреня „Передові") повів численну пластову колону вулицями Львова у бік Личакова. Там відбулося освячення пам'ятного знаку пластунам, що не зломили своїх присяг, яке здійснив о. Михайло Димид. Знак встановлено в пам'ять понад 300 відомих і багатьох ще невідомих нині членів організації, які віддали життя за незалежність України.

По завершенні події думками поділився пластун-сеньйор Олександер Криськів, зусиллями якого на Личакові і споруджено пам'ятний знак пластунам. Зокрема він сказав: „Ідея спорудження пам'ятного знаку полеглим членам Пласту виникнула ще влітку 2002 року, під час проведення в Україні ювілейної Міжкрайової пластової зустрічі. Процес був нелегким, а від того – тривалим. Однак задум все ж вдалося здійснити. До речі, без кошту держави. Отож за допомогу в тій чи іншій мірі, а також значну зроблену роботу висловлюю велику подяку ветеранові дивізії „Галичина", члену управи Братства опіки над могилами воїнів України пл. сен. Юрію Ференцевичу, головній булавній сеньйорату пл. сен. Христині Ковч та членові Головної Пластової Ради пл. сен. Петрові Дармограю, який, поряд з тим, є співвласником українсько-американського спільного підприємства „Ренесанс" – безпосереднього виконавця проєкту пам'ятного знаку. Його запропонували професор Дмитро Крвавич – скульптор, Народний художник України, лавреат шевченківської нагороди; Микола Посикіра – Заслужений діяч мистецтв України, член Національної спілки художників; Михайло Федик – головний архітектор проєктів державного інституту „Містопроєкт". В основу проєкту покладено історично складений символічний образ хреста і веселки – символ Божого миру, як зв'язок неба із землею. На окремих гранітних плитах буде написано: „В пам'ять про Івана Чмолу та Петра Франка" (загиблих співзасновників Пласту).

Промовляє пл. сен. О. Криськів, зусиллями якого на Личакові споруджено пам'ятний знак пластунам.

Млини, Польща

У візиті Президента України Віктора Ющенка до Польщі його супроводжували пластуни. У Млинах Ярославського повіту Підкарпатського воєводства 12 квітня вони разом з ним та українською громадою віддали шану о. Михайлові Вербицькому в 190-ту річницю від дня його народження – великому українцеві, творцеві Державного гимну, з часу першого озвучення якого виповнилося 140 років.

Делеґацію від України складали 40 пластунів Львівської станиці, яку очолив керівник осередку, старший пластун Микола Музала. А забезпечив участь молоді у визначній події освячення пантеону на могилі о. М. Вербицького (подбав про автобус, взяв на себе усі фінансові витрати) пластун-сеньйор Олександер Криськів, який очолює українсько-американське спільне підприємство „Ренесанс". Саме ця фірма виконала усі ґранітні праці.

Юрій Леськів
Фото автора

Орден св. Юрія у сріблі отримали сеньйори Богуслава Гринів, Ярослав Козачок, Роман Дзюпин та Богдан Пришлякевич.

Пластуни зі Львова на місці поховання о. Михайла Вербицького.
Фото: Таїсія Бушнел

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Хоровий концерт „Мозаїка слов'янської музики"

ГАРТФОРД, Кон. – 1 квітня в Театрі виконавчого мистецтва відбувся урочистий концерт-фестиваль слов'янської хорової творчости. Концерт під назвою „Мозаїка слов'янської музики" складався з різноманітних творів, включно з літургійними кантами, клясичними творами та народними піснями з Східньої Европи.

„Для нас це була цікава співпраця між творчими силами двох заслужених студентських хорів Єйлу та одного з новіших хорів в українській громаді", – сказав заступник голови „Євшану" Ігор Стасюк, який заініціював цей проєкт. На закінчення концерту всі три хори з'єдналися, щоб заспівати традиційні твори на слова Тараса Шевченка і тим вшанувати перемогу „Помаранчевої революції" в Україні.

Дириґенти Ганна Фарбер, Олександер Кузьма і Марк Бейлі приймають подяку слухачів.

На початку мішаний хор „Євшан" під керівництвом Олександра Кузьми, який складається з 30 голосів українських парафій Гартфорду, Ню-Бритену, Ню-Гейвену, Кольчестеру та Бриджпорту, виконав твори Авдієвського, Леонтовича, Кошиця, Китастого і Лисенка та оригінальні композиції і обробки пісень дириґента О. Кузьми. Хор надав весняний настрій гагілкою „Кривий танець" та продовжив концерт традиційними піснями „Туман яром", „Дударик" „Ой, сама ж я, сама".

У день концерту надійшли тривожні новини про передсмертне занедужання Папи Івана Павла II. Звернувши увагу на цю сумну вістку, „Євшан" присвятив два твори Святішому Отцю. О. Кузьма висловив глибоку вдячність українського народу за великі особисті подвиги Папи в обороні людських прав в Східній Европі та за його історичну і пастирську ролю в відродженні Української католицької церкви.

Хор заспівав молитву „Отче наш" Миколи Леонтовича. Далі „Євшан" виконав оригінальну композицію О. Кузьми до слів 42-го та 84-го псалмів: „Як лань прагне до водних потоків, так душа моя прагне до Тебе, Боже...".

Продовжуючи програму, виступив квінтет бандуристок Іванни Буцько-Офлегерті, Олі Ходоби-Фриз, Христини Стасюк-Джемейджен, Дарії Ричардсон та Ірини Китастої-Кузьми. На тлі бандур хор виконав твір Юліяна Китастого „Метелиця", інструментальні твори Григорія Китастого „Гомін степів" та „Дозволь мені, мати".

В другій частині концерту виступив Єйльський російський хор під проводом Марка Бейлі. Заснований в 1953 році, студентський хор здобув собі світову славу в концертових залах США, Росії, Грузії та Західньої Европи. Хор виконав літургійні твори Іполітова-Іванова, Чеснокова та старовинні знаменні канти, а далі – військові та народні пісні „Бородіно" та „Солдатушки". Найновіше награння хору „Канти і колядки" отримало високі оцінки від критиків газет „Ню-Йорк Таймс" та Народного крайового радіо.

Після перерви виступив жіночий слов'янський хор при Єйльскому університеті під дириґентурою Ганни Фарбер. Хор виконав надзвичайно гармонійні та цікаві народні пісні Болгарії, Македонії, Польщі, Боснії, Росії та Сербії.

На завершення концерту жіноча частина „Євшану" долучилася до слов'янського хору, щоб заспівати українську народну пісню „Вишні-черешні" під супровід квінтету бандур. Чоловічі частини „Євшану" та Єйлського російського хору долучилися, щоб заспівати словенський монастирський кант „Тіло Христово". А на кінець хори виконали твори Кошиця – обробку народної пісні „Журавель" та Григо-

(Закінчення на стор. 26)

Павло Вірський на американському континенті

До 100-річчя від дня народження видатного творця українського танцю

„Бог танців і виразник душі“, – так називають свого учителя, педагога, художнього керівника Ансамблю танцю України Павла Вірського його учні, актори балету, випускники його студії, послідовники. Сьогодні вони живуть по всьому світу. І їх, як і нас усіх, багато. Називають їх скорочено „вірчани“. 17 квітня частина із тих, що проживають в Канаді і США, зібрались в Торонто і разом з любителями українського народного танцю, українською громадою і гостями з Києва відсвяткували 100-річчя з дня народження свого улюбленого вчителя.

Спробую передати, як головне, його атмосферу, і суть розмов з цікавими людьми з вірчан, їхні спогади про геніяльного П. Вірського, їхнє життя на цих берегах, деякі думки про сьогоднішній ансамбль, що носить його ім'я, про Україну - мистецьку і політичну.

Всесвітньовідомий український артист і хореограф (1905-1975) Павло Вірський народився 25 лютого 1905 р. в Одесі. Закінчив у 1927 р. музично-драматичний інститут з кляси балету, вчився в Москві в інституті Луначарського і брав приватні уроки у балетмайстра Кас'яна Галейзовського, в свою чергу учня знаменитого дягілєвця Фокіна, відомого як модернізатор клясичного балету. До 1955 р. П. Вірський працював в театрах Одеси, Харкова, Києва, Дніпропетровська, Москви в ролях артиста, балетмайстра, художнього керівника. З 1955 р. до останніх днів життя очолював Ансамбль танцю України, який, між іншим, і створив в 1937 р. Останні 20 років його біографії – це роки найяскравішого виявлення його таланту і шляху до світової слави як новатора, що поєднав український фолкльорний танець і клясичний академічний балет.

Павло Вірський – Народний артист СССР, лавреат державних премій Радянського Союзу, Народний артист України, лавреат премії ім. Т. Шевченка.

Загальновідомо: все, що він зробив для українського мистецтва, зокрема танцювального – незбагненне, неоціненне. Часто запитують: як могло статись, що мистець, який виріс, припустимо, не в українському селі на Поділлі чи в Гуцульщині зумів так пізнати, відчути і відтворити характер і дух українського народу? Я мала можливість в Торонто запитати про це у тих акторів балету, які пройшли його школу, танцювали в його постановках, об'їздили з ним пів світу, пам'ятають ціну шаленого при ньому, П. Вірському, успіху. Це – Заслужений артист України хореограф Григорій Чапкіс, соліст і балетмайстер Валерій Дебелий, солісти балету Сергій Шелехов, Юрій Вернигор, Леонід Воронов та учні його учнів, які застали атмосферу вчителя – Юрій і Люба Грекови, Володимир Оніщенко, Юрій Вражкін, Айвар Шуркін, Володимир Бірюшов, музиканти Сергій Зорин, Ігор Гулецький та інші. Їх відповідь одностайна: П. Вірський- геній, бог танцю. Розповідають: йому варто було глянути на характер руху, вбрання, щоб створити танець. Він створив не просто ансамбль, а Театр академічного народного танцю. Залишив у спадок на танцювальній сцені національні народні характери. Вимагав танцювати душею. Не техніка головне, навчав він, - а душевність, контакт з глядачем на рівні „від серця – до серця“. „Той, хто творив душею,“ – так назвали ювілейну афішу в Києві, у лютому ц. р.

Завдяки його талантові, фанатичній праці, геніяльності хореографа-постановника в 1960-70–ті рр. очолюваний ним Державний заслужений ансамбль танцю прославив Україну на весь світ.

Невмирущий його „Гопак“ став, як кажуть сьогодні, символом України. Хоч ним міг стати любий танець з клясики – „Запоріжці“, „Повзунець“, „Подоляночка“... Адже кожний другий створений ним танець – перлина. На його фундаментальних творах виросла ціла плеяда наших балетмайстрів.

В 1977 р. ансамблю присвоїли ім'я Павла Вірського і він став називатись Державний заслужений академічний ансамбль танцю України ім. П. Вірського. Нині до назви додали „Національний“. З 1980 р. його очолює Народний артистУкраїни Мирослав Вантух.

Через два роки – 70-річчя Ансамблю. Цей час вміщає дві протилежні епохи. Епоха „золотого фонду“ мистецтва танцю України П. Вірського. І „поствірський період“. Він – інший.Чим саме, пробують відповісти його учні. Тепер на американському континенті проживає більше ста сімей „вірчан“ всіх поколінь. Дехто працює в місцевих ансамблях українського танцю. В Канаді – Валерій Дебелий (Вініпеґ), Сергій Макаров (Ванкувер), Ніна Пирогова і Юрій Пац (Саскатун), Юрій і Люба Грекови (Торонто)Останні стали на чолі організації свята.

Варто згадати про багатоденні святкування, що відбулись в лютому ц. р. в Києві. Можна стверджу-

(Закінчення на стор. 26)

Учасники відзначення 100–річчя з дня народження Павла Вірського

Виставка української кераміки

ПАРМА, Огайо. – У школі „Valley Forge High School" увечорі вивчають англійську мову еміґранти, які прибули до США з різних країн світу. За їх участи проводяться щорічні виставки народного мистецтва різних народів та їх національних страв, якими частують гостей виставки. Щорічно проводиться там виставка українського народного мистецтва. Цього року відбулася виставка української кераміки. Олена Брехун з Акрону, Огайо, взяла інтерв'ю в Євгенії Бенко, яка щорічно організовує виставки українського мистецтва у Пармі.

Зліва: Ірина Дубас, Стефанія Балагутрак, Роман і Наталя Щавурські та Оля Балух. Попереду – Євгенія Бенко.

– Чому саме українську кераміку ви вирішили показати цього року?

– Українська культура дуже багатогранна. На кожній з наших виставок ми показуємо якусь одну її грань – вишивані рушники, різьбу по дереву, петриківський розпис, вишивані подушки, українську біжутерію, писанки. Археологічні знахідки у селі Трипіллі, що на Київщині, свідчать, що наші предки ще 7 тисяч років тому вміли виготовляти різний посуд з глини і відповідно спеціяльними узорами прикрашати.

мотиви розпису трипільської кераміки – це спіралі, що символізують безконечність життя. На мальовничому посуді трипільських майстрів часто зустрічаються і фігурні мотиви у вигляді тварин. Багатство їхніх форм і сміливість фантастичних узорів дають підставу вважати трипільську кераміку блискучим мистецьким феноменом неолітичної доби.

Варіянти трипільських декоративних мотивів ще й досі можна бачити в народних вишивках, килимах, писанках, а також у кераміці сучасних гончарів, що були представлені на нашій виставці у 18 експонатах.

Випалена глина незнищенна. Навіть найменші черепочки археологи зберуть до купи і прочитають долю кожного покоління. Це те правічне коріння, з якого розростатиметься понівечена крона нашої історії та культури.

– Чи можете описати свою виставку?

– У нашій школі навчаються дорослі студенти з 45 країн. Кожному представникові певної культури чи держави було надано по одному столу на цьому культурному базарі. Нам дали три столи. Але нам і цього було замало. Наша виставка трохи нагадувала крамницю з керамікою, бо кожен експонат потребує простору, а всіх 76 наших експонатів вистачило б на велику кімнату.

На першому столі ми поставили великі ляльки – дівчинку і хлопця в українських народних строях. Дівчина тримала в руках хліб на вишитому рушничку, а внизу був напис: „Ласкаво просимо на нашу виставку!". Позаду них стояв трохи менший хлопчик (лялька), одягнений в гуцульське вбрання. Була мапа України, на якій був список гончарських шкіл та центрів України, а на самій мапі були наклеєні стрілочки біля цих місць: Косів, Трипілля, Опішня, Гавареччина. Біля мапи був фотомонтаж зі знімками українських виборців у Вашинґтоні, демонстрації протесту в Клівленді проти фальсифікації на виборах в Україні, статті з газет про інавґурацію В.Ющенка.

На другому столі стояв великий мисник, на верху якого по боках було два горщики з трипільським орнаментом та кімнатними квітами. На верхній та другій полиці мисника були різні керамічні експонати, внизу – гуцульська кераміка. На столі лежали також керамічні кахлі з Коломиї.

На третьому столі була показана кераміка з Гавареччини (Львівщина) – 6 чорних експонатів стояло на вишитій чорними і червоними нитками серветці. Були баранці з Опішні (Полтавщина), ваза і великий таріль з Київщини. Де можна було, ми вставляли до глечиків колосся пшениці і вівса, польові, лісові, лугові квіти, та квіти соняшника, а до сучасної кераміки – городні квіти. Всюди були написи англійською мовою, а також пояснення про нашу прадавню культуру та наслідування її мотивів у сучасному гончарстві. Шкільній молоді вчителі дали завдання описати виставку на цьому культурному базарі. Захоплювались нашою виставкою всі.

На початку виставки тихо звучала українська музика у виконанні бандуриста Мішалова, потім молодь включила свою музику і танцювала у залі танці різних національностей.

– Де ви берете стільки експонатів на кожну виставку?

– Я є членкою 33-го Відділу Союзу Українок. В самій домівці нашого відділ, є багато писанок, гуцульської кераміки та інших зразків українського народного мистецтва. Кожна союзянка має вдома багато різних творів народного мистецтва. Вони радо позичають їх. Особливо велику допомогу надає мені у цьому наша почесна союзянка Ірина Кашубинська. Поділилась своєю багатою власною збіркою української кераміки Іванна Шкарупа, а також союзянка Лукія Грицiв, Андрій Поворозник – власник крамниці „Львів-Базар", Роман Боднарук – власник корпорації „Огайо-Експорт". Арета Надозірна, бібліотекар у Клівленді, не тільки віднайшла мені багато літератури про українську кераміку, але і надрукувала декілька рефератів з цієї теми. Дякуємо також Михайлові Горбаню, що допоміг нам привезти цю кераміку і мисник на виставку, а також Олі Балух і подружжю Щавурських – Наталі і Роману, які допомагали нам укладати експонати на виставці. Я теж маю багато власних зразків українського народного мистецтва. Мій чоловік, Франко Бенко, любить майструвати і для кожної виставки виготовляє полиці, а для останньої виставки зробив і помалював мисник.

Сто порад...

(Продовження зі стор. 1)

ців. Ющенкові належало б запровадити рішучі реформи відразу, поки він має високий рівень підтримки, вважає Д. Санден, замість того, щоб підвищувати пенсії та платні для вчителів чи медсестер. Так само кажуть і експерти одного з чужоземних інвестиційних банків, чию думку Санден цитує.

Чимало людей висловлюють розчарування – як, наприклад, публіцист Юрій Смирнов. „Ми якось інакше уявляли життя після Майдану, – пише він. – Покищо ці очікування не виправдовуються. Керівники, здається, продовжують за інерцією грати в демократію, але видно, що вони зовсім не зацікавлені в результаті тієї гри“. Ще різкіше висловився добре знаний в Україні московський політолог Андрій Окара - традиційно помаранчевий, хоча й російський (але українського походження). Він вважає, що прийшов кінець „помаранчевій казці“ і зараз у всіх – від таксистів до високих посадовців – залишилося відчуття, що їх „ошукали“ бо Ющенко немов стає варіянтом „Кучми-3”.

Таких розчарованих симпатиків В. Ющенка редакційна стаття відомого інтернет-видання „Обоз“ називає „меркантильними прагматиками“, в яких громадянське почуття пішло в „довготривалу післямайданівську відпустку“. Тим, хто сьогодні запитує: „За що боролись?”, автор статті відповідає так: „За те, щоб Президентом не став бандит. ... За те, що багатьох, кого треба, вже посадили, а ще більше – посадять... За те, що робиться спроба перейти від „понятій” до законів... за те, що помилки не замовчуються, а обговорюються і навіть іноді виправляються...”.

Високі оцінки конкретним справам нової влади дають її політичні опоненти. Леонід Кравчук, нині один з чільників опозиційної частини Верховної Ради, зазначив, що нова влада неодмінно переможе на найближчих виборах і матиме тоді вирішальну більшість понад 2/3 голосів у парляменті. Володимир Семиноженко, колишній віце-пре'єр та попередник В. Януковича на посаді голови Партії реґіонів, підкреслює, що нинішній уряд відрізняється від всіх минулих новим політичним стилем - „емансипованим та публічним“, коли міністрам вже не забороняється, як було раніше, мати політичні амбіції та особливу думку.

Конкретні досягнення нового уряду справляють найліпше враження у справі свободи преси. Для цього, відзначає тележурналіст Єгор Соболєв, „не треба було дуже багато чогось робити – треба було багато не робити“, тобто припинити різні форми прихованого тиску на засоби масової інформації. За сто днів нової влади журналісти відчули кардинально нову атмосферу, каже він. „Писати те, що ти відчуваєш, і те, що є твоєю роботою – це вже призабуте щастя“, - погоджується з ним телеведучий Андрій Шевченко.

В економіці новому уряду довелося за цей час гасити декілька „пожеж”: в грудні різко зменшилися податкові бюджетні надходження, потім почали підніматися ціни на паливо, на м'ясо та інші харчі. Перші спроби привести до ладу роботу митниць створили загрозу раптового припинення імпорту споживчих товарів... Напружені реґулювальні дії Кабінету міністрів (як дехто каже, той самий „адмінресурс”, яким користувався й уряд В. Януковича) дещо поліпшили загальну ситуацію. Але, підсумовують коментатори, в діях уряду бракує стратегії, системності, є багато важливих невизначених питань. Чи не найважливіше з них – це так звана реприватизація. В. Ющенко обіцяв під час виборів, що великі підприємства, приватизовані з порушенням закону і в інтересах магнатів, наближених до тодішньої влади (наприклад, „Криворіжсталь”, яку купили разом Пінчук та Ахметов) будуть повернені до держави й приватизовані за більш прозорої процедури. Новий уряд заявив, що починає це робити, але яких саме підприємств ця справа торкнеться і яким чином – досі невідомо. Оглядач Ірина Погорєлова вважає, що дії уряду проти „олігархів” не зачіпають їхніх серйозних інтересів, і про це нібито існують певні домовлености. Кримінальні справи, хоч і з великим розголосом, відкриваються покищо проти другорядних фігур – таких, як Колесников.

Мабуть, два найзначніші стратегічні завдання уряду – це, з одного боку, приборкання корупції та „тіньової економіки“ а з другого – боротьба з бідністю, допомога „найменш захищеним”. Обидва завдання послідовно випливають з передвиборних деклярацій В. Ющенка та сподівань тих, хто його підтримав. Уряд розробив, а парлямент прийняв новий варіянт бюджету на 2005 рік – бездефіцитного, але з великим підвищенням соціяльних виплат. Сюди увійшли не лише підвищені пенсії або платні вчителів, але й, наприклад, допомога матерям. До цього часу непрацююча мати дитини до трьох років отримувала від держави близько сорока гривень на місяць. Сьогодні вона вже отримує 180 гривень.

Звідки уряд бере ці гроші? Більше стали віддавати державі експортери (ті ж Пінчук або Ахметов) – через скасування певних податкових пільг та підвищення для них залізничних тарифів. Більше стали приносити митниці – хоча митні тарифи стали значно менші, тепер мито реально сплачують, а не дають хабарів, щоб його уникнути.

Але все ж чимало дрібних підприємців відчуває себе скривдженими: їм встановили обмеження, до якого дозволяється застосовувати так званий „єдиний податок”, тобто в цілому податковий тиск збільшився. За словами економіста Ігора Луценка, „видалення тіньової економіки з тіла України ледь не загрожує смертю пацієнтові“, бо фактично це – як хірургічна операція наосліп. Справа ще й у тому, що мале підприємництво як кляса було політичною опорою В. Ющенка, а тепер відчуває себе зрадженим. Тінізація була для нього способом захисту від забюрократизованих державних механізмів та нечесних чиновників, зазначає І. Луценко. То ж тепер держава мусить показати, що в неї є людське обличчя. „Держава пізнається не по тому, як вона годує пенсіонерів,

(Закінчення на стор. 29)

Окружні...

(Закінчення зі стор. 8)

Дуже важливо, щоб округи УНСоюзу, відділи, голови округ і секретарі надалі були активними у нашому громадському житті. Ця активність робить нас видними.

Після дискусії про діяльність округ і відділів новопризначений головний організатор Оксана Тритяк представила свої пляни. Вона підкреслила, що ми є найстаршою українською братською організацією. Ми були опорою української громади понад сто років, і нашим бажанням є залишитися цією опорою ще сто років. Громада змінилася – і ми мусимо пристосовуватися до цих змін. Хоча тепер є багато інших організацій, які сто років тому не існували, але для УНСоюзу все ще є місце. О. Тритяк бачить свою нову позицію як виразника інтересів та ідей УНСоюзу у нашій громаді і надіється, що кожна округа і відділи користуватимуться її допомогою в організуванні і спонзоруванні різних подій у їхній околиці. Головний організатор має намір тісно співпрацювати з відділами УНСоюзу і округами у розвитку УНСоюзу в кожній місцевості.

Підсумовуючи семінар і обговорення кожної теми, слід сказати, що вся розмова оберталася навколо забезпеченевих продуктів УНСоюзу, нововведень, як також бажання зробити УНСоюз активним і авторитетним у громаді.

Наприкінці президент Стефан Качарай подякував усім за участь і запросив на вечерю, приготовану персоналом Союзівки. Під час вечері президент С. Качарай і головний секретар Х. Козак роздали нагороди-сертифікати декільком особам, відзначаючи їх успішну працю для УНСоюзу.

Нагородами-сертифікатами були відзначені Любов Стрелецька – секретар 10 Відділу, за найвище число проданих поліс у 2004 році; Осип Гаврилюк – радний і секретар відділу, який осягнув найвищий рівень активности як радний, секретар відділу і голова Округи; Олександер Серафин – за довголітню, повну посвяти службу як голова Округи і контролер; Марта Лиско – перший заступник президента, за її активну працю в Екзекутивному комітеті.

Степан Гавриш був відзначений нагородою-сертифікатом за його довголітню службу на пості голови Округи та за великі успіхи на полі головного організатора. Протягом багатьох років він був організатором-чемпіоном для нашої установи. Він також займав пост контролера та надалі працює як радний УНСоюзу і голова Округи. Понад пів століття він віддано працює для нашої організації.

Христина Козак також згадала двох інших довголітніх голів округ, які протягом багатьох років і дотепер з великою відданістю працюють для УНСоюзу. Це Михайло Захарко – голова округи Центрального Ню-Джерзі, який працює на цьому пості понад 27 років, і Христина Дзюба – голова Округи Рочестер, Н. Й. та її чоловік Петро, який працював у їхній окрузі протягом багатьох років. Вся їхня родина активна в УНСоюзі.

До 60-річчя...

(Закінчення зі стор. 9)

ської столиці, хмари над Києвом з нагоди свята не розганяли, однак до початку ходи дощ припинився.

До прибуття на Хрещатик керівники держави поклали квіти до пам'ятника на Могилі невідомого воїна у Парку вічної слави у Києві. Наприкінці колони рухалась група лівих активістів під червоними прапорами Компартії України. Українські соціялісти участи у заході не брали, їхня акція відбулася на Хрещатику на кілька годин раніше.

В колоні не було вояків ОУН-УПА: проти цього виступили як ветерани Червоної Армії, так і представники ОУН-УПА. 5 травня у Києві, біля будівлі Секретаріяту Президента, близько ста прихильників Комуністичної партії України та Партії „Держава" провели акцію протесту, під час якої було зачитано звернення до Президента України з вимогою не допустити участи у ході ветеранів ОУН-УПА. Останній командувач УПА Василь Кук заявив, що ветерани УПА не відзначають 9 травня як день Перемоги, оскільки Друга світова війна завершилася лише з капітуляцією Японії. „Щодо перемоги над нацизмом, то і далі тривала війна проти іншого окупанта – радянського, проти так званого „совєтського режиму", який пробував створити „совєтський" народ. Радянський уряд вів війну проти України, він знищував Україну, і коли ми говоримо про Українську повстанську армію, ми постійно наголошуємо: ми не воювали проти російського народу чи жодного іншого народу. Ми вели боротьбу проти більшовицьких окупантів, і ця боротьба почалася відразу зі вступом совєтської армії в Україну", – сказав він. Документи міністерства внутрішніх справ Української РСР свідчать, що лише з 1944 до 1946 року органи радянської влади вбили 110.8 тис. осіб, заарештували майже 250 тисяч людей, багатьох з них було засуджено на смерть. „Від Української Повстанської Армії ніколи не було пропозицій, що ми хочемо взяти участь у святкуванні перемоги над фашизмом. УПА досі не визнана в українській державі навіть учасником Другої світової війни, а вона повинна бути визнана борцями за державну незалежність України", сказав В. Кук.

Увечорі 9 травня на Майдані Незалежности відбувся концерт, урочистий салют і фаєрверк.

Президент України В. Ющенко 6 травня привітав ветеранів і весь український народ з Днем Перемоги.

330 американських моряків з корабля ВМС США „Карні" (DDG 64), що базується у Мейпорті, Фльорида, взяли участь у святкуванні Дня перемоги у Севастополі. На кораблі „Карні" приймали українських моряків для взаємного навчання і культурного обміну.

Президент України В. Ющенко у дні свята підписав указ про присвоєння Олексієві Берестові звання Герой України за бойову відвагу, особисту мужність і героїзм, виявлені в Берлінській операції та встановлення Прапора перемоги над райхстагом. Лейтенант О. Берест (1921-1970 рр.) – уродженець села Горяйстівки Охтирського району Сумської области. Олексій Берест командував групою автоматників, яка 30 квітня 1945 року пробила шлях на дах райхстагу і виявився третім учасником встановлення прапора. Він був представлений до звання Героя Радянського Союзу, але маршал Г. Жуков, викреслив ім'я українця. Згадка про нього була повністю виключена з офіційної історії до 1960-их років. Загинув 49-річний Олексій Берест 3 вересня 1970 року, рятуючи дівчинку, яка впала на рейки електропоїзда.

Заходи з нагоди Дня перемоги пройшли у всіх містах України.

Після свята в Москві 9 травня Дж. Буш прибув до Грузії. У перший неофіційний день візити 9 травня, вночі, Президент США з дружиною разом з першою парою Грузії вечеряли в готелі „Горгасалі" в старому кварталі Тбілісі. Спеціяльно для Президента США і його дружини було виготовлене вино „Шавнабада", але виявилося, що Дж. Буш не вживає спиртного. Коли почалися виступи грузинських співаків і музикантів, Дж. Буш вийшов на сцену і виконав кілька танцювальних рухів. На зустрічі Дж. Буша з Президентом Грузії М. Саакашвілі Президент США повідомив, що він обговорив з Президентом Росії В. Путіним питання виведення російських військ з Грузії. „Рано або пізно це питання вирішиться", – сказав Дж.Буш.

Виступаючи на Площі Свободи в грузинській столиці, Дж. Буш пообіцяв громадянам Грузії американську підтримку в розбудові демократії, а також намірам Грузії вступити до бльоку НАТО і сказав, що підтримує заклики до якнайшвидшого виведення з Грузії російських військ.

За матеріялами ЗМІ

Павло Вірський...

(Закінчення зі стор. 22)

вати, що Ансамбль почав підготовку до них за два роки. Саме стільки продовжувався всеукраїнський конкурс професійних і самодіяльних ансамблів танцю, присвячений 100-річчю П. Вірського. Із 600 колективів відібрали найкращих. Грандіозний концерт переможців відбувся в Київському палаці „Україна" напередодні дня народження Павла Вірського.

А 25 лютого в тій же „Україні" відбувся урядовий вечір-святкування за участю Президента України В. Ющенка і прем'єр-міністра Ю. Тимошенко. В. Ющенко виголосив надзвичайно чутливу промову з оцінкою заслуг П. Вірського в українській культурі. Вдову Павла Вірського – Народну артистку України Валерію Вірську уряд нагородив орденом „За заслуги" 3-го ступеню. Ансамбль ім. Вірського дав святковий концерт.

Актори-ветерани, які особисто знали хореографа, його друзі, прихильники, студенти в полудень того дня зібрались біля його могили на Байковому кладовищі. Панахида, короткі спомини, квіти на снігу, гірлянда із надувних куль з прикріпленим листом дітей до вчителя, запущена у небо, фото всіх присутніх на пам'ять. А може і для музею П. Вірського?

Про це учасникам ювілейної зустрічі в Українському культурному центрі Торонто розповіли гості з Києва – його особистий друг, який пропрацював з ним в ансамблі 15 років, неперевершений виконавець „Повзунка", „Гопака" та інших т. зв. „трюкових" танців Заслужений артист України, лавреат міжнародних конкурсів Григорій Чапкіс. До слова, його 75-ліття відзначалося в Київському театрі оперети теж в рамках святкувань, а також ветеран-соліст ансамблю з 18-річним стажем, для якого П. Вірський – те саме, що Кобзар для України", довголітній завідувач його музею на громадських засадах, нині професійний фотокореспондент ювілейних днів на двох континентах Юрій Вернигор.

Якщо до сказаного додати про спеціяльне виготовлення в Україні ювілейної монети і поштової марки, то стане ясно, що на найвищому рівні відзначено 100-річчя П. Вірського у Києві.

Організатором торжества в Північній Америці став ансамбль українського танцю в Торонто „Десна" – його художні керівники-вірчани Юрій і Люба Грекови, президент ради ансамблю Ярослав Морох, віце-президент Юрко Павлюк (вони – солісти „Десни"). В числі організаторів також Міжнародна літня школа українського танцю в Києві, керівником якої є Юрій Греков. До нього перше запитання:

– Кому належить ідея цього свята саме в Торонто?

– Ідея належить нашому колезі Леонідові Воронову. Він, до речі, один з найодержиміших серед нас ініціяторів збереження і єднання нашого братства вірчан. В свій час Павло Вірський особисто взяв Леоніда в ансамбль за його віртуозне „кільце", що є на всіх фотографіях. А звернувся Леонід разом з Володимиром Онищенком до мене, бо знають про мої тісні зв'язки з українською громадою, (я проваджу ще майстер-класи для українців в Тандер Бей), і хореографічними інституціями в Києві через Літню школу танцю. Нелегко було згодитись на таку організаційну прем'єру – ми таке робили вперше. Але підштовхнула мета. Бо не раз і не два наші танцюристи тут запитували про П. Вірського: як тренував, як домагався залізної дисципліни, чому ми – учні його учнів так його обожнюємо, хто він був, звідкіля взявся, як творив. А тут така нагода для самодіяльних акторів і для всього загалу – доторкнутись до леґенди, до феномену українськости знаменитого хореографа. А ще ми переконались, що громада в цілому знає про життя Авраменка більше, ніж про Вірського. Не дивуємося – він творив в радянські часи. І накінець, нагода зібратись нам всім з американського континенту разом. Якась частина вірчан продовжує тут професійно займатись танцювальним мистецтвом. Друга має інші справи (треба виживати!), але всіх нас обєднує невиліковна любов до танцю, ностальгія за творчістю минулого... Як ви самі бачили в ці три дні, коли збираємося разом, немає інших розмов, крім спогадів.

Свято відкрила „Десна" танцем „Запорожці" з театральним вітанням головного отамана Павла Вірського. З вітанням до української громади і подякою всім, хто розвиває український танець за океаном звернувся з екрану нинішній художній керівник Ансамблю ім. Вірського Мирослав Вантух. Далі були уривки з документальних фільмів „Народження танцю" та „Козаки в Парижі", які показали нам П. Вірського під час репетицій (всі стверджують, що він був фантастичним репетитором) та уривки з танців часів слави ансамблю.

Далі київський гість Григорій Чапкіс, який прийшов в ансамбль разом з П. Вірським, поділився спогадами про нього. Зокрема, коли ставили „Запорожців", вправляли з шаблями та піками довгими годинами, до повного виснаження. Якось Чапкіс, знесилений тренуванням, обіперся руками в підлогу. „Ану повтори. Ще раз... Запамятай", – попросив маестро. Так з цього руху народився всесвітньовідомий „Повзунець", який ось уже 50 років не сходить зі сцени.

Другий гість з Києва, вірчанин Юрій Вернигор теж згадав жорстку дисципліну головнокомандувача всіх цехів: коли якось костюмери пошили тісні костюми, то заставив в одну ніч переробити за їх рахунок. Від акторів вимагав шукати образ ролі в танці, занурюватись в історію. Недарма кажуть: „Театр танцю Вірського". А ще виховував актора, який відрізнявся б вишуканими манерами, вихованістю, інтелігентністю. „Якщо по Хрещатику йде сотня людей, – казав він, – то щоб актора серед них запримітили зразу".

Консул України в Торонто Ігор Лосовський в своєму привітанні слушно відмітив заслугу, яку починаємо забувати: П. Вірський зумів зберегти народний танець, створити шедеври українського самобутнього мистецтва в найскладніший час, коли душились будь-які прояви національного духу.

Проте авдиторія в залі не тільки слухала гостей чи ведучу Валентину Родак. В концерті місцеві ансамблі порадували своїми кращими танцями. Їх художні керівники отримали пам'ятні ювілейні відзнаки з Києва, а Юрій Греков – медалю Павла Вірського. Протягом вечора діяла фотовиставка з творчості П. Вірського. Можливо, в його музей в Україні увійде експонатом і спільне фото акторів – ветеранів ансамблю і місцевих продовжувачів мистецтва П. Вірського, зроблене на сцені УКЦ Торонто 17 квітня 2005 р. А продовжувачів на терені Канади серед українських громад безліч. Голова відділу Конгресу українців Канади в Торонто Маркіян Швець сказав в своєму привітанні, що, за його даними, 25 тисяч канадських українців, дітей і дорослих,танцюють в школах, гуртках, ансамблях.

Атмосферу феєричности, захоплень, радості створили прямо на залі ветерани Чапкіс і Шелехов, Онищенко і Шуркін, які один за одним „вибивали" віртуозні танцювальні „колінця". Згадали молодість...

Кожен із вірчан відповідав на запитання: „Хто для вас Вірський?" Володимир Оніщенко – 50-літній „пенсіонер" в чудовій фізичній формі (в ансамблі – протягом 12років, в Торонто – 3 роки): „Я маю тут десять професій, можу робити все.Але ніщо не миле, я лише виживаю. Я гублю тут свої роки. Я хочу займатись творчістю... А Вірський? Хочете відверто? Це мій бог".

Соліст Леонід Воронов: „Я був на гастрольному концерті ансамблю тут минулої осені. З кожним рухом колег на сцені здригалось і моє тіло... А найстрашніше для мене було, коли від'їздив автобус і душа скрикнула: чому я не в цьому автобусі!?"

Соліст Сергій Шелехов – ветеран, майстер характерних ролей типу „Чумацькі радощі", 11 літ відтанцював при Самому, залишався в ансамблі до пенсії і ось уже понад десяток років – в Ню-Йорку, задоволений матеріяльно і морально: „Я був на концерті ансамблю минулої осені. Жаль, бо нині зникла душевна теплота артиста сцени. Більше механіки, техніки і... невиразні, холодні очі. В часи Вірського танцювали більше душею. Від нас вимагали душевного тепла і промовляючих очей... А такі, як Вірський народжуються раз не в 100, а в 500 літ. Відчути історію і дух свого народу дано не кожному таланту".

Музикант Ігор Гулецький працював в оркестрі ансамблю 9 років після маестра, але застав ще його учнів: „Хлопці, які працювали з Вірським, інші. Він виховував у них і культуру поведінки. Вони без зазнайства. А молоді навіть вітатися не хотіли. Мене тягне магнетом до ветеранів. У них – інший світ. Вірський - Педагог з великої букви".

Колишній музикант оркестри Сергій Зорин з Ню- Йорку: „Нема аналогів такої дії на глядача, такої особливої аури, яку міг створювати тільки Вірський. Його геній працював на глядача".

Не старіють душею ветерани. Патріярх вірчан Г. Чапкіс, який і так всі 30 пенсійних літ безупинно на сцені - провадить лекції танців і концерти, задумав писати книгу спогадів про П. Вірського. Греков плянує розширювати відкриту два роки назад Міжнародну літню школу українського танцю в Києві. Л. Воронов ділиться зі мною болем: „Щойно приїхав Юрій Вернигор з Києва і розповів, що ніхто слідкувати за могилками Заслуженого артиста Євгена Макарова і Людмили Козаченко. В такому ж стані могила Василя Нестеровського - директора студії ансамблю та її педагога Ігоря Андреєва. Є такі, що потребують допомоги. В минулому душа наших товариств Юрій Сардаковський лежить паралізований. А що нам варто скинутись по 10-20 додярів і організувати Міжнародний фонд П. Вірського?".

Юрія Вернигора хвилюють і товариська взаємодопомога, і стан Музею П. Вірського, який був в старому приміщенні філармонії.

Якби сталось чудо і П. Вірський міг працювати до цього часу, ніхто не залишився б за кордоном, не виїхав за межі України. Майже ніхто з них не вважає себе еміґрантом. В тій чи іншій мірі живуть Україною. Якщо заклик Президента В. Ющенка до українців: „Повертаймося додому" змогли б підтвердити можливістю праці та ще в царині творчости, був би відгук. Про це свідчить атмосфера та розмови на святі П. Вірського на терені Північної Америки.

Лідія Коваленко
Торонто – Ню-Йорк

Хоровий ...

(Закінчення зі стор. 21)

рія Китастого – обробки Шевченкових шедеврів „Думи мої" та „Реве та стогне". Член хору „Євшан" Ярослав Заставський зворушливо представив американській публіці зміст поеми „Думи мої".

Марк Бейлі, матір якого – українського походження, пояснив хористам, що після перемоги Віктора Ющенка слова Шевченка набирають нового значення, бо сьогодні всі українці мають надію повернутися в Україну, де врешті сповниться мрія Т. Шевченка і справді знайдеться „щире серце і слово ласкаве, там найдете щиру правду, а ще й може славу". Бурхливими оплесками публіка нагородила об'єднані хори після заспівання фіналу „Реве та стогне".

„Ми дуже тішимось співпрацею з хором „Євшан", – сказала диригентка Ганна Фарбер на товариському прийнятті після концерту, яке відбулося в Українському народному домі в Гартфорді. – Ми захоплені красою бандури і радо включили б більше українських творів у свій репертуар".

М. Бейлі теж висловив бажання продовжувати традицію спільних концертів та хорових фестивалів в інших громадах, а хор „Євшан" отримав запрошення виступити на ще одному фестивалі хорової музики, який організовують польські громади в червні.

Хор „Євшан" виступатиме в суботу, 21 травня, в Соборі святого Юрія, на 7-ій вулиці в Ню-Йорку, о годині 7:30, в концерті на честь 25-ліття праці Юліяна Китастого, як мистецького керівника Школи кобзарського мистецтва.

Романа Ґіна-Тибодо

НА ДОЗВІЛЛІ

ПОДОРОЖІ

Лас Веґас – восьме диво світу

Ще з школи учні знали про існування семи див світу. До них належать єгипетські піраміди, храм Артеміди, мавзолей в Галікарнасі, висячі сади Вавилону, статуя Зевса, колос Родоський та маяк в Александрії. Тепер восьмим дивом називають місто Лас-Веґас, розташоване в пустельній місцевості штату Невада.

Я прилетів сюди з Чикаґо. В літаку моєю сусідкою була старша жінка. Я увесь час спостерігав за тим, що діється під крилом лайнера. Жінка відклала книжку, яку читала, і звернулась до мене:

– Хотіла б знати, чому вас не відірвати від вікна, де крім піску в пустелі, нічого немає?.

– Мої спостереження за пустелею не є випадковими, – відповів я. – Я з задоволенням спостерігаю за піщаними рельєфами, вдивляюсь в невеличкі озера та пересохлі русла річок. А ця пустеля – особлива. Починаючи з 1951 року, в пустелі штату Невада американці вели випробування атомних бомб. Подібні експерименти викликали занепокоєння людей у всьому світі. Не дивлячись на це, в пустелі прогриміло 24 вибухи, які проводились як над землею, так і під нею. Але лети пасажирських літаків проходить далеко від експериментального поліґону, на якому випробовувалась атомна зброя.

На летовищі я попрямував до автобусу, на якому світилась назва замовленого ще у Чикаґо готелю „Фламінґо". Поруч з водієм влаштувалась жінка з великими окулярами, які закривали майже половину її обличчя. Вона ознайомила нас з минулим і сучасним міста. Перші будівельники взялись до роботи десь у середині XIX століття. Назва пустелі – еспанського походження і перекладається, як „засніжена". За роки у місті в певному маштабі було відтворено в натурі загальновідомі будівлі світу, зокрема Парижу, Венеції, Ню-Йорку, деякі античні споруди. Прикрашають Лас-Веґас величні зручні готелі, в яких створені найкращі умови для відпочинку і розваг туристів. Розквіт штату Невада і міста Лас-Веґас припадає саме на початок 1930-их років минулого століття, коли в країні панувала депресія.

В Америці, у відповідності до законодавства, закривались місця, в яких грали на гроші. Однак у 1931 році штатові Невада було дозволено утримання ігрових будинків та касино, і це враз поповнило бюджет, завдяки чому були побудовані школи та культурні установи. Отже, гонитва за виграшами, за якими приїздили до цього міста люди з усього світу, стала головним джерелом розбудови Лас-Веґасу і накопичення великих грошей у мафії, яка стала господарювати у місті.

Після закінчення Другої світової війни переможці повертались додому. Кожен з них вирішував для себе, як далі жити, де знайти своє щастя. Думав над цими проблемами і романтик за натурою Баґсі Сіґал. В кінцевому підсумку він вирішив побудувати в пустелі штату Невада казино, яке називалось би „Фламінго". Саме таке ім'я мала коханка мрійника. Це для неї Сіґаль вирішив створити оазу, в якій зможуть знайти своє щастя мільйони закоханих. Минули роки і всупереч пророкуванням скептиків найбільш затишне в Америці касино з розкішними помешканнями, двома басейнами і багатьма гральними залями стали реальністю. Та не довелось Сіґалу насолоджуватись своїм витвором, бо 17 червня 1947 року двоє бандитів з короткої відстані вбили його.

Був вже вечірній час, коли ми приїхали до готелю. Місто було залите вогнями, світлові реклями запрошували, радили, попереджали. Лас-Веґас не спить, тут постійно проводяться фестивалі, блискучі видовища, фаєрверки. Космонавти, спостерігаючи Лас-Веґас з космосу, стверджують, що це найсвітліше місце на плянеті.

Лас-Веґас не знає спокою ні вдень, ні вночі. На сценічних майданчиках та під відкритим небом демонструють свою майстерність відомі актори, зірки естради. У спеціяльно збудованому величезному басейні відбувається подібний до справжнього запеклий бій між піратським та британським кораблями. Стріляють гармати, гнуться щогли, виникають пожежі, у воду, незважаючи на холодний вечір, падають матроси-актори. В кінцевому підсумку корабель йде на дно. Та через 10–15 секунд корабель і його капітан спливають. Майстерно здійснене театралізоване видовище із захопленням спостерігали численні туристи.

Чарівне видовище являють собою фонтани, особливо у вечірні та нічні години, коли водяні струї підсвічуються різнобарвними вогнями. Можна довго спостерігати за цією фейєрією.

Та повернемось до готелю, в який можна потрапити тільки через величезну, гарно прикрашену залю, в якій встановлені сотні гральних апаратів. Це казино, в якому туристи з різних кінців світу грають на гроші, нерідко на великі і навіть дуже великі. Час від часу гравці відриваються на якусь мить від апаратів, щоб замовити пляшку пива, кока-коли чи легку перекуску. За хвилину-дві вам принесуть все, при цьому жодної копійки платити не треба – господар казіно безкоштовно пригощає своїх гостей.

За гральними апаратами в переважній більшості сидять жінки, при чому не молоді, а досить поважного віку. Деякі приїхали сюди в інвалідних візках. Ще одна особливість, яка відразу кидається у вічі: вони одягнуті у сучасні сукні, у кожної модна зачіска, на обличчях – косметика.

Я ніколи на гроші не грав, однак вирішив спробувати своє щастя. В перший день виграв 50 долярів, проте наступного дня програв їх та на цьому, як кажуть, „зав'язав".

Мене, як журналіста, цікавила історія гральних апаратів, якими нині користуються майже всі касино світу. На допомогу прийшов працівник готелю, до речі українець за походженням Микола Сачко, родом з Черкащини. Кілька років тому він приїхав пограти і залишився без штанів. Виручили добрі люди, а на роботу його взяли у тому ж касино...

З того часу Микола займається гральними автоматами. Він розповів мені, що перший апарат винайшов механік-самоук з Філядельфії в кінці XIX століття. Він являв собою велику скриньку, на якій красувався напис: „Дзвін свободи". Коли людина вигравала 50 центів (на той час це були немалі гроші), то дзвіночки давали знати про здобутий успіх. А що стосується слова „свобода", то в той час воно було дуже популярне, бо в пам'яті багатьох американців ще залишились свіжими події, пов'язані з перемогою в громадянській війні.

На закінчення розмови мій земляк сказав:

– Я пишаюся тим, що перший гральний автомат був встановлений в касино „Фламінґо", тобто в нашому готелі.

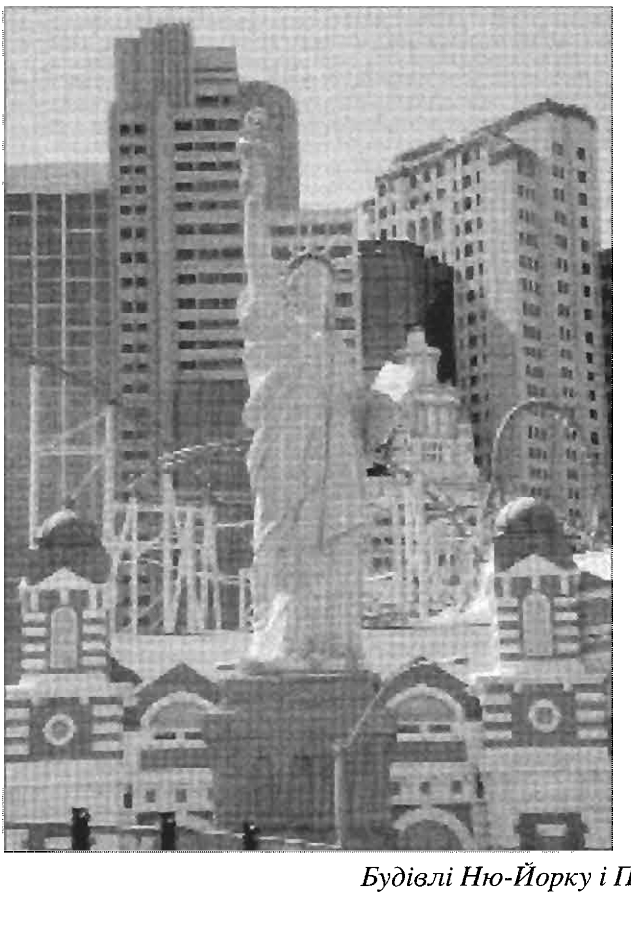
Головна вулиця міста, куди мільйонери приїздять, щоб очистити свої гаманці, носить назву Лас-Веґас-бульвар. Вздовж неї розташована переважна більшість готелів та казино. Гральні заклади знаходяться не тільки в готелях, а нерідко об'єднуються з видовищами. Всього у місті, в якому мешкає 280 тисяч людей, відкрито 74 касино. Щоденно мерія отримує від них у вигляді податку один мільйон долярів.

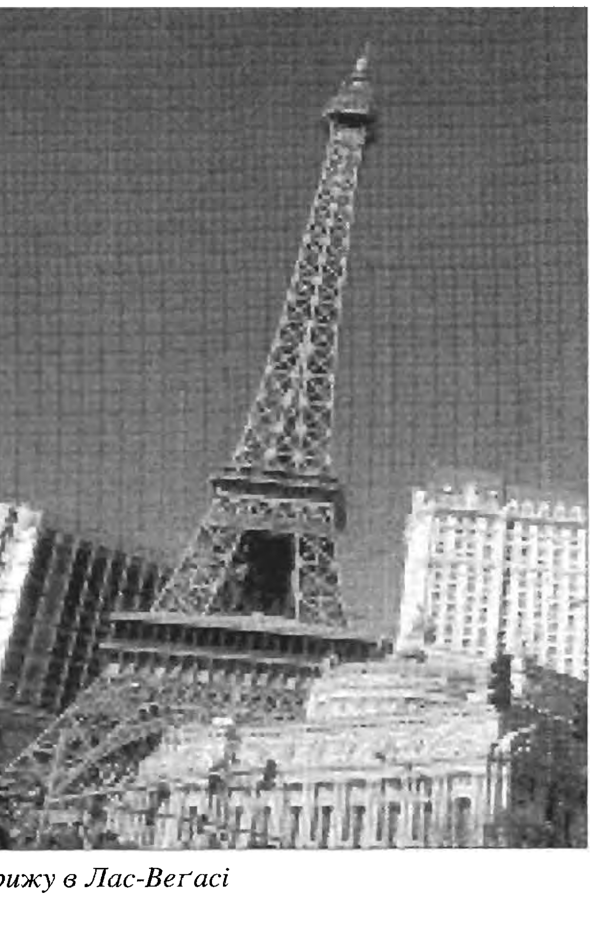
Щоб читачі мали більш повну уяву про місто, яке стало світовим символом гри в гроші і святом життя, варто згадати про музеї, на утримання яких дають гроші готелі. Пошлюсь на картинну галерею при готелі „Беладжіо", в якій зібрані картини Ель Ґреко та Ґойї, Деґа і Мане, Ван Ґоґа і Пікасо. Вхідний квиток коштує 12 долярів. Біля кожної картини встановлений пульт управління: варто натиснути на певний ґудзик і в слухавці почується розповідь про творчість художника. Користується увагою туристів також музей мадам Тюсо, в якому зібрані воскові скульптури відомих людей. Я мав нагоду зфотографуватись з фігурами Сталоне, Мерилін Монро, Елвіса Преслі.

Лас-Веґас підкоряється українським акторам. Найпристойнішу нагороду музичного світу отримала переможниця „Евробачення 2004" українка Руслана Лижичко.

Швидко минули чотири дні перебування у Лас-Веґасі, які подарували мені багато незабутніх вражень, приємних спогадів. Змушений визнати, що настрій перед поверненням додому не був веселим, адже не хотілось залишити це винняткової краси місто, хотілось, щоб свято життя, ще трохи тривало.

Анатолій Гороховський

Будівлі Ню-Йорку і Парижу в Лас-Веґасі

Сто порад...

(Закінчення зі стор. 24)

вчителів, лікарів, - пише І.Луценко, - а по тому, як вона дає можливість заробляти". Ось чому перед В. Ющенком стоїть унікальний виклик, підкреслює І. Луценко, „є вже досить досвіду щодо того, як з соціялізму зробити капіталізм. Але ніде немає досвіду, як з пострадянської країни зробити країну цивілізовану".

Філософ Олег Покальчук характеризує це пострадянське суспільство в Україні як психологічно деформоване, де уявлення про справедливість та соціяльний оптимізм є несумісними речами: „За теперішнього стану справ людина відчуває оптимізм, якщо вона бачить шанс ... залізти по головах сусідів до кормушки, до влади, і влаштуватися у цьому житті ліпше за інших. Якщо ви розмовлятимете з кожною людиною без свідків, таких оптимістів буде переважна більшість. А в присутності свідків ця ж більшість буде повторювати загальні фрази, перекладаючи відповідальність за своє майбутнє на перших осіб держави".

Чи такі люди і тепер прийшли до влади? Здебільшого, „команду" В. Ющенка розглядають як людей, що прагнуть працювати чесно, але яким бракує професіоналізму, конкретики, а також згуртування задля єдиної мети (бо вони об'єдналися в опозицію за принципом „проти", а не „за"). Виглядає, що В. Ющенкові бракує кваліфікованих виконавців, на яких він може з довірою покластися – тому високі посади перепадають іноді досить дивним людям, про яких лише відомо, що вони колись вчилися з Віктором Андрійовичем в одній школі... На думку Андрія Окари, головна проблема „помаранчевої" України як раз і полягає в тому, що маштаб особистостей нової влади не відповідає маштабові завдань, які перед нею стоять. Не без іронії він пише, що „всім хочеться бути для свого народа місцевим де Голлем, але виходить або місцевий Мусоліні, або місцевий Горбачов".

До речі, й самому Вікторові Ющенку деякі коментарі вже закидають потенційну подібність з Горбачовим – як начебто слабкому лідерові, якого, можливо, незабаром більше любитимуть за кордоном, ніж удома. Але цікаво, що інші вбачають в ньому ознаки авторитарного правителя типу чи то Лукашенка, чи то Брежнєва...

По всьому виглядає, однак, що Президент В. Ющенко не стане ні Горбачовим, ні Лукашенком. З одного боку, він має чітке власне бачення того, що потрібно робити для свого народу. Навіть якщо воно не збігається з рецептами закордонних радників (які, можливо, не так переймаються тим, наприклад, що населення України зменшується майже по півмільйона на рік). З іншого боку, В. Ющенко за особистим характером – не диктатор; він каже, що демократія – то його „релігія", і він звісно знає рушійну силу моральних переконань. Отже, він не може не розуміти, що мусить не зрадити віри людей у нього А така віра буде зраджена, якщо Ющенкові прокладуть шлях (за висловом Наталії Лебідь) „від інавгурації – до коронації – до сакралізації". Бажаючі, звісно, є – в Києві, наприклад, щойно відкрили меморіяльну дошку на будинку, де В. Ющенко працював чотири роки тому. Тому добре, що чимало критичних зауважень лунає на адресу В. Ющенка і його команди зі шпальт газет, з теле-етеру та з веб-сторінок. Це набагато ліпше, ніж творити йому пам'ятники вже сьогодні.

Спортова школа „Чорноморської Січі"

ҐЛЕН СПЕЙ, Н,. Й. – 26-та з черги літня спортова школа „Чорноморської Січі", що традиційно проходить на оселі „Верховина" в Ґлен Спей, Н. Й., в цьому році відбудеться протягом трьох тижнів від 24 липня до 14 серпня. Вишкіл проходитиме з копаного м'яча (футболу), відбиванки (волейболу), плавання, тенісу і, вперше – з кошиківки (баскетболу), який проводитимуть інструктори з Німеччини та України.

На вишкіл приймаються дівчата і хлопці у віці 6–18 років життя. Завдяки федеральній програмі, потребуючі діти зможуть одержати знижки за харчування. Вишкільні програми в спортовій школі „Чорноморської Січі" здобули високі оцінки американських спортових фахівців, які в окремих роках приїжджали сюди із своїми учнями на однотижневе перебування і пильно приглядалися до щоденних занять. Після цього вони впровадили в своїх школах вишкільні методи спортової школи „Ч. Січі".

Якщо ви бажаєте, щоб ваші діти пройшли справжній спортовий вишкіл, запишіть їх до спортової школи. Адреса для заяв: „Ukrainian Sitch Sports School", 680 Sanford Ave, Newark, NJ 07106.

Омелян Твардовський

Рукопис про українців Сочі

КИЇВ. – „Українська діяспора Сочі. Свідчення з преси, листів та документів. 1991-2003 рр.". Праця під такою назвою, упорядкована керівником (у 1991-2003 рр.) громадської організації „Український культурний центр м. Сочі" Віктором Антонюком, підготовлена до друку Інститутом досліджень діяспори. Проте невдовзі виповниться рік, як ми безуспішно шукаємо в Україні жертводавця, котрий уможливив би вихід в світ цієї цінної книжки. Вартість видання 1000 примірників 60-сторінкової книжки – 3540 грн. (680 дол.).

Почуйте нас, шановні добродії та добродійки. Майже весь наклад видання (в якому буде зазначено, за сприяння кого його надруковано) буде подаровано в Україні бібліотекам та навчальним закладам, в інших країнах – українським громадським організаціям та освітнім установам.

Рахунок Інституту досліджень діяспори: # 8959-01, Ukrainian National Federal Credit Union, 215 Second Ave., New York, NY, tel.: 212 533 2980. Поштова адреса Інституту: а/с 126, Київ, 01034; телефон: (38044) 244 2911, e-mail: idd@users.ukrsat.com, http://idd.ukrsat.com

Ігор Винниченко

300 Parker Avenue, Maplewood, NJ 07040
Tel.: (973) 763-8778

ROXOLANA

International Trade, LTD
e-mail:roxolanaltd@roxolana.com
web:www.roxolana.com

ПАКУНКИ ДО УКРАЇНИ:

МОРЕМ • АВІА
Вага від 10 до 150 фунтів *

- Пересилайте пакунки до нас через UPS
- Додаткова знижка для організацій
- Користуючись нашими ARS наліпками.
- Для замовлення наліпок, для підбору пакунків телефонуйте безкоштовно: 1-888-725-8665
- Пакунки до Росії, Латвії, Литви, Естонії, Білорусі, Молдови, Казахстану, Грузії, Вірменії, Польщі, Чехії і Словаччини.
- Готові продуктові пакунки з каталогу.
- Медикаменти на замовлення до України.

** Додаткова оплата за доставу*
Існують певні обмеження.

Roxolana Travel

- У нас можна замовити авіаквитки будь-яких авіакомпаній до більшості европейських країн.
- Візові послуги в Україну (без запрошення).
- Зустрічаємо і відвозимо на летовище.
- Пашпортні послуги. Обмінюємо старі пашпорти на нові українські.

Roxolana Money Service

В Україну: **ПЕРЕСИЛАЄМО ГРОШІ**

$100 - $8	$500 - $25	$900 - $45
$200 - $14	$600 - $30	$1000 - $50
$300 - $18	$700 - $35	$1500 - $75
$400 - $20	$800 - $40	$2000 - $100

Маємо ліцензію на пересилку долярів.
Також пересилаємо в інші країни.
• Достава $10 за кожне замовлення

ЗАМОВЛЯЙТЕ

Харчовий пакунок „Родинний" з каталогу
вміст пакунку: борошно – 20 ф., гречка – 10 ф., олія – 1 галон, тушонка – 3 ф., салямі – 3 ф., родзинки – 3 ф., дріжджі – 1 ф., кава в зернах – 2 ф., шоколад – 2 плитки.
Ціна $ 99 за 51 ф.

Додаткова оплата за доставу – $10 – Західня Україна; $15 – Східня Україна
Телефонуйте безкоштовно:
1-888-PAKUNOK (1-888-725-8665)

• ЗНАЙОМСТВА •

Кавалер, 42 роки, доброї будови, без шкідливих звичок, чесний, громадянин Канади хоче познайомитися з чесною дівчиною 30-40 років, греко-католичкою.
Тел. веч. або в неділю:
IWAN 1(519) 836-1135 або писати:
Jan Symko, 71 June Str., Apt. #1, Guel, Ont. NIH-1H8, Canada

• ПРАЦЯ •

HVAC mechanic in LIC/NY: Air Conditioning Pipe fitter, Boiler, Refrigeration, Controls. 7 Years experience minimum, good English.
Phone: (347) 219-0059

Mechanic-Sheet metal installer, 7 years experience minimum, for Air Conditioning Contractor in LIC/NY, $15.00/Hour. Drivers License, good English.
Phone: (347) 219-0059

• РІЗНЕ •

Відеокасети
„Я ІДУ в ПРЕЗИДЕНТИ"
„ПОМАРАНЧЕВА РЕВОЛЮЦІЯ"
та
„ІНАВГУРАЦІЯ"
можна замовити за адресою:
Petro Vashchyk,
7060 E. Parkview Dr.,
Parma, OH 44134
(440) 885-2272, (440) 532-9417
e-mail: kozakpetro@yahoo.com
Ціна кожної 25 дол. з пересилкою.

• ДО ВИНАЙМУ •

Помешкання в Джерзі Ситі, Н.Дж. 3 спальні, кухня, їдальня, вітальня в приватному домі. Близько до Нью-Йорку. Поруч транспорт та магазини.
Тел.: (201) 795-2189 Ольга

ПАЧКИ В УКРАЇНУ

79¢ за фунт

DNIPRO CO.

В наших крамницях можна придбати авіяквитки в Україну та з України, зробити візи до України.
До вибору 99 взірців хусток!
Телефонні картки: 100 хв. розмови із Україною за $10.

NEWARK, NJ	CLIFTON, NJ	PHILADELPHIA
688 Sanford Ave	565 Clifton Ave	1801 Cottman Ave
Тел.: (973) 373-8783 (888) 336-4776	Tel.: (973) 916-1543	Tel.: (215) 728-6040

УКРАЇНСЬКА БУДІВЕЛЬНА ФІРМА

1. Більше ніж 25 років будівельної практики.
2. Говоримо по-англійськи і по-українськи.
3. Забезпечені повністю страхівкою.
4. Будуємо на нашій або на Вашій площі.
5. Високо кваліфіковані працівники.

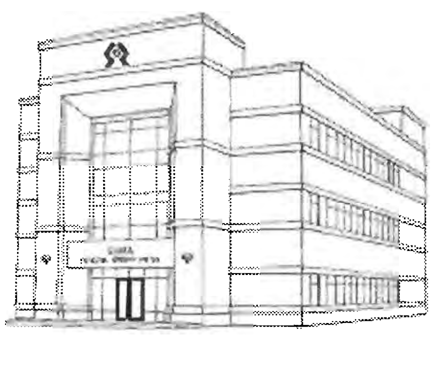
Будуємо в North Port, Venice, South Venice, Englewood.

ІГОР ГРОНЬ, президент, **(941) 270-2413**

ЛЮБОМИР ЛУЖНЯК, заст. президента, **(941) 270-2411**

TRIDENT DEVELOPMENT CORPORATION

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА ЦЕ НАЙКРАЩЕ МІСЦЕ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ВАШИХ ОЩАДНОСТЕЙ!

3 місячні
Сертифікати
3% APR

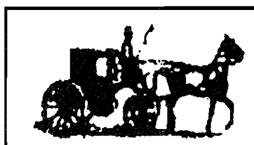
2 річні
Сертифікати
4% APR

Не тратьте часу! Інвестуйте сьогодні!

Головне бюро
Main Office

125 Corporate Blvd
Yonkers, New York 10701-6841
• Tel: 914-220-4900 Fax: 914-220-4090
• E-mail address: SUMAYONFCU@AOL.com
• 1-888-644-SUMA

Філія в Йонкерсі Yonkers Branch	Філія в Спрінґ Валі Spring Valley Branch	Філія в Стемфорді Stamford Branch
301 Palisade Ave Yonkers, NY 10703 **Tel: 914-220-4900** **Fax: 914-965-1936**	16 Twin Ave Spring Valley, NY 10977 **Tel: 845-356-0087** **Fax: 845-356-5335**	39 Clovelly Road Stamford, CT 06902 **Tel: 203-696-0498** **Fax: 203-696-0498**

LVIV EXPRESS
PARCEL SERVICES

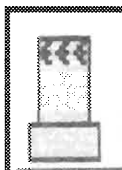
1111 East Elizabeth Ave.
Linden, New Jersey 07036 **(908) 925-0717**

PACKAGES TO UKRAINE

BELORUSSIA • RUSSIA • POLAND • ESTONIA • LATVIA • LITHUANIA • SLOVAKIA

15 років в бізнесі чесної і добросовісної праці.
Відправляємо і полагоджуємо митні справи.
У зв'язку з розширенням компанія пошукує агентів до співпраці.
Доставляємо пачки до України, Білорусі, Росії, Польщі, Естонії, Литви, Латвії, Словакії.
Підбираємо пачки з дому безкоштовно.
Пересилка пачок через UPS для клієнтів з інших штатів.
Call Tall Free 1-800-965-7262

Oblast Memorials

845-469-4247 E-mail: oblast@optonline.net

ОБСЛУГОВУЄ УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ В NY/NJ/CT/PA
З ВИРОБОМ ЗНАМЕНИТИХ
~ ПАМ'ЯТНИКІВ ~ МАВЗОЛЕЇВ
НА ВАШЕ БАЖАННЯ МОЖЕМО ЗУСТРІТИСЯ З ВАМИ У ВАШОМУ ДОМІ, ЩОБ ОБГОВОРИТИ ВАШ ПРОЄКТ.

Ділимося сумною вісткою, що 4 квітня 2005 р. на 84-му році життя відійшла у вічність наша найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА і БАБА

бл. п.

АННА ЛОТОЦЬКА

з дому ХЕЙНУС

нар. в с. Стутосяни, Україна.

Залишилися в глибокому смутку:

муж – ПЕТРО ЛОТОЦЬКИЙ
діти – ДАРІЯ ГРИЦЬ з мужем РЕЙМОНДОМ
– ОЛЬГА ВОЛЕЦЬКА з мужем ДЖОЗЕФОМ
внуки – СУЗАНА КЕЙСІ з мужем ВІЛЛІЯМОМ
– МИХАЙЛО КАЙЗЕР
– ХРИСТИНА ҐЕПС з мужем TJ
правнуки – БЛЕЙКІ, МІЯ, КЛОВІ, МЕЙСІ

Вічна Її пам'ять!

Сповіщаємо сумною вісткою рідних, приятелів і знайомих, що 6 травня 2005 року в Линдгурст, Н. Дж. відійшла у вічність на 95-му році життя наша дорога
МАМА, БАБЦЯ і ПРАБАБЦЯ

бл. п.

МАРІЯ ДЗЯДІВ

з дому МАЛЕЦЬ

нар. у Львові, Україна

Залишила у смутку родину в Америці:

сина – АНДРІЯ з дружиною ОЛЬГОЮ
внука – ОЛЕГА з дружиною ОЛЕНОЮ
брата – ІВАНА з дітьми в Канаді
родину в Україні:
сина – БОГДАНА з дружиною ЛЮБОЮ
внука – АНДРІЯ з дружиною НАТАЛІЄЮ і сином
синову – КАТЕРИНУ з дітьми, вдову по синові ЙОСИФОВІ
внука – ЮРІЯ з дружиною ЖАННОЮ і дітьми
внучку – МАРІЙКУ з чоловіком ВОЛОДИМИРОМ і дітьми
внуків – ЄВГЕНА і ЄВГЕНА
ближчу і дальшу родину в Америці, Канаді, Франції і Україні.

Вічна Її пам'ять!

Пам'яті піаністки Дарії Теліжин

„Теліжин примусила піаніно співати навіть у потужних тональних скупченнях, але тим більше у більш ніжних, однолінійних мелодіях, емоційних, палких".

„Пікантність концерту посилювала Теліжин, чиї гнучкі пальці по черзі пестили і штурмували клавіятуру делікатними танцювальними рухами, спічучим тоном, шаленими наступами. Її піянізм – феноменальний". „Були моменти абсолютної блискучости, і Теліжин повністю заслужила овацію, яку її влаштували".

Саме такі відгуки у пресі супроводжували Дарію Теліжин протягом її двадцятилітньої кар'єри концертної піяністки. Схвально відзначили рецензенти і появу її трьох компактних дисків (всі вони випущені британською компанією „Claudio Records": „Daria Telizyn Plays Liszt" (1988), „Grande Fantasie Symphonigue/Totentanz" – світова прем'єра, разом з Київською симфонічною оркестрою, 1990, і „Tchaikovsky: Tranquillity (2002).

Дарія Теліжин народилась 31 березня 1960 року в Торонто, Канада. Саме там вона, в трилітньому віці, розпочала свою музичну освіту в Королівській консерваторії музики, відтак продовжувала в університеті Західнього Онтаріо, де одержала ступінь бакалавра музики. Два роки студіювала в Паризькій консерваторії, відтак переїхала до Балтимору у Сполучених Штатах, на студії в Консерваторії Пібоді, яку закінчила із ступенем маґістра музики.

Переїхавши до Вашинґтону, Дарія Теліжин швидко заявила про себе в музичному житті американської столиці. Газета „Вашинґтон пост" в окремих рецензіях писала: „Теліжин негайно демонструвала глибоку музичність і чутливе фразування та побудову". Вона створила сильний, чудовий звук з глибин клавіятури. Вона пропонувала змістовне і переконшиве грання, що інтеґрувало зачаровуючу легкість і ясність хроматичних рулад у формальну схему музики". „Достоїнство молодої канадки – її чудова чутливість – виявлялося в творі її земляка Оскара Моравеца „Фантазія, елегія і токата". Два концертні етюди Ференца Ліста дали волю буйнішому темпераментові та техніці Теліжин".

Протягом своєї кар'єри Дарія Теліжин виступала в Лондоні, Парижі, Києві, де вона в Оперному театрі виконала „Концерт для піяно" Ревуцького з Національною симфонічною оркестрою України, Франкфурті, Брюсселі, Торонто і Мексиці. Вона гастролювала в Німеччині й Австрії з Вашинґтонською симфонічною оркестрою і двічі – в Сполучених Штатах з Київською камерною оркестрою.

Св. п. Дарія Теліжин

Останніми роками Дарія Теліжин, живучи на Фльориді, пройшла ряд хвороб і не могла грати. Недавно, одначе знову сіла за рояль з новою силою і рішучістю повернутись на концертну сцену.

Не здійснились ці її мрії. 21 березня 2005 року, після операції в лікарні в Данідині, Фльорида, Дарія Теліжин відійшла у вічність, не доживши десять днів до свого сорок п'ятого року життя.

Дуже мало таких піяністів, які змогли б зачарувати публіку так, як це робила Дарія Теліжин. Під впливом її концерту в Концертгебові в Амстердамі, у жовтні 1986 року, видатний голяндський критик і музиколог Ян ван Воортгуйсен написав: „Якби я почув навіть сам лише знаменитий, величний твір Ліста „Сонату" я був би переконаний, що слухав одного з найбільших піяністів. Багато років тому я неодноразово чув її першого учителя і я певний, що він не зміг би їй дорівнятись, бо він не в силі був дорівнятись Горовіцу чи Андору Фолдесу, а Дарія Теліжин їм дорівнялась! І то з абсолютною легкістю! Бувши на понад десяти тисячах концертів, написавши понад 8600 рецензій і почувши „Сонату" Ліста безліч разів, я просто почуваюся зобовов'язаний заявити, що після неймовірного виступу Дарії Теліжин я цілковитою приголомшений".

Дарія Теліжин не раз казала, що вважає себе „жінкою, українкою, піяністкою". Вона була жінкою неперевершеної вроди, незламної волі і доброти, палкою українкою, і піяністкою з небувалим талантом, відданістю і бажанням обдарувати публіку душевною насолодою. Її зірка яскраво засвітилась в небесах і погасла надто рано.

Юрій Саєвич

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

РОМАН ВІТЕРКО член 320 Відд. УНС Т-ва св. Михаїла. Помер 8 жовтня 2004 р. на 94-му році життя. Нар. в 1909 р. в Україні. Членом УНС став в 1949 р. Залишив у глибокому смутку приятеля Андрія Царика. Похорон відбувся 11 жовтня 2004 р. на цвинтарі св. Михаїла.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

ДАНИЛО КРИВИЙ член 174 Відд. УНС Т-ва „Ватра" в Дітройті. Помер 9 березня 2005 р. на 11-му році життя. Нар. в 1994 р. в Дітройті. Членом УНС став в 1994 р. Залишив у глибокому смутку 5 сестер, дідуся і всю їхню родину. Похорон відбувся на White Chapel у Дітройті.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

ВОЛОДИМИР ГЕНТОШ член 53 Відд. УНС Т-ва св. Миколая в Пітсбурґу, Па. Помер 8 березня 2005 р. на 77-му році життя. Нар. в 1927 р. в Україні. Членом УНС став в 1981 р. Залишив у глибокому смутку дружину Терезу, дітей: Anthony, John, Teresa and Daniel; 7 внуків. Похорон відбувся 12 березня 2005 р. на цвинтарі св. Івана Хрестителя в Піттсбурґу, Па.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

ОСИП ДЖУС член 367 Відд. УНС Т-ва „Запорозька Січ" в Рочестері, Н.Й. Помер 25 лютого 2005 р. на 82-му році життя. Нар. в 1923 р. в Україні. Членом УНС став в 1954 р. Залишив у глибокому смутку дружину Анастазію, сестру і племінника в Україні. Похорон відбувся 1 березня 2005 р. на цвинтарі св. Гробу в Рочестері, Н.Й.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

ІВАН БЕКЕРСЬКИЙ член 484 Відд. УНС Т-ва ім. Т. Шевченка в Ютиці, Н.Й. Помер 23 лютого 2005 р. на 80-му році життя. Нар. в 1924 р. в Заривинці, Україна. Чле-ном УНС став в 1962 р. Залишив у глибо-кому смутку дружину Анну і дочку Лесю. Похорон відбувся 26 лютого 2005 р. на цвинтарі церкви св. Володимира у Whitestown, NY.

Вічна Йому пам'ять!

Секретар

РЕКЛЯМА • ОГОЛОШЕННЯ • ПОВІДОМЛЕННЯ • *Марійка Осціславська 973-292-9800 #3040*

FATA MORGANA
Музика для всіх: весілля, забави, концерти, фестивалі і приватні прийняття.
*Тел. до Олексія: **(609) 747-1382** або*
e-mail ok1band@yahoo.com
website:www.fata-morgana-band.com

fregata TRAVEL SERVICE, INC.
250 West 57th St.#1211 Phone: (212) 541-5707
New York, NY 10107 Fax: (212) 262-3220
ECONOMY AIRFARES
Львів
675 дол.+tax (round trip)
480 дол.+tax (one way)
Київ
549 дол.+tax (round trip)
380 дол.+tax (one way)
Restrictions Apply

ARKA COMPANY
Нитки, тканина до вишивання, писанкові прибори, касети, відеокасети, CD, шкільні книжки, хустки, кераміка, різьба.
89 East 2nd St., New York, NY 10009
Tel.: (212) 473-3550

ОРКЕСТРА „ЛУНА"
Музика на весілля, забави, фестивалі.
Святкування роковин.
ОЛЕСЬ КУЗИШИН
Тел./Факс: (732) 636-5406
e-mail:dumamuse@aol.com

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ
Найбільший вибір українських книжок.
Замовляйте каталог:
1-866-422-4255
www.ukrainianbookstore.com

LAW OFFICES OF
ZENON B. MASNYJ, ESQ.
Від 1983

- Серйозні персональні пошкодження
- Купно, продаж нерухомостей (Real Estate and coop-closings)
- Репрезентування комерційної діяльности
- Securities arbitration
- Розводи
- Заповіти-офіціяльні завірення

157 SECOND AVENUE
NEW YORK, NY 10003
(212) 477-3002
(Тільки за попереднім домовленням)

L. Kulynych Cinematic Experience Specializing in Filming
Ukrainian Weddings and Special Events
Web.:www.UkrainianWeddings.com
Tel.: 1 (917) 848-8437

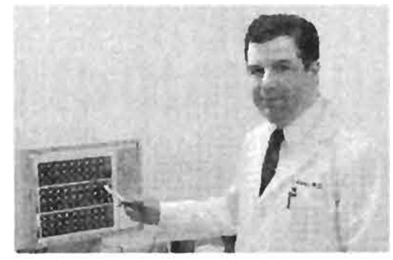
UKRAINIAN SINGLES NEWSLETTER
Serving Ukrainian singles of all ages throughout the United States and Canada. For information send a selfaddressed stamped envelope to: Single Ukrainians
P.O. Box 24733 Phila., Pa. 19111
TEL.: (267) 784-5019

АДВОКАТ
ЯРОСЛАВ КУЗЕМЧАК
КОМПЕНСАЦІЇ І ВИМОГИ В НАСЛІДОК АВАРІЙ
✔ на роботі
✔ автомобільних
✔ в публічних місцях
✔ лікарських помилок
Перша консультація безплатна
Оплату беремо лише після виграші процесу про відшкодування
А ТАКОЖ:

- ВОДІННЯ під впливом алькоголю
- КУПІВЛЯ І ПРОДАЖ нерухомостей
- ПРОЦЕСИ цивільні і кримінальні
- ШТРАФИ
- РОЗВОДИ
- ЗАГАЛЬНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

WELT & DAVID
1373 Broad St., Clifton, NJ 07013
(973) 773-9800

КАРДІОЛОГ
ПЕТРО ЛЕНЧУР, MD, FACC

Board Certified: Cardiovascular Disease, Interventional, Nuclear Cardiology and Internal Medicine.
Єдиний україномовний „Interventional" кардіолог в NY і NJ.
НОВІ КАРДІОЛОГІЧНІ ЦЕНТРИ
Всі основні обстеження проводяться в двох зручно розміщених сучасних офісах

776 E. Third Ave.	1432 Hylan Blvd.
Roselle, NJ 07203	Staten Island, NY10305
(908) 241-5545	(718) 351-9292

APON RECORD CO., Inc.
P.O. Box 3082 Long Island City, NY 11103 • Tel.: (718) 721-5599
NEW VHS HISTORY OF UKRAINE

ПРИСЯГА ТА ПРОМОВА ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ – ВІКТОРА ЮЩЕНКА
VHS Apon-2008 – 2 год. 20 хв.
Ціна з пересилкою – 35 дол.

ПОМАРАНЧЕВА РЕВОЛЮЦІЯ В УКРАЇНІ
APON-2009 – 1 год. 20 хв.
Ціна з пересилкою – 28 дол.

ІНАВГУРАЦІЙНИЙ КОНЦЕРТ
APON-2010 – 1год. 20 хв.
Ціна з пересилкою – 28 дол.

До кожного відео додаємо авдіо-касету безкоштовно.

KARPATY
СКОРА ГАРАНТОВАНА ДОСТАВА • FAST GUARANTEED DELIVERY
Export • Import Ltd.

KARPATY TRAVEL
121 Runnymede Road,
Toronto, Ontario Canada M6S 2Y4
1-800-265-7189
в Торонто (416) 761-9105
e-mail: nsemczys@aol.com

ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ
ПРОДУКТОВІ НАБОРИ
ЛИСТИ ТА ДОКУМЕНТИ

НАДІЙНО І ШВИДКО до рук адресата в Україну, Польщу та інші держави

ПОДОРОЖНІ ПОСЛУГИ
ВІЗИ • АВІАКВИТКИ
ЗАПРОШЕННЯ до Канади і США
СТРАХУВАННЯ ПОДОРОЖУЮЧИХ

НАЙДЕШЕВШІ МІЖНАРОДНІ ТЕЛЕФОННІ РОЗМОВИ

Пам'ятайте – як посилати, літати, чи телефонувати – то тільки через КАРПАТИ!